

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

FOTÓ: LÉCSINSZKY ZOLTÁN

PÉLDÁTLAN KÜLÖNBSÉGEK A ZENEKARI FINANSZÍROZÁSBAN KÖZBESZERZÉSI ANOMÁLIÁK ARÁNYOS JOGDÍJAKAT AZ ELŐADÓKNAK AZ ONLINE FELHASZNÁLÁSOKBÓL

A Szolnoki Szimfonikus Zenekar 50. jubileumi évét megnyitó újévköszöntő megaprodukciója, a „Világcirkus” előadása

KALENDÁRIUM

3

ZENEI KÖZÉLETÜNK

SZOLNOK

„A karmester nem tud egyedül hangokat „csiholni!”

A japán dirigens Szolnokon töltött időszaka alatt rengeteget változott a város zenei élete, óriási fejlődésen ment keresztül a szimfonikus zenekar. Ma már státuszos muzsikuskok játszanak az együttesben, több ezren hallgatják meg a hagyományt teremtő, új esztendőket köszöntő koncertjüket. A karmester úgy gondolja, hosszú távú elképzeléseit csak állandó tagsággal lehet megvalósítani, s örül annak, hogy alkalmazkodó, rugalmas társasággal dolgozhat.

(Réfi Zsuzsanna)

4

DUNA

„Ugyanolyan koncerteket adunk, mint a többiek”

Bár jól fogytak a bérleteik és a koncertjeiken is kiváló művészek lépnek pódiumra, nem könnyű a Duna Szimfonikus Zenekar helyzete. Az állami támogatás az alacsony fizetéseket sem fedezi, s minden épülettel kapcsolatos kiadásból az együttesnek is ki kellene venni a részét, miközben a fellépéseik számát már nem nagyon lehet növelni... Szklenár Ferenc művészeti igazgató szerint szükség lenne egy közös próbahelyre, amelyet több együttes használhatna. Véleménye szerint ideje lenne ismét átgondolni a zenekarok támogatási rendszerét.

(Réfi Zsuzsanna)

8

DANUBIA

Saját próbaterem, új repertoár, több szerződéses muzsikuskok a Danubiánál

Úgy tűnik, az Óbudai Danubia Zenekar előremenekülési taktikája jól sikerült, hiszen az utóbbi esztendőket bizonytalan helyzetét követően végre rendeződik az együttes sorsa. Tavasszal már beköltözhetnek a Flórián téri, saját próbatermükbe, a próbajátékok során egyre több státuszban lévő muzsikuskossal bővült a társulatuk, változik, különlegesebbé vált a repertoárjuk, ráadásul sikerült újabb közönségréteget is megszólítaniuk.

(Réfi Zsuzsanna)

10

MŰHELY

Zenekari finanszírozás 2013 – állami hendikep?

Előző lapszámunkban diagramokkal és táblázatokkal kimutatásokkal érzékelítettük a magyarországi zenekari muzsikuskok egyre méltatlanabb helyzetét. Ezúttal megpróbáljuk azt is érzékelhetővé tenni, hogy mennyi közpénz (költségvetési, önkormányzati és egyéb támogatás, adókedvezmény, stb) és milyen arányban jutott 2013-ban az egyes zenekarokra.

(Szerk)

13

Mindenhonnan legyenek érvényesek a zenei diplomák!

Budapesten tartotta éves konferenciáját az Európai Konzervatóriumok és Zenekadémiák Szövetsége (AEC) tavaly, november elején. A tanácskozáson szó esett arról is, hogy a szervezet szeretné kiterjeszteni a minősítési gyakorlatát, éppen azért, hogy ne legyen különbség az egyes iskolák képzése között. Ennek érdekében létrehozta egy önálló identitású szervezetet, utrechti székhellyel.

(Réfi Zsuzsanna)

14

A közbeszerzési eljárás fogságában

Temérdek nehézséget jelent az együttesek életében, hogy a törvényi szabályozás szerint csak nyolcmillió forint alatt vásárolhatnak hangszert közbeszerzési eljárás nélkül. Sok muzsikuskok ugyanis ragaszkodnak adott márkákhoz, mesterekhez, arról nem is beszélve, hogy a zenéléshez nem feltétlenül a legolcsóbb instrumentum a legjobb. Előfordul, hogy sürgősen szükség van a hangszerekre, ha azonban teljesen szabályosan hajtják végre az eljárást, előfordulhat, hogy több évet is kell egy-egy kiválasztott darabra várniuk. Éppen ezért a Nemzeti Filharmonikusok beadvánnyal fordultak a tárcához, kérve ennek a rendelkezésnek a módosítását, s bíznak abban, hogy más együttesek is csatlakoznak a kezdeményezéshez.

(Réfi Zsuzsanna)

16

50 százalékot az előadónak!

Többek között az Egyesült Államokból, Kanadából, Angliából, Japánból, Ghánából, Skandináviából, Görögországból is érkeztek érdeklődők arra a közel száz résztvevővel megszervezett nemzetközi konferenciára, amelyet a FIM (Zenészek Nemzetközi Szövetsége), az EJI (Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület) és az MZTSZ (Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete) szervezett tavaly november végén, a Budapest Music Centerben. A rendezvény szomorú apropójául az szolgált, hogy az online zeneterjesztésből származó bevétel szinte világszerte egyáltalán nem, vagy csak minimális mértékben, és akkor is többnyire elszámolás nélkül jut el a zenészekhez.

(Réfi Zsuzsanna)

17

Made in France

A franciaországi zenekarok helyzetéről

Minden válság lehetőségeket is hordoz magában. Franciaország jelenleg válságban van, politikai és gazdasági értelemben is. De mi a helyzet a kul-

túrával? A válság természetesen hatással van a kulturális életre is. Ha egy ország és a gazdasága bajban van, a kultúra az a terület, amely ezt elsőként megérzi. Emellett azonban vannak olyan problémák is, amelyek az országon belüli viszonyokból erednek.

(Das Orchester – Marco Frei)

19

KRITIKA

21

Hangversenykritika, a Budafoki Dohnányi Zenekar, a MÁV Szimfonikusok, a Duna Szimfonikus Zenekar és a Zuglói Filharmoniahangversenyeiről.

(Fittler Katalin)

Lemezkritika

A walesi bárnök – Vadat, halat, s mi jó falat – bárnökkel súlyosbítva

2011-ben vegyes fogadtatást kapott az a nemzetközi méretű vállalkozás, melynek keretében sor került a walesi születésű Karl Jenkins művének angol nyelvű ösbemutatójára. Irinyi László, a cmi (Concert Masters International) ügyvezető igazgatója felkérésére került megzenésítésre Arany János remeke, A walesi bárnök, éspedig három nyelven (magyarul, angolul és walesi nyelven).

(Fittler Katalin)

24

Ernest Bloch – Baal Shem, Suite for Viola and Orchestra, Suite bēbraique Ernest Bloch három művét rögzítette Naxos-felvétel a MÁV Szimfonikus Zenekar, a korábbi gyakorlatot követően Mariusz Smolij vezényletével. A szólista a remek kínai művész, Hong-Mei Xiao, aki hangszerére, brácsára átdolgozta a Baal Shem (eredetileg hegedűre szánt) szóló-szólamát.

(Fittler Katalin)

25

Könyvkritika

Minden, amit tudni akarsz a ... zenekari játékról, de sosem merted megkérdezni

Martin Wulffhorst zenekari hegedűsöknék szánt könyvét – The Orchestral Violinist's Companion (Kassel: Bärenreiter-Verlag, 2012) – Woody Allen 1972-es mozijának kissé átalakított címével tudnám a legjobban jellemezni. Talán nincs olyan kérdéscsoport ebben a rendkívül részletes, kétkötetes, a zenekari játék művészetének és mesterségének útmutatójául szánt munkában, melyet szerzője ne járna körül a rá jellemző alaposággal. Az említett film alcíme – „de sosem merted megkérdezni” –, e kiadványra is érvényes: olyan témaköröket is tárgyal, melyek a szó szoros értelmében vett szakmai tematika mellett a zenekari lét egyéb területeit is érintik.

(Kovács Ilona)

26

Ujházy László: A hangfelvétel dicsérete

Köztudott, hogy korántsem kiegyensúlyozott a mérleg: a matematikusok jó muzsikuskok, míg a muzsikuskok... – hagyjuk! A műszaki képzettségű muzsikuskok között pedig kiemelten nagy számban találunk mérnököket (többségük akár tanult szakmáját is odahagyta a zene vonzásában). Ujházy hangmérnökként is az is/is, nem pedig a vagy-vagy híve. Szemléletmódjából adódik, hogy fel sem merül benne az élőzene és a hangfelvétel hallgatásának az értékrendbe állítása. Tudja, mindegyiknek megvan a maga varázsa, s jó esetben kölcsönösen kiegészítik, erősítik egymást.

(Fittler Katalin)

28

Sir László: DA CAPO AL FINE

A Miskolci Szimfonikus Zenekar 50 éve

Külön öröm, hogy ezúttal korántsem csupán az elmúlt fél század eseményeit dokumentálják, hanem Sir László a „kezdetektől”, tehát a miskolciak zenekari koncertek iránti érdeklődésének ébredése óta követi. Jogosan, hiszen igaz képet kizárólag az előzmények kireszletezése alapján kaphat az utókor. Szerencsére bőven állt rendelkezésre forrásanyag, ami egyébként azt (is) bizonyítja, hogy a város kulturális életében mindig megkülönböztetett szerepet játszott a zene.

(Fittler Katalin)

29

ZENETÖRTÉNET

Auer iskola – Efrem Zimbalist 2. rész

Heifetz igazán briliáns játékkal hódított, míg Zimbalist a szív és a lélek mélyeséges titkai felé fordult, és azzal ejtette rabul az embereket. Jascha Heifetz, Mischa Elman és Nathan Milstein mellett Efrem Zimbalist volt Auer Lipót egyik leghíresebb növendéke. Elmondása szerint családi névvel valószínűleg egyik magyar felmenőjétől örökölte, aki cimbalmos volt.

(Rakos Miklós)

31

PRÓBAJÁTÉKOK

30, 37, 38

HANGVERSENYNAPTÁR

38

ÉLETÉNEK 71. ÉVÉBEN, 2014. november 27-én váratlanul elhunyt **HÉTHY APOR HEGEDŰMŰVÉSZ**, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának volt igazgatója. Az MR nívódíjával többszörösen kitüntetett zenész a Liszt Ferenc Zeneakadémia elvégzése után 1965-től a Rádiózenekar hegedűművésze, majd 1993-tól 2007-es nyugdíjba vonulásáig zenekari igazgatója volt. Magyarország 1999. évi, nagyszabású brüsszeli bemutatkozása, az Euroalia '99 Hungaria kormánybiztosi irodájában a zenei programok előkészítését irányította, melyekre a koronát a Vásáry Tamás által vezényelt Rádiózenekar – másfél ezer néző, köztük az Európai Unió vezetői által hatalmas ovációval fogadott – hangversenye tette fel a Koekelberg Bazilikában.

Tévénézők milliói csodálták páratlan emlékezőtehetségét a nyolcvanas évek közepén – no meg mostanság az M3 csatorna ismétléseit látva és a YouTube-on –, amikor Magyarország elmebajnoka lett az Egri János vezette, rendkívül magas színvonalú szellemi vetélkedőn.

Héthy Apór a Magyar Rádió Nonprofit Zrt. saját halottjának tekintette. Gyászszertartásán a budapesti Farkasréti temető Makovecz ravatalozójában december 18-án hosszú sorokban rótták le kegyeletüket családtagjai, zenész- és munkatársai, barátai, tisztelői.

A hegedűművészt Szirányi János, a Magyar Rádió korábbi elnöke, művészeti igazgatója, Vásáry Tamás Kossuth-díjas zongoraművész, karmester, Telegdi László matematikus-statisztikus és dr. Sinkovics Alfréd közgazdász búcsúztatta.

Szirányi János reneszánsz polihistorhoz hasonlította, akiben muzsikus énjével versengett a szenvedélyesen alkotó ezermester, a széles látókörű történész, az olvasott irodalmár, vagy a mindent látni és megismerni vágyó világutazó.

Vásáry Tamás mint az önzetlenül segítő igaz barátára, Telegdi László a sportszerű versenyzőre, dr. Sinkovics Alfréd pedig a kivételes szellemi kvalitásaira és technikai intelligenciájára emlékezett.

ÉLETÉNEK 79. ÉVÉBEN, hosszas betegség után elhunyt **OBERFRANK GÉZA ÉRDEMES ÉS KIVÁLÓ MŰVÉSZ**, a Magyar Állami Operaház Liszt Ferenc-díjas karmestere, az intézmény örökös tagja.

Oberfrank Géza 1961-ben, művészdiplomája megszerzésének évében csatlakozott az Operaházhoz, karmesterként a Várnással mutatkozott be 1964-ben. 1973-tól négy éven át volt a berlini Komische Oper főzeneigazgatója, később a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Szegedi Szimfonikus Zenekar, a Budapesti Operettszínház és a Szegedi Nemzeti Színház zenei vezetéséért felelt különböző posztokon.

1989-től ismét a Magyar Állami Operaház társulatának tagja, 2010-ig az OperaStúdiót is irányította, számtalan fiatal művészt készítve fel a pályára, szerepekre. 1989-ben zeneigazgatói kinevezést kapott, majd 1994-től három éven át az intézmény főzeneigazgatója volt. Oberfrank Géza pályafutása során operarendezőként is bemutatkozott, Budapesten a Hány Jánost, Szegeden többek közt a Carment, Az álarcosbált és a Várnászt állította színpadra.

Számos magyar mű ősbemutatója – például Szokolay Szávitri, valamint Margit című operája – fűződik nevéhez, Berlinben pedig az ő zenei irányításával mutatták be a Hány Jánost. Erkel Dózsa György című műve néhány héttel ezelőtt az ő átdolgozásában került színre az Erkel Színházban – idézik fel az Operaház közleményében.

Medveczky Ádám karmester szerint Oberfrank Géza a Ferencsik János utáni korszak egyik legnagyobb magyar karmestere volt, a szakma rangidős példaképét, „nagy öregjét” vesztette el.

„Egész ars poeticáját meghatározta a berlini Komische Opernél Walter Felsensteinnel töltött időszak.

Minden korszakban otthon volt, kezdve a barokktól, de valójában a romantika volt az ő stílusa, amelyben kiélhette szenvedélyes hozzáállását.” – emlékezett vissza a pályatárs.

VÍGH ANDREA szerint az oktatás és a koncertszervezés terén is sikeres, újításokkal teletűzdelt évet zárt a Zeneakadémia, amelynek ki-egyensúlyozott gazdálkodás mellett sikerült összecsiszolnia tevékenységének két fő pillérét. Az oktatás terén a 2014-es év három fő újítását emelte ki: a Kodály-módszer gyakorlati megújítását egy, az óvodától érettségiig tartó mintatagozat segítségével, a zeneelméleti oktatás harmonizálását a konzervatórium első osztályától a Zeneakadémia végéig, valamint a Zeneakadémia zenekari képzésének megújítását sztárkarmesterek bevonásával.

KÁEL CSABA szerint gazdag program és fejlődő együttműködések jellemezték a Műpa elmúlt évét. 2014-ben olyan nagyságok léptek a Műpa színpadára, mint Zubin Mehta, aki a Bécsi és az Izraeli Filharmonikusokat is vezényelte; Sir Simon Rattle, aki a Berlini Filharmonikusok élén érkezett Budapestre; John Eliot Gardiner, aki a Forradalom és Romantika Zenekara élén Beethoven V., Sors szimfóniáját hozta el a hazai közönségnek vagy Michael Tilson Thomas, akinek dirigálásával a Bécsi Filharmonikusok decemberben is visszatértek Budapestre. A könnyűzene területén is olyan külföldi hírességek fordultak meg itt, mint Laurie Anderson, Elvis Costello vagy John Scofield. A Nemzeti Filharmonikusokkal sikerrel folytatták Richard Strauss ritkán vagy soha nem játszott műveinek magyarországi bemutatását, a Budapesti Fesztiválzenekarral pedig olyan sorozatok folytatódtak nagy sikerrel, mint az idén Bach muzsikáját középpontba állító zenei maraton, az ezúttal a német kultúrára fókuszáló és a berlini fal leomlásának 25. évfordulója előtt tisztelő Bridging Europe – Európai Hidak fesztivál és a Mahler-napok. Az MR Zenei Együttessel együttműködésben sikerrel rendezték meg a Budapesti Wagner-napokat.

LUGOSI DÁNIEL ALI klarinétos nyerte a közmédia komolyzenei tehetségkutató műsora, a Virtuózok 12 millió forintos fődíját a közönség szavazatai alapján.

„A karmester nem tud egyedül hangokat »csiholni«!”

Izaki Masahiro együttesépítésről, tiszteletről, első helyről és folytatásról

A japán dirigens Szolnokon töltött időszaka alatt rengeteget változott a város zenei élete, óriási fejlődésen ment keresztül a szimfonikus zenekar. Ma már státuszos muzsikuskok játszanak az együttesben, több ezren hallgatják meg a hagyományt teremtő, új esztendőt köszöntő koncertjükét. A karmester úgy gondolja, hosszú távú elképzeléseit csak állandó tagsággal lehet megvalósítani, s örül annak, hogy alkalmazkodó, rugalmas társasággal dolgozhat. Nagyon jól érzi magát Szolnokon, ahol teljesen a zenének szentelheti napjait és ahol őszintén kifejezheti gondolatait. Hozzáteszi, bár ő sem próféta saját hazájában, elvitte nálunk szerzett tapasztalatait A felkelő Nap országába, s ezáltal vált egyedivé a japán dirigensek között. Mesélt az egykori, karmesterversenyen elért győzelméről, szerencséről és véletlenről is, valamint arról, milyen nehézségekkel kell megküzdeniük Szolnokon, és miért kell folytatniuk a munkát.

! *Hetedik esztendeje irányítja a Szolnoki Szimfonikus Zenekart. Mennyit változott ez alatt az idő alatt az együttes, hol tartanak az ön által kijelölt úton és merre akarnak továbbmenni?*

– Amikor a város fő-zeneigazgatója lettem, az elképzeléseim, a terveim nagyon egyszerűek és egyértelműek voltak: a szolnoki együttesből olyan szimfonikus zenekart kell szervezni, amely állandó és aránylag magas zenekari létszámmal működik. Ami a programok meghatározását, a koncertek stílusát, valamint a reklám- és marketingtevékenységet illeti... Nos, számomra ezek akkoriban nem voltak kielégítőek. A zenekar vezetésével közösen tettünk erőfeszítéseket azért, hogy ezt a helyzetet megváltoztassuk...

! *Nagy eredmény, hogy végre státuszos muzsikuskok ülnek a szolnoki együttesben. Mindez mennyiben hatott vissza a munkára?*

– Egy zenekar mindenhol csoportként, közösségként működik, de ezen belül a zenészek mentalitása nem azonos minden szituációban. A karmester hosszú távú, zenei elképzelésének megvalósításához nagyon fontos, hogy állandó alaptagsággal dolgozzon. Ez, valamint az együttműködés a karmester és zenekar között az alapfeltétele a folyamatos fejlődésnek. Az igazi zenét, az igazi hangokat a zenekar hívja életre, a karmester csak vezényli, irányítja azt. Nagyon fontos, hogy a dirigens ezt figyelembe vegye és megpróbálja együtt dolgozni, gondolkodni, érezni a zenészekkel.

! *Milyen művek, zeneszerzők következnek az együttes repertoárjának építésben?*

– Beethoven és Brahms bizonyos műveinek tökéletes elsajátítása karmesterként életem egyik nagyon fontos célja. Ugyanakkor mindig elbűvöl Mahler zenéje, s számos orosz mű is inspirálóan hat rám. Másrészt, japán karmesterként Magyarországon, Bartók és Kodály műveinek megismerése alapvető célkitűzésem.

! *Milyennek látja Szolnok zenei életét? Milyen lenne az ideális, mit lehet tenni ezért?*

– Az élet egy nyüzsgő nagyvárosban, legyen az Budapest vagy Tokió, nem sokban különbözik egymástól. De az itteni, szolnoki élet mindig a kedves emberek és a gaz-

dag természet gondolatával társul bennem. Itt egyszerű emberi kapcsolatokat tudok kialakítani és a zenének tudom szentelni magamat, ami nagy nyeresége a művészi életnek. Japánban az embereknek úgy kell viselkedniük nyilvános szituációkban, hogy saját érzelmeiket nem mutathatják ki. Magyarországon mindig nyíltan és őszintén ki-

fejezhetem saját gondolataimat, és ez nagy örömmel tölt el.

■ Sok más magyar együttesel is rendszeresen koncertezik. Hogyan látja, a bazai együttesek között hol van a szolnokiak helye, mennyire született meg az az egyéni hang, arculat, amelyet szeretne elérni?

– Majdnem minden magyar zenekarnak megvan a saját színe, karaktere. Ezeknek az együtteseknek a ritmus- és hangsúlyérzéke szinte egyedinek mondható, és ez az, ami jobban megkülönbözteti őket egymástól, mint a japán zenekarokat. Sokszor érzek egyéni hangot, de ugyanakkor hagyományos szigorúságot a magyar zenekarokban. Szerencsére Szolnokon nem ez a helyzet. Ez a zenekar a fejlődés fázisában van, fiatal zenészeket foglalkoztatunk az idősebb generáció tagjaival együtt. Ezért azt hiszem, hogy kicsit mások vagyunk, mint a szigorú hagyományokon alapuló zenekarok. Fontos tulajdonságunk a rugalmasság, így szabadon tudunk alkalmazkodni a változó körülményekhez. Úgy érzem, hogy mind a város, mind a zenekar nyitott az új irányzatok befogadására.

■ Hogyan számolna be a másból, más bazai együtteseknél folyó munkáról? Hol és mit szeret dirigálni? Mi hiányzik még a repertoárjáról?

– Napjainkban alapvető elvárás egy zenekartól, hogy tudjon alkalmazkodni a különböző helyzetekhez. Ez azonban a régi, hagyományos hangok, tónusok és színek elvesztéséhez vezethet. A rugalmasságra minden zenekarnak szüksége van, de figyelni kell a következményekre... Eddig Szolnokon a klasszikus zene új irányzataival kísérleteztünk. Szeretném ezt megvalósítani Magyarországon más városokban is, természetesen Európa és a világ más országaiban is. Olyan műveket szeretnék repertoárumba felvenni, amelyekkel a zenekar a múltban még nem találkozott.

Repertoárom igen gazdag, amelybe nyilván zenei ízlésem alapján választottam a műveket, megpróbálván valamennyi zenei

irányzatot képviselni. Ám még mindig sok olyan mű is akad, amelyet még nem dirigáltak...

■ Azt láttam, hogy nemcsak Magyarországon koncertezik, hanem Japánban is sok a bangversenye... Ez azt jelenti, hogy lebet próféta a saját hazájában?

– Természetesen nem vagyok sem próféta, sem az első számú karmester Japánban, de talán én vagyok az egyetlen dirigens, aki gyakran utazik és vezényel Magyarországon, valamint Közép-Európában. A japán zenekarok körében élnek olyan hagyományok és szabályok, amelyek nagymértékben eltérnek az európai tradícióktól. Én az Európában szerzett tapasztalatomat és tudásomat vittem el hazámba, és biztos vagyok benne, hogy olyan személyiséggel és tulajdonságokkal rendelkezem, amelyek egyedivé tesznek a japán karmesterek között.

■ Böngészve a programjukat azt láttam, hogy a kiváló magyar művészeket kívül Japán előadókkal is színesíti a bazai koncertkínálatot. Mi alapján válogat a meghívottak között?

– Kétségtelen, hogy a vendég szólisták kiválasztásánál, legyenek azok magyarok vagy japánok, prioritást élvez az adott művész jelleme. Természetesen kitűnő technikával és zenei érzéssel kell rendelkezniük, de én előnyben részesítem az őszinte kapcsolatukat a zenével, valamint a zenekari tagokkal. Mi zenét „csinálunk” együtt, így a közös munka megkezdése előtt, fontos az

őszinte emberi kapcsolatok és az egymás iránti tisztelet kialakítása, megteremtése.

Ami a japán szólistákat illeti, megpróbáltam olyan személyiségeket meghívni, akik egyéni stílust képviselnek művészetükben. Közéjük tartozik például a szaxofonista Kumoi Maszato, a csellista Furukaw Nobuo, aki a Liszt Zeneművészeti Egyetemen tanult, Ingrid Fuzjko Hemming, a 82 éves zongoraművész, Okuda Kyóko hárfaművész és Fujii Aki zongoraművész, aki zenekarunk premier szólistája.

■ Mi a különbség a Japánban folyó és a hazai zenei élet között?

– Körülbelül ugyan annyit dolgozom a hazámban, mint Magyarországon. A körülmények azonban jelentősen különböznek. Hogy egy tipikus példát említsek, a legnagyobb különbség az oktatási rendszerben van. Japánban egy diák megtanul kiváló technikával játszani a hangszerén, még mielőtt a saját zenei érzéke, érzékenysége kifejlődne. Hallgatók ezrei végeznek zenei egyetemeken vagy főiskolákon, de csak nagyon kevesen lesznek igazi művészek vagy zenészek. Sokan közülük viszont aktívan zenélnek különböző, amatőr zenekarokban és együttesekben. Én is gyakran kapok meghívást amatőr társulatoktól.

■ Egy korábbi interjúban azt mondta, a karmesternek már nemcsak dirigálnia kell, hanem producernek lenni, a menedzselésben, a kommunikációban is részt kell vennie. Szívesen foglalkozik mindezzel?

– Igen, még mindig örömmel teszem mindent. Meggyőződésem, hogy egy jó karmesternek saját elképzelései, saját gondolatai kell, hogy legyenek. Napjainkban egy dirigensről elvárják, hogy rendelkezzen jó tervezői képességekkel, kreativitással, képzelőerővel. A koncertek stílusa (például: nyitány + versenymű + szimfónia = hagyományos koncert felépítés a múltban) változik, mint ahogy változnak a közönség elvárásai is. Úgy tűnik, hogy a klasszikus zenét körülvevő környezet fokozatosan megváltozott; azt hiszem, hogy ez egy globális irányzat. Tehát nekünk az a feladatunk, hogy új stílusú koncerteket szervezzünk, nem csak a hagyományos értelemben vett zenekedvelő közönségnek, hanem olyan embereknek is, akik ritkán hallgatnak komolyzenét. Itt elsősorban a fiatalokra gondolok.

■ Éppen búsz esztendeje nyerte meg az MTV Karmesterversenyét. Ez előtt egy koncerttel is tiszteleg, hiszen májusban előadja Csajkovszkij V. szimfóniáját is, amelyet annak idején a döntőben vezetett. Úgy alakult ezt követően a pályája, ahogy képzelte? Az első hely beváltotta a hozzá fűzött reményeit?

– Természetesen! Ha nem nyertem volna ezen a versenyen, most nem lennék Magyarországon. De a verseny csak egy kiindulópont; sokkal fontosabb a verseny utáni karrier. Tudják Önök, hogy hány japán karmester nyert ezeken a versenyeken, és közülük hányan dolgoznak aktívan Magyarországon? Minden versenyzőnek nagy álma, hogy egy ilyen versenyt megnyerjen,

Fergeteges sikert aratott a Világcircusz Szolnokon

„Olyan atmoszférát szeretnénk teremteni, melyben a közönség a »látható zene« élményével találkozhat.” – nyilatkozta Izaki Maszahiro karmester a Szolnoki Szimfonikus Zenekar újévköszöntő táncconcertjét megelőzően. Így, a koncert után már elmondható, hogy megvalósult Izaki Maestro álma, hiszen közel kétezer ember vastapsa ünnepelte a szimfonikusokat szombaton este a szolnoki Sportcsarnokban.

Egy erőteljes mozdulattal fellendült Izaki Maszahiro karmesteri pálcája, és Csajkovszkij muzsikájával elkezdődött a Szolnoki Szimfonikus Zenekar 50. jubileumi évét megnyitó újévköszöntő megaprodukciója, a

és sokan már el is képzelik a verseny utáni ígért karriert... De ez nagy tévedés. A győzelem csak a rajtvonal a jövő felé, és nem garancia.

Persze nem gondoltam, hogy ilyen sikeres leszek Magyarországon karmesterként vagy fő-zeneigazgatóként. De tényleg reméltem, hogy vezényelhetek az Önök országában, és még most is ugyanígy érzek. A „folyamatosság” erős jelent számomra. A „meghívás” egy fontos tényező egy karmester létében. Mert egy dirigens csak akkor igazi karmester, ha dirigálhat egy zenekart; a karmester nem tud hangokat „csiholni” egyedül!

A verseny utáni karrierem nem pontosan úgy alakult, ahogy elképzeltem, de mindig úgy éreztem, hogy vezényelnem kell, minden szituációban... S most itt vagyok Magyarországon, és elégedett vagyok.

■ A megmérettetést követően miért döntött úgy, hogy Magyarországot választja? Miért éppen itt kezdte továbbépíteni a karrierjét?

– Ez különböző tényezőknek köszönhető. Például az MTV verseny idején 34 éves voltam, 3 héttel a 35. születésnapom előtt. Ha az időzítés másképpen alakul, egyáltalán nem lehettem volna győztes. A magyar személyes menedzserem segítségével nélkül, nem tudtam volna Magyarországon felkérésekhez jutni. Ha nem lett volna a szombathelyi karrierem, ma már nem dolgoznék Magyarországon. És természetesen, ha nem találkozom a Szolnoki Szimfonikus Zenekarral, akkor a magyarországi karrieremnek vége lett volna, vagy másképpen ala-

kul. Más szavakkal: a szerencse és számos véletlen vezetett a jelenlegi helyzetemhez. Bizonyára mindennek volt valamilyen, számomra még ismeretlen oka. Ezért folytatni szeretném ezt a munkát, hogy megtaláljam a válaszokat.

■ Decemberben próbajátékot hirdettek a váltó koncertmesteri posztra és begedű tuntuttra. Sikerrel jártak? Mennyire népszerű ma az együttesük a muzsikusok között, sokan akarnak a szolnoki zenekarban játszani?

– Az igazat megvallva nem tudom megmondani, hogy a toborzási folyamat sikeres volt-e vagy sem, mivel ez a meghallgatáson sikeresen szerepelt zenészek későbbi munkájából derül majd ki. Számos meghallgatás után sikerült új tagokkal bővíteni a zenekart. De a sikereken túl keserű pirulákat is fogyasztottunk. Személyes vagy anyagi okokra hivatkozva, sok koncertmester és vezető zenész elhagyta zenekarunkat, amit nagyon sajnállok.

A mostani nehéz gazdasági helyzetben a folyamatos foglalkoztatás fontos. A zenészek motivációja nagymértékben változik az adott foglalkoztatási helyzet függvényében; ez elkerülhetetlen... Ezt tudom. Ráadásul Szolnok vidéki város, nem Budapest, a főváros. Ezért minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy vonzóbbá tegyük ezt a települést, amit a művészet területén meg is teszünk. Sajnos azonban ez nemcsak a művészi, hanem főképpen a gazdasági tényezőktől is függ. Folytatnunk kell az erőfeszítéseinket....

■ Ismét különleges tánckoncerttel indították az esztendő. Mi alapján állítják össze ezeknek a nagyszabású évindító rendezvényeknek a műsorát? S ezek a produkciók mennyiben járultak hozzá ahhoz, hogy a zenekar népszerűbbé váljon?

– A koncert megvalósításában problémák merültek fel, mert az a táncsoport, akivel eredetileg együtt szeretnénk volna dolgozni, váratlanul lemondta a szereplést. De számos kolléga erőfeszítésének köszönhetően sikerült egy új, vonzó partnerrel felvenni a kapcsolatot – a nagyvárad Szigligeti Színház Nagyvárad Táncegyüttesével. „A Világ-cirkusz” című előadásuk varázslatos. Többek között ebből láthattak a nézők a megakoncertünkön koreográfiákat Mozart „Requiemjére”. Az előadásban a Magyar Nemzeti Énekkar és a Magyar Nemzeti Ballett, valamint a Budapest Táncszínház is részt vett.

Ami fontos számomra, az az, hogy a megakoncert nem a klasszikus koncertlátogatók számára készült, hanem a tágabb értelemben vett közönség számára. A tánc segítségével megteremtjük a „látható zenét”, amely nemcsak a fülhöz, hanem a szemhez is szól, tehát mindenki élvezheti a klasszikus muzsikát. Magas színvonalú tánckoncertjeink így nagy hatással vannak a közönségre. Ugyanakkor, egy ilyen produkció stimuláló hatással van a zenekarra is. „Megismerni egy ismeretlen világot” vagy „Részt venni egy új együttműködésben” – ilyen és ehhez hasonló helyzetek teszik a zenélést élvezetessé. Felemelő pillanat eggyé válni a zenélésben és a zene élvezetében. *R. Zs.*

„Világ-cirkusz”. Teltház előtt aratott első sikert a közel három órás koncert, melyen a nagyvárad Szigligeti Színház Nagyvárad Táncegyüttese, a Magyar Nemzeti Ballett és a Budapest Táncszínház is fellépett. A klasszikus balett és a kortárs táncok forma- és mozgásvilágát váltogató táncbetétek segítettek közvetíteni a Szolnoki Szimfonikus Zenekar, a Nemzeti Énekkar és a Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus által okozott grandiózus zenei összhatást.

A koncert első felében Mozart „Requiemjére” láthattunk egy nem mindennapi táncszívet Juronics Tamás koreográfiájával a Nagyvárad Táncegyüttes előadásában, melyben az I. világháború félelmeit, borzalmait adták elő testbeszédükkel, és fekete-fehérre sminkelt szomorú arcukkal a táncosok.

A tánckoncert második felében Muszorgsz-

kij „Egy kiállítás képeiből” részletek, Sibelius „Finlandiájából” a „Hymn”, és zárásként Borogyin „Igor hercegéből” a „Poloveci táncok” hangzottak föl a zenekar előadásában. Ráadásul a „Virágok táncát” láthatták a nézők Csajkovszkij „Diótörőjéből” Földi Béla rendhagyó, humorral teli koreográfiájával, melyben vicces, kedves újévköszöntő búcsúját élvezhette a közönség egy igazi törékeny japán „porcelán baba” és társai táncjátékában.

A „Világ-cirkusz” igen sokféle arcát mutatta: az I. világháborút idéző szomorú bohócoktól egészen a nagy orosz lélek kitarukozásáig. A „Világ-cirkusz” igen merész zenei repertoárjának köszönhetően sikerült a fellépő művészeknek egységes érzelm- és gondolatébresztő zenei csemegét átadni a kö-

zönség számára, feltéve így az első képzeletbeli levelet a jubileumi év babérkoszorújára.

Az est zenei rendezője és egyben a Szolnoki Szimfonikus Zenekar karmestere, Izaki Maszahiro csodálatos összpontosítása, irányítása, a táncosok és zenészek professzionális együttműködése és Ókovács Szilveszter humoros kalauzolása adott egyedülálló keretet az estnek.

A szimfonikusok tervezik, hogy a jubileum kapcsán bemutatják a nagyváradiai „A világ-cirkusz” című egész estés produkcióját szimfonikus zenekari kísérettel, továbbá sor kerül Izaki Maszahiro karmesterverseny gálájának ismétlésére, és Varnus Xavér orgonaművész vendégjátékára is Szolnokon.

(Kádár Edit)

„Ugyanolyan koncerteket adunk, mint a többiek”

Szklenár Ferenc egységes rendszert és közös próbaházat szeretne

**Bár jól fogytak a bérleteik és a koncertjeiken is kiváló művészek lépnek pódiumra, nem könnyű a Duna Szimfonikus Zenekar helyzete. Az állami támogatás az alacsony fizetéseket sem fedezi, s minden épülettel kapcsolatos kiadásból az együttesnek is ki kellene venni a részét, miközben a fellépéseik számát már nem nagyon lehet növelni...
Szklenár Ferenc művészeti igazgató szerint szükség lenne egy közös próbahelyre, amelyet több együttes használhatna. Véleménye szerint ideje lenne ismét átgondolni a zenekarok támogatási rendszerét.**

■ *Abogy látom, nem nagyon javult a helyzet...*

– A Duna Palota Nonprofit Kft. feladata, hogy a Duna Palotát megtöltse szakmai és kulturális tartalommal, konferenciákkal, koncertekkel, kiállításokkal és rendezvényekkel, valamint működteti két társulatát, a Duna Művészegyüttest és a Duna Szimfonikus Zenekart.

Azonban a vállalt feladathoz kapott állami támogatás nem elegendő a két együttes tagjainak és a Duna Palota dolgozóinak a fizetésére sem. Arról nem is beszélve, hogy egy közel 120 éves épület fenntartása nem olcsó, állandó karbantartást igényel. Ezeket a tetemes összegeket pedig nem lehet a hangverseny-belépőkből kitermelni... A zenekarnál a bérek most már tragikusan alacsonynak minősülnek, tekintve az elindult pedagógus életpálya-modellt..., szembeállítva a zenekarok közalkalmazotti bértáblához kötődő fizetéseivel, ami az elmúlt tizenöt évben nem igazán emelkedett. A Duna Szimfonikusoknál a felsőfokú végzettséggel rendelkező művészek bére lassan a minimálbérrel egyenlő, ami rengeteg gondot, fe-

szültséget okoz. A rendkívül alacsony főállású fizetésekből nem lehet megélni, családot fenntartani, a zenekari tagok többsége mellékállásban tanítást vállal...

■ *Közben pedig főállásban helyt kell állniuk a zenekarban...*

– Így igaz, ez a helyzet öröndetes része, nagy az érdeklődés a munkánk iránt, külföldi partnerek is keresnek minket. Az utóbbi időben nagy örömünkre szolgál – bár a zenészeknek többletmunkát jelent –, hogy rendszeresen koncertezünk vidéken, és ezáltal bemutatkozhatunk a fővároson kívüli kulturális életben is. Nagyon jó a kapcsolatunk a Filharmóniával, változatos és értékes feladatokat bízunk ránk, élvezettel veszünk részt az egységes szervezetű, magyarországi hangverseny életben. Jelentős bevételünk nincs belőle, de rendszeres és szakmailag egyaránt fontos eseményekről van szó, hiszen ezeken a programokon lehetőség nyílik az ifjúság zenei nevelésére, az igényes kultúra közvetítésére. Örömmel tölt el bennünket az is, hogy a saját szervezésű hangversenysorozataink rendkívül népszerűek, a helyek rendszerint bérletként kelnek el, szerencsére nagy a törzsközönségünk.

■ *Programjuk szerint olyan kiváló muzsikusokkal játszanak együtt, mint Medveczky Ádám, Baráti Kristóf, Kovács László, Balog József és versenygyőztes fiatalok.*

– Azért tudunk rangos művészeket felkérni, mert ők bizonyos mértékig tolerálják nehéz anyagi helyzetünket, és szívesen muzsikálnak velünk. Persze arra is törekszünk, hogy a fiatal tehetségekkel jó kapcsolatot alakítsunk ki, így ők később is szívesen koncerteznek a Duna Szimfonikusokkal. Utolsó vagyunk a fizetési rangsorban, miközben ugyanolyan koncerteket adunk, mint más együttesek. Úgy vélem, az összes magyarországi zenekarnak az lenne a jó, ha minél hamarabb napirendre tűznék a művészi életpálya-modell kidolgozását. Akkor az előadó-művészet minden ágában egységesen lehetne kezelni azokat a művészeket, akik ugyanazt a feladatot végzik... Ha a közönség reakcióit nézem, azt kell mondanom, a

publikum szereti a produkcióinkat, megveszi a belépőjegyeket. Nagyon sok olyan pozitív elem van a munkánkban, ami értékes, s ami támogatásra érdemes.

■ *Az őszi gordonkaversenyen is adtak egy különdíjat...*

– Így van, idén Szabó Ildikó gordonkaművészt díjaztuk, az érdeklődők a jövő évadban találkozhatnak vele a Duna Palota színpadán. Természetesen igyekszünk figyelemmel kísérni a zenei versenyeket és a győzteseknek fellépési lehetőséget kínálni, de ha külföldi az illető, annak bizony a költsége már nem mindig fér bele a büdzsébe. Erre általában pályázati úton teremtünk elő pénzt, de az elnyerhető támogatások minimális összegek, nem fedezik a felmerülő költségeket, a repülőjegyet, a szállást és a tiszteletdíjat... Ismét ott tartunk, hogy a fűtést, a hűtést, a világítást a szerény állami támogatásból kell megoldani, ami semmire sem elég...

■ *Tavaly említette, hogy tíz zenésszel kellene bővíteniük az együttest.*

– A közönség egyértelműen a nagyzenekari repertoárt igényli, amit nehéz 45 fővel biztosítani. Persze, ha a barokk repertoárt játszánánk, akkor gazdaságosabb lenne a működésünk, csak a jegyeket nehezebben

adnánk el... Máskülönbén meg, kedves zenekaraink és a tisztelt publikum zöme, a változatos, a XXI. századig nyúló repertoár akarja hallgatni. Természetesen a racionalitáson belül maradunk, s nem fogunk Richard Strauszt játszani, hiszen sem a hely, sem a létszám nem elegendő.

■ *A programjokban opera is szerepel, amit a legdrágább műfajnak tartanak.*

– Ezek azok a projektek, amikor a szakmai igényhez meg kell keresni azokat a partnereket, akikkel együtt képesek lehetünk megvalósítani. Ahhoz, hogy Donizetti Szerelmi bájját bemutassuk, együttműködési megállapodást kötöttünk egy a kerületben működő operaiskolával, így szerény költségvetéssel meg tudtuk valósítani ezt a produkciót.

Ugyanilyen együttműködés eredménye, hogy tavasszal a KÓTA-val eljátszhatjuk Gluck Orfeusz és Euridiké című operáját, Somos Csaba vezényletével. Másként nem jutna rá pénz. Ami szintén örömdetes az életünkben, az az, hogy a bérleti koncertjeinken elhangzott darabokat többször is elő tudjuk adni, s ebben kitűnő partnereink a Klebelsberg Kultúrkúria és a Marczibányi Téri Művelődési Ház. Így évente pár bérleti koncertünket megismételhetjük állandó koncerthelyszínünkön kívül is, ami remek dolog egy hosszú próbafolyamat után.

■ *Adott az állami támogatás, s ennél több bevételt se nagyon tudnak produkálni. Hogyan lehet javítani az anyagi helyzeten, honnan tudnak pénzt szerezni arra a tíz státuszra, amelyre még szükség lenne?*

– Az eladott jegyekből, és a hangversenyszerződésekből származó bevétel, a TAO támogatás nem elhanyagolható tételek, de ebből nem tudunk bért emelni. Zenekarvezetőként most az a feladatom, hogy a meglévő állomány lelki egyensúlyát helyre állítsam. Az itt dolgozóknak az erkölcsi mellett szükségük van anyagi elismerésekre is. Jelenleg inkább a fizetéseket kellene emelni. Ezért nem a létszám bővítés most a legfontosabb, hanem az, hogy aki dolgozik és teljesíti az évi 100-120 koncertjét és az ehhez tartozó próbaszámokat, az ne a minimálbér körüli fizetést vigye haza. Nagyon okosan sáfárkodva, a mindenkori jegy- és TAO bevételekből, valamint az NKA pályázatokon nyert támogatásokból ki lehet gazdálkodni az alkalmi muzsikusoknak a bérét. Nagy odafigyelést, egyeztetést, „sakkozást” igényel bérletsorozataink műsorának összeállítására, ugyanis tekintettel kell lennünk a vendégművészek tiszteletdíjaira, a kottakölcsönzésekre, hogy adott évadban a költségesebb kiadások megoszolása egyenletes lehessen. Például többször említettem már, hogy semmilyen szinten nincs arányban a kottakölcsönzés díja azzal, mint amennyit mi Magyarországon ma a koncertjegyekért kérni tudunk. Amikor egy Rachmaninov-darab kottájának kölcsönzési díja 350 ezer Ft, ez egy adott este, a bejövő pénznek az egyharmadát is elviszi. Ez pedig semmilyen módon nem segíti elő a szimfonikus zenekarok életét... Ez is repertoárszűkítő tényező, akár csak a Kodály-, Bartók-kompozíciók kölcsönzési díja. Gyakorlatilag az ilyen jellegű tételek viszik el a pénzünket, s bizonyos réseket be tudunk foltozni, de nem ez az alapvető probléma. Nem lehet egy mű-

emlék jellegű épület fenntartásához szükséges pénzt koncertjegy eladásból előteremteni. Mivel egy intézmény vagyunk a Duna Palotával, így közös minden teher is, amit viselnünk kell, például a bevételekből a villanyszámla befizetése elsőbbséget élvez, mint más kifizetésre váró tételek... vagy ne adj isten' beszakad a plafon, tönkremegy a légkondicionáló, az százmilliósi tétel, amire a jelenleg nincs fedezet...

■ *Nincs lehetőségük arra, hogy bekerüljenek az önkormányzati zenekarokat is támogató keretbe?*

– Nem, addig nincs, amíg nem kezelik az együtteseket egységesen. A minősítési rendszerben mi a száz százalékosan államilag támogatott együttesek közé – az Operához és a Nemzeti Filharmonikusokhoz – tartozunk. Ez megtisztelő, csak a büdzsénk nem olyan nagyságú. Máshonnan pedig nem kaphatunk támogatást... Új hangszert évek óta nem vásároltunk, a meglévők javítása, karbantartása, a hangszertartozékok vásárlása is nehéz anyagi teher számunkra. Jó lenne a muzsikusainknak juttatásokat adni, BKV-bérletet, étkezési jegyet, SZÉP-kártyát, mert jelenleg semmi ilyesmit nem kapnak...

■ *Mi a helyzet a próbatermükkel?*

– Onnan is azért jöttünk el, mert olyan drasztikus áremelést akartak végrehajtani, amit nem tudtunk volna kifizetni. Azóta a Duna Palota Színháztermében tartjuk – nem csak koncertjeinket –, hanem a próbákat is, ami sajnos, nem ugyanaz, mint egy saját szakmai műhely, amire nekünk is szükségünk volna. Nem tartom ezt a mostanit egészséges megoldásnak. Tudom, hogy más együttes is küzd próbatermi gondokkal, ezért jó eljátszani a gondolattal, hogy milyen jó lenne egy épületet együtt használni, ami alkalmas ilyen célokra. Nyilván nagyobb alapterületű házra van szükség, de ha ezeket a zenekarokat az állam elismeri, s számukra gondot jelent a próbaterem, akkor érdemes lenne ezt biztosítani a társulatoknak. A jelenlegi büdzséből sosem tud magának próbatermet vásárolni egy zenekar sem, de még bérelni is alig. Tényleg kellene egy, erre a célra megfelelő létesítmény, ahol az együttesek létezni tudnak. Lehet, hogy idealisztikus elképzelés, de nívós szimfonikus zenei élet műhelymunka nélkül elképzelhetetlen. A Duna Palota sok tekintetben ideális, hiszen van kottatárunk, gyakorlóterem, ha azonban a színháztermet kibérlik, akkor már nincs hol próbálnunk, át kell szervezni a próbarendet. Ugyanis a terembérletből származó bevétel-

telekről nem mondhatunk le. Időnként nehéz és kínos egyeztetések zajlanak.

■ *Viszont örömmel láttam, hogy megújult a zenekar honlapja.*

– Annál többet is megérdemelne, minthogy megnevezem azt a kollégát, aki a honlappal kapcsolatos teendőket önzetlenül és minden fizetség nélkül végzi: ő Demeter László a zenekar fuvolaművésze. A honlap gazdájaként sok időt fordít erre a tevékenységre. Ugyanis erre a munkára se ember, se anyagi támogatás nincs, csak a belső igény, hogy legyen egy honlap, ami igényesen, naprakészen tükrözi zenekarunk életét, tevékenységét.

■ *Gondolom, a turnékból se nagyon tudnak bevételt szerezni...*

– Nem szoktunk vendégszerepléseket vállalni, mert nagyon sokan tanítanak, azoknak egy-egy ilyen út veszélyeztetné az állását. Ráadásul ma már nyomorúságos rapidíjak vannak, nem jelentenek olyan bevételt, mint húsz-harminc évvel ezelőtt.

■ *Az anyagi nehézségek ellenére azt látom, tényleg színes a kínálat, különleges darabokat játszanak.*

– Tényleg arra törekszünk, hogy minél jobb programokkal várjuk a közönséget. Érdekesek a tematikus műsorok, gyakran műsorra tűzünk kortárs darabokat is, s hogyha a szerző is eljön, akkor a koncerten mini beszélgetésre is sor kerül. Úgy vélem, így a publikum is jobban be tudja fogadni a kortárs műveket. Meg kell ágyazni a XXI. századi zenének. Ha minden jól sikerül, s nyerrünk a pályázatokon is, akkor operabemutatónk lesz jövőre! Az opera címe A hajléktalan, zeneszerzője Miklós Zoltán. A zenekart Antal Mátyás vezényelné, és tavasszal mutatnánk be Budapest több helyszínén. A kortárs zeneszerzőknek is lehetőséget akarunk adni.

■ *Úgy látom, a nehézségek ellenére számos új dologgal is igyekeznek foglalkozni.*

– Nem is lenne értelme az életnek, ha bele-törődnénk a szegényes körülményekbe. Keresnünk kell a kitörési pontokat. Kell egy kis fantázia, ügyeskedés, ötlet, így jöhet létre sokszínű program. Ez az összefogás, a kohézió, a művész kollégák közreműködése segít abban, hogy a megfelelő szakmai szinten maradjunk, a szűkös büdzsé ellenére.

■ *Említette, hogy jó lenne, ha tényleg felül-*

vizsgálnák a zenekari támogatási rendszert...

– Nemrég épp a Duna Palotában ültünk össze néhány igazgató kollégával szekciószerűen, és próbáltunk Horváth Zsolt vezetésével egy tanulmányt készíteni, amelyre ő kapott megbízást. Erről a témakörrel igyekeztünk véleményt formálni. Arra jutottunk, hogy addig, amíg ez a többféle támogatási formájú, megosztott zenekari működés létezik, mely szerint az egyik alapítványi, a másik állami, a harmadik önkormányzati fenntartású, addig nagyon nehéz igazságot tenni.

De én úgy éreztem, hogy a közös gondolkodás során abban mindnyájan egyetértettünk, hogy csak úgy lehetne egységes szerkezetben gondolkodni, ha a jelen pillanatban devalválódott művészeti diplomák értékét helyre állítanák. Akik ma Magyarországon – akár a tanárképzős rendszerben is – diplomát szereztek, nemzetközileg is konvertibilis végzettséghez, értékes tudáshoz jutottak. Ennek kellene a rangját, megbecsültségét visszaállítani annak érdekében, hogy az igényes kultúrát tudjuk terjeszteni. Ezt a mindenkori kulturális kormányzatnak, pénzügyi vezetésnek is fel kellene mérnie...
R. Zs.

Saját próbaterem, új repertoár, több szerződéses muzsikussal a Danubiánál

Új szakasz kezdődött a zenekar életében

Úgy tűnik, az Óbudai Danubia Zenekar előremenekülési taktikája jól sikerült, hiszen az utóbbi esztendőket bizonytalan helyzetét követően végre rendeződik az együttes sorsa. Tavasszal már beköltözhetnek a Flórián téri, saját próbatermükbe, a próbajátékok során egyre több státuszban lévő muzsikussal bővült a társulatuk, változik, különlegesebbé vált a repertoárjuk, ráadásul sikerült újabb közönségreteget is megszólítaniuk. A Danubia művészeti vezetője, Hámori Máté és az ügyvezető, Ács Péter beszélt arról, mi minden történt az utóbbi esztendőben, és milyen terveket szeretnének még megvalósítani a következő időszakban.

■ *Éppen egy esztendővel ezelőtt készült Önökkel interjú a Zenekar lapban. Az akkor elhangzó tervekből, elképzelésekből mi minden valósult meg? Hol tartanak művészeti téren, és a státuszteremtés milyen következményekkel járt?*

HÁMORI MÁTÉ: Amikor egy esztendővel ezelőtt beszélgettünk, akkor tényleg éppen csak elkezdődött az átalakulás. A legszembetűnőbb változás talán az, amióta művészeti vezető vagyok, hogy 2013 szeptemberéig és decembere között összesen három

hangversenyt adott az együttes, az elmúlt évben pedig már nyolcvankét koncertünk volt. Ami azt jelenti, hogy 110%-on pörögünk, ráadásul nem kell megalkudni a szakmai színvonalallal sem, hiszen játszottuk például Bruckner VII. szimfóniáját, és Mendelssohn-sorozatunk lesz a BMC-ben. Fontos számunkra, hogy igényes programokkal lépünk a közönség elé. Neves vendégművészek lépnek fel nálunk, és szakmailag is jelentős műsorokat mutatunk be. Szerencsére a zenészeinkben is benne van az ehhez szükséges potenciál. Mindezt a jövő szezonban is szeretnénk folytatni.

■ *A Danubiára az elmúlt időszakban egyfajta kísérletezgetés is jellemzővé vált...*

H. M.: Így igaz, és ez továbbra is így lesz. Ezt a kísérletező kedvet szeretnénk a nagy,

Ács Péter

bérletes koncertjeinkbe is becsempészni. Mivel a törzsközönségünk egy része konzervatív ízlésű, számukra is összeállítunk kedvükre való műsorokat, de meglepetésekkel, szokatlan programokkal szintén készülünk. Ezek közé tartoznak a Budapest Music Centerben adott minisorozataink, amelyek három, egymáshoz szervesen kapcsolódó koncertből állnak. Eckhardt Gáborban pedig megtaláltuk hozzá azt a kiváló házigazdát, aki nemcsak információt ad át, hanem nagyon jól megtalálja a hangot a közönséggel, és mindezt szórakoztató módon teszi. Az új kezdeményezéseink sikeresek lettek, így tartalmas évet zártunk, s folytatjuk tovább a munkát.

Így tudom, hogy emellett ifjúsági sorozataiból is egyre több van...

ÁCS PÉTER: Tavasszal már a harmadik bérletet indítjuk el, szintén nagyon igényes programokkal. Az iskolásoknak számos műfaj mellett kisoperákat is bemutatunk. Örülök, hogy ilyen sikeresek az ifjúsági sorozataink, hiszen tényleg tenni kell a közönségépítésért! A legjelentősebb változás az életünkben pedig az, hogy tavasszal végre a saját próbatermünkbe költözhetünk, a Flórián térre. Most néhány hónapos próbaüzemet tartunk ezen a helyszínen, de a következő szezon elejére már a közönség előtt is megnyitjuk a terem kapuit.

Bús Balázs polgármester arról beszélt, hogy az együttes ezen a helyszínen kulturális központot alakít ki...

Á. P.: A Flórián mozi a miénk lett. Már a felújítási munkálatok végénél tartunk. Tavasz-

Hámori Máté

szal beköltözünk, és aztán kipróbáljuk, hogy minden jól működik-e. Az irodánk ettől függetlenül marad a Paulay utcában, az óbudai épületben pedig a jegypénztár és öltözők lesznek. Pici helyiségek ezek, 150 fő fér el a teremben, de a miénk! A próbaüzem alatt az akusztikán is alakítunk. S bízom abban, hogy félév alatt minden megfelelően működik majd.

H. M.: Ez a helyszín elsősorban a próbatermünk lesz, és emellett adunk majd itt néhány koncertet is. Elsősorban az ifjúsági programunk koncertjeit szeretnénk itt tartani. Az a cél, hogy a Flórián téri terem egy különleges eseményeknek helyet adó kreatív tér legyen, ahova szívesen járnak a fiatalok. Rengeteg tervünk van szerencsére.

A kerületé marad az épület? Mennyi ideig használatják?

Á. P.: Használatra kaptuk meg, és most tíz évre szóló szerződést kötöttünk. Az üzemeltetési költségeket kell fizetnünk. Egyébként azt kell mondanom, hogy tényleg elég jól megúsztuk az elmúlt két évtized alatt a „próbaterem nélkülséget”, hiszen néhány nehezebb év kivételével azért találtunk állandó helyeket. A legutóbbi, a Hungarotonnál kapott próbahely is kiváló volt. Most azonban végre a saját otthonunk lesz ez az óbudai épület.

H. M.: Természetesen megmarad a többi helyszínünk is, fellépünk a Zeneakadémián, a BMC-ben, lesznek koncertjeink a Művészetek Palotájában is, a jövő szezontól kezdve pedig rendszeresen szerepelünk vidéken is. De óriási dolog, nagy bizottság, hogy most már van egy saját bázi-

sunk, ahol a hangszereinknek is jut hely. Ez ahhoz mérhető lépés, hogy státuszba vettük a zenészeket. És el kell mondjam, hogy ezek az álláshelyek egyre csak sokasodnak...

Igen? Tavaly ugyanis Ács Péter azt mondta, hogy 44 státuszról megállnak és a kamaraszimfonikus létszámmal maradnak.

Á. P.: Az élet azonban mást hozott. Lett egy vonós sor, aztán kürtsor, s persze, ha már mindez megvan, akkor az ember egyre többet és többet akar. Ami hiányzik még, az a harsona-tuba. Most azon kell gondolkodnunk, hogy átmegyünk a szimfonikus zenekari kategóriába, ami 56 főt jelent, itt viszont nemcsak a bérköltség nagy, hanem a hangszerpark is jelentős kiadással jár. Egy ilyen kategória-váltás körülbelül 100 milliós forintos költséggel jár. Miközben már az ötszázmillió kategóriába kerül az együttes, ennek az összes gondjával.

H. M.: Ami igazán nehézséget jelent, az az, hogy a törvény mindig az előző évre vonatkozik, tehát hiába bővülünk, még az előző létszám szerinti támogatást vehetjük át. Ahhoz kell forrást találnunk, hogy ezt az egy, átmeneti esztendő túléljük.

Á. P.: És tegyük hozzá, hogy nem a minimálbéres fizetéssel dolgoznak nálunk a zenészek. Amikor Mátéval eldöntöttük, hogy ezt az irányt követjük, akkor elhatároztuk, olyan bért adunk, hogy ne kelljen mindenkinek azon gondolkodnia, milyen haknikat kell elvállalnia a zenekari munka mellett, hogy megéljen.

Látom, folyamatosan zajlanak a próbajátékok is.

H. M.: Jó muzsikusokat találtunk, s csak akkor veszünk fel egy-egy tagot, ha eléri az általunk kitűzött nívót. Mi abban bízunk, hogy ha szépen, szorgalmasan szakmai eredményeket mutatunk fel, az meghozza a kívánt eredményt. Úgy érezzük, hogy a zenei élet vezetői is másképpen tekintenek ránk, mint két esztendővel ezelőtt. A saját utunkat kívánjuk járni. Nem akarunk senkivel harcolni, nem kívánunk részt venni abban a marakodásban, ami időnként az elosztások miatt zajlik. Abban hiszünk, hogy szakmailag a felső harmadba kell pozícionálni magunkat. Ezért dolgozunk kitartóan. Reméljük, ennek az anyagi támogatásban is meglesz a látszata. Mert egyelőre a zenekar munkája és szakmai kvalitása, illetve a nekünk biztosított támogatás még nincs egyensúlyban. De türelmesek vagyunk.

I Tavaly említették, hogy a nehez helyzetben előre menekülnek. Azt látom, hogy ez teljes mértékig jó stratégiának bizonyult. Azt is tervezték, hogy új közönséget szólítanak meg a koncertjeikkel. Ez mennyire sikerült?

Á. P.: Azt gondolom, ez egy hosszabb távú történet, de sikeresen elindult. Be kell látni, hogy a mai világban nagyon másként zajlanak az események, mint a korábbi évtizedekben és alkalmazkodni kell ehhez. A gondolkodásmódon kell változtatnunk, de azt gondolom, mindenképp jó úton haladunk.

I Azt is jónak tartom, hogy a Danubia saját irányt talált magának, mást, mint a többieké.

H. M.: Az együttes szerencsés helyzetben van, hiszen a tagság és a vezetőség életkorából adódik, hogy nyitottabbak vagyunk a mai világra. Jobban átlátjuk azt is, hogy hiába imádjuk a komolyzenét, mégiscsak van valamiért egy fal, ami miatt ez az üzenet a felnövekvő generációhoz nem jut el. A zenekarunk legfontosabb célja az, hogy ezt a falat felszámolja. Az együttesünk a fiatalokra fókuszál, van egy különleges középiskolás projektünk is. „Egy hét a Danubiával” a címe, s már két osztályban is végigvittük. Ennek során először elmegyünk egy-egy tizenégy-tizenhat évesekből álló osztályhoz – óbudaiakhoz és más kerületekbe is. Beszélgetünk a művekről, és az előttünk álló próbafolyamatról, illetve a gyerekek addigi zenei élményeiről. Az iskolások három-négy fős csapatokat alkotnak, és kapnak a zenekarból egy mentort, akivel el kell menniük, hogy megnézzék egy napját, s interjú, videót készítenek vele. Közös próbahall-

gatáson is részt vesznek. Egy hetet velünk töltenek, személyes kapcsolatba kerülnek a zenészeinkkel. Aztán eljönnek a főpróbára és a koncertre, így betekintést kapnak a munkánkba. Volt, aki blogot írt, volt, aki videót készített erről, így reagálhatott rá, hogy mi miért tetszett neki és miért nem. Párbeszédet kezdeményezünk ezzel a korosztállyal, hogy ők ne érezzék annyira távolinak ezt a műfajt. Sokat tanulunk tőlük, teljes osztályokkal kapcsolatba kerülünk, így azt érzem, elindítottunk valamit. Tíz és húsz év múlva is kell ugyanis közönség.

I Marad a Nemzeti Színbázzsal jövőre is az együttműködés?

H. M.: Nem biztos. Most inkább a saját utunkat akarjuk járni. Az Operaházzal megmarad az együttműködés, de a legfontosabbnak egyébként a saját Danubia Színházunkat tartjuk.

Á. P.: Számos újdonság jellemzi az életünket, új honlap, új, nyomtatott műsorfüzet. Újdonság az is, hogy nemsokára Mundruczó Kornél rendez nálunk, még hozzá a Zender-féle Winterreise-ciklust. Az antwerpeni operaházban már színre vitte ezt a darabot, most ennek a BMC-re adaptált változata születik meg márciusban. Ez teljesen újfajta irányt jelez nálunk. Elneveztük Danubia Színháznak, és a terveink szerint lesz folytatása.

I Az is tetszett a sok újdonság között, hogy a szép és különleges formájú műsorfüzetükben a muzsikások is megszólalnak egy-egy produkció kapcsán.

H. M.: A zenészeink véleményét, személyiségét is be akarjuk mutatni. Hiszen a zene-

kar azokról a muzsikusokról is szól, akik benne játszanak. Az ő művészi hozzáállásuk teszi a Danubiát olyaná, amilyen. A zenészek kiemelése egyébként azért is lényeges, mert a BMC sorozatokban a kamaraművek is rendszeresen jelen vannak, és ezeket a darabokat a mi muzsikusaink adják elő. Amikor idekerültem, megígértem a társulatnak, hogy lesz lehetőségük a kamaraműre. A BMC-s sorozataink épp azért is különlegesek, mert itt az életművek egyben, a kamaraművekkel együtt jelennek meg. A zenészek számára nagy kihívást jelent ez, de el kell mondom, olyan minőségben szólalnak meg a kamaraművek, amely nagy büszkeségre ad okot.

I Arról beszélt tavaly, hogy szükség van a vérfrissítésre. Ezek szerint ez mostanra már lezajlott?

H. M.: Zajlik még mindig. Sok új tag van, akit próbajátékon nyújtott teljesítménye alapján vettünk fel. De a jelentkezésekből az látszik, hogy egyre jobb a zenekar híre, hiszen egyre többen jelentkeznek.

I Jegyeladás, bérletértékesítés terén elégedettek?

Á. P.: Azt gondolom, hogy igen. Tavaly szinte a duplájára emeltük a jegyárakat, bérletárakat, így e téren is fontos fordulópont-hoz értünk. Ezzel a zenekar értékét is próbáltuk a közönség felé kommunikálni. Úgy vélem, e téren is sikerrel jártunk. Akadtak persze, akik emiatt lemorzsolódtak, de megjelent egy új közönségréteg. A koncertjeinkre sokan, és egyre többen jönnek. Jó házaink vannak. És ez a legfontosabb.

R. Zs.

Professzionális hallásvédő zenészeknek

A Budapesti Operettszínház és a Győri Filharmonikus Zenekar zenészei már használják

Érdeklődjön munkatársunknál!
info@fuldugo.hu
 +36 70 618 4021

Zenekari finanszírozás – 2013

Előző lapszámunkban diagramokkal és táblázatos kimutatásokkal érzékeltettük a magyarországi zenekari muzikusok egyre méltatlanabb helyzetét. Ezek alapján világosan láthatóvá vált, hogy – a hivatalos kommunikációval ellentétben – a 2015. évre csökkent a nemzeti és kiemelt kategóriákra jutó költségvetési támogatás. Nehezen értelmezhető, hogy amennyiben együttesek esnek ki az említett kategóriákból, akkor miért viszik magukkal a korábban nekik ítélt, de erre a csoportra jutó költségvetési hányadot egy másik alrendszerbe, a pályázati kategóriába.

Ugyancsak nehezen értelmezhető, hogy a pedagógus bértábla bevezetése nyomán kialakult, egyes szimfonikus zenekaroknál már működési zavarokat okozó elszívó hatás súlyos következményei miatt nem érik el a jogalkotók ingerküszöbét. Szövetségünk és szakszervezetünk – nem beszélve a

Nemzeti Érdekegyeztető Tanácsról (NEÉT) – a korábbi államtitkár, Halász János figyelmét ugyanúgy felhívta a jelenleg is már tartathatatlan, a jövőben a magyar szimfonikus zenekari életre egyre veszélyesebb folyamatokra, mint ahogy többször is jelezték szóban és írásban a jelenlegi államtitkárnak, Hoppál Péternek és az emberi erőforrások miniszterének, Balog Zoltánnak.

Egyelőre úgy tűnik, hiába!

Éppen ezért fontosnak tartjuk azt is érzékelhetővé tenni, hogy mennyi közpénz (költségvetési, önkormányzati és egyéb támogatás, adókedvezmény, stb) és milyen arányban jutott 2013-ban az egyes zenekarokra.

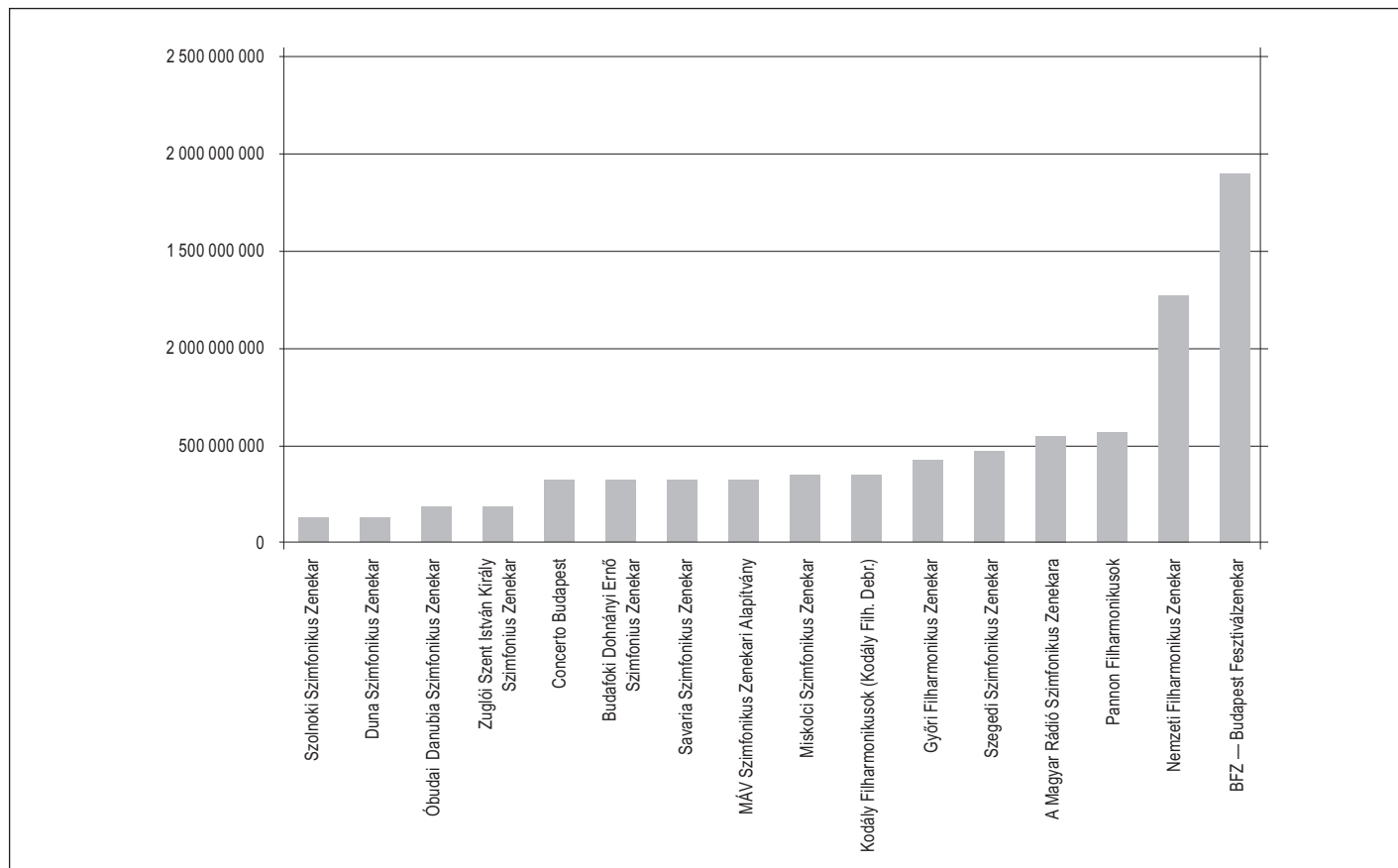
Joggal merülhet fel a kérdés, rendben van-e minden annak a területnek a finanszírozásával, amely legalább olyan zászlóshajója az országnak, mint a sport. Vajon miből származik Budapest idegenforgalmi bevételének jelentős hányada, ha nem abból, hogy

a romkocsmák kínálatát igénylők mellett a magas kulturális igényvel érkező turisták bármelyik napon találhatnak európai színvonalú – nyelvi korlátoktól mentes – komolyzenei programot? Vajon mi pótolná a közoktatási programokban elsilányított zeneoktatást, ha nem a kulturális missziót felvállaló vidéki és fővárosi zenekarok? Vajon mikor jutunk el odáig, hogy a jogalkotók a rövid távú kiadások mellett a hosszú távú társadalmi hasznosulást is meglássák? Vajon van-e még egy ország, ahol ekkora különbség van a legjobban és a legkevésbé támogatott hivatásos zenekar között? Vajon nem ezt hívják „állami hendikepnek”?

Ne felejtjük: tizennégy, az „igát” ténylegesen húzó zenekar (kb. 1100 fő) problémáinak rendezéséhez elegendő egy akkora összeg, amely a költségvetési tételek között elenyésző nagyságú.

(A Szerk.)

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROKRA KÖZPÉNZEKBŐL JUTÓ TÁMOGATÁSOK A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS KÜLÖNBÖZŐ FEJEZETEIBŐL 2013-ban (Nemzeti-, és kiemelt kategória, pályázati, miniszteri, fenntartói és NKA támogatások, valamint TAO bevételek)

Megjegyzés:

A Nemzeti Filharmonikusok és a Rádiózenekar esetében csak a szimfonikus zenekarokra jutó, becsült hányadot mutatja a diagram. Források: az interneten nyilvánosan hozzáférhető közhasznú beszámoló, a hivatalos TAO-kimutatás, valamint a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének adatbázisa.

Mindenhol legyenek érvényesek a zenei diplomák!

Kovács Géza is tagja a minősítő szervezetnek

Budapesten tartotta éves konferenciáját az Európai Konzervatóriumok és Zeneakadémiák Szövetsége (AEC) tavaly, november elején. A tanácskozáson szó esett arról is, hogy a szervezet szeretné kiterjeszteni a minősítési gyakorlatát, éppen azért, hogy ne legyen különbség az egyes iskolák képzése között. Ennek érdekében létrehoztak egy önálló identitású szervezetet, utrecht-i székhellyel. Munkájukban a PEARLE képviselőjében vesz részt Kovács Géza. Tájékoztatása szerint a most alakuló, minősítő ügynökség támpontgyűjteményt kíván adni az iskoláknak, éppen azért, hogy például egy zenetanári diplomával – honosítás nélkül is – bárhol az Európai Unióban munkát lehessen vállalni.

■ Miért tartotta fontosnak az Európai Konzervatóriumok és Zeneakadémiák Szövetsége, hogy kidolgozzon egy ilyen egységes rendszert? Minősítés vagy inkább támpontadás lesz a feladata?

– A szervezet megkereste az Európai Előadó-művészeti Munkáltatók Szövetségét, a PEARLE-t, amelyben 1996 óta képviselem Magyarországot, 2006 óta a végrehajtó bizottság tagja, az elmúlt évtől pedig a társelnöke is vagyok. A konzervatóriumok európai szövetségétől éppen azért keresték meg a szervezetünket, mert szeretnék, ha ebben az új szervezetben a leendő munkáltatók

véleménye, tapasztalata is megjelenjen. Maga a minősítés nem előzmények nélkül való, hiszen az AEC-nek eddig is létezett minősítéssel foglalkozó belső egysége, ám az új szervezet jogilag, gazdaságilag önállóan működik. Eddig az AEC igyekezett a felsőfokú képzésnek valamilyen támpontgyűjteményt adni annak érdekében, hogy ne legyen ordító különbség az egyes európai, felsőfokú zenei intézmények módszere, és ha úgy tetszik „produktuma” között. Csakhogy falba ütköztek, mert nincs jogosultságuk az ilyen minősítéseiket nyilvánosságra hozni... Másrészt az Európai Unióval

e tekintetben nem volt kapcsolatuk. S véleményünket eddig nem is érezte magára nézve kötelezőnek egyetlen felsőfokú intézmény sem. Ezért arra jutottak, hogy egy önálló identitású szervezetet hoznak létre, amelyet az Európai Unió elfogad, és amelynek véleményét a szövetség tagjai is magukra nézve kötelezőnek, ténynek fogadják el.

■ Milyen nevet választottak a szervezetnek?

– MusiQue, mely angol mozaikszó, a Music Quality Enhancement rövidítése. Bár jogi okokból Utrechtben lett bejegyezve, a gyakorlatban jobbára az AEC brüsszeli irodájában fog működni az „agyközpont” hiszen így fizikailag sincs akadálya annak, hogy az EU-s bizottsági és az ott működő szakmai szervezetekkel közvetlen kapcsolatba lépjünk. A MusiQue vezetőségbe az AEC három tagot delegált, ily módon biztosítva a feltétlen szakmai kompetenciát. Ám azt is felismerték, hogy mindez önmagában kevés lenne, hiszen a felsőfok az alap- és a középfok nélkül nem is létezhetne, ezért a zeneiskolák európai szervezetét is megkeresték. Valamint a felsőfokú zeneoktatás „produktumainak”, a diplomásoknak az alkalmazóit, azaz a munkáltatókat, vagyis a PEARLE-t. Az ő szempontjaikat is ismerniük kell az egyes zeneakadémiáknak, hogy tudják, a tőlük kikerülő növendékek milyen képességekkel kell rendelkezzenek ahhoz, hogy a munkaerőpiacon el tudjanak helyezkedni. Hosszú ideje jelent dilemmát, hogy a zenei oktatási intézmények – úgy tűnik – többségükben abban érdekeltek, hogy világsztárokat neveljenek. Az alap- és középfokon oktató zenetanárok sokszor szintén annak alapján mérik magukat, hogy hány világhírű művészt neveltek. Miközben akadnak jócskán más szisztémák – főleg Kodály Magyarországon érdemes ezt szem előtt tartani –, amelyek elsődleges célja nem a sztárok nevelése, hanem a zenét mentális eszközként értelmezve, s társadalom jobbítását veszik célul. Ilyen a nevezetes Abreu-féle módszer, annak brazil változata, vagy a Kinsaszai Szimfonikusok magával ragadó története és jelene, vagy az Afgán Zenei

Központ működése. S visszatérve Kodály Zoltánra: neki a XX. század elején az volt az álma, hogy a nemzet egészét a zene segítségével fel lehet emelni oda, ahol az európai kultúra található.

■ *Mindebben mi az ön szerepe?*

– Nemrég jöttem haza a PEARLE Lyonban tartott, szokásos konferenciájáról, ahol a közgyűlés egyhangúan megszavazta, hogy én legyek az, aki ebben az új, minősítő szervezetben a későbbi munkáltatók álláspontját képviseli. Azzal, hogy a képzési intézmények nagyrészt „világsztárok” nevelésében érzik magukat motiválnak, sok későbbi pszichés munkavállalói probléma gyökerét is előidézik. Azt a törést talán nem kell ecsetelni, amit az az ember él át, aki hírneves előadónak készült, versenyeken is jól szerepelt, de aztán – különféle okok miatt, mert nincs jó ügynöke, netán a tehetsége limitált, vagy nem elég szerencsés –, 28-30 éves korára kiderül: szólístaként nem boldogul. S akkor kénytelen lehorgasztott fejjel zenekari próbajátékokra jelentkezni, zenetanárként dolgozni... Az a remény, amelyet a szülők, az oktatók tápláltak, s amelyet a muzsikuspálánta érzett, mely szerint gazdag, világhírű celebritás lesz, elveszett... Ehelyett állásajánlatokat kell böngészni, másfajta életpályát felépíteni. S persze van még egy lehetőség: a pályaelhagyás. Ha még nem is jut el eddig, s netán jelentkezik egy együttesbe, akkor sincs könnyű helyzetben... Nem ismeri a repertoárt, sok idő kell, amíg megtanulja. Miközben bármely virtuóz művet eljátszik, nem ismeri a közös zenekari munka titkait... A cél az lenne, hogy nem megnyirbálva a született sztárok pályáját, de fel kell készíteni mindenkit arra, hogy esetleg együttesben, zeneiskolában köt ki.

■ *Akkor ez a minősítő ügynökség tulajdonképpen abban ad segítséget, hogy ezek az iskolák mi mindent tanítsanak?*

– Egészen pontosan olyan szervezetet kívánnak életre hívni, ami szabványt ad, mint az ISO. Egy európai uniós szabványt, amelyet az EU nem kényszerít az egyetemekre, a felsőfokú zenei intézményekre. Esetünkben maguk az intézmények voltak a kezdeményezők, hiszen olyan szabványt kell kialakítani, amelyhez mindenki tud igazodni.

■ *Gondolom, ennek olyan előnyei is lennének, ha bárki ennek a szabályai szerint végez, akkor az unió batárain belül sehol nem kell a zenei diplomát honosítani...*

– Annak idején, lassan 30 éve voltunk a feleségemmel ausztrál rokonunknál látogatásban, s akkor hallottunk először arról a meglepő információról, hogy a brit közösség országaiban a diplomákat kölcsönösen elfogadják, mert úgy alakították ki a felsőoktatási intézmények oktatási rendjét, hogy Mumbaiiban, az egyetemen szerzett végzettséget ugyanúgy elfogadják Londonban, mint Sydneyben. Legyen bármilyen kiváló egy-két hazai egyetemünk, az itt szerzett diplomát máshol csak honosítási eljárás után fogadják el... Most az Európai Unióban, a felsőfokú oktatási intézmények éppen egy ilyen szabványra készülnek. Az EU pedig örömmel és készséggel elfogadja ezt a kezdeményezést, amelynek a végcélja nem az lenne, hogy a Zeneakadémián megszűnjön az a tradíció, amelyet Liszt Ferenc indított el, alakított ki. Nem az a cél, hogy egységes uborkaméretre húzza a felsőfokú zeneoktatást, vagy Prokrasztész ágyára köttözze azt. Hiszen Poszeidón fia, a híres rabló ugyanis vendégeit az ágyához igazította, megnyújtotta a rövidebb, vagy éppen levagdosta a kilógó testrészeket. Nem ilyen ágyra kívánjuk hát fektetni az európai zeneoktatást, hanem a cél az, hogy olyan zeneoktatási rendszert alakítsunk ki, amelyben fel nem merülhet, hogy egy magyar zenetanár Londonban vagy Bécsben ne találhasson magának azért állást, mert ott nem fogadják el a diplomáját.

■ *Hogyan fog működni a szervezet? Mindent kontrollál?*

– Ne rendőrkontrollt várjon senki, hanem inkább tájékozási pontokat. Az ügynökség orientálja a zeneoktatást, a felsőfok mellett a közép- és az alsófokkal is foglalkozik. Abban is szeretne támogatást nyújtani, hogy a fiatal zenészek számára milyen a valós életirány. Az szintén lényeges, hogy legjobb gyakorlatokról Budapesten is szerezzenek tudomást. A nyolcvanas évek végétől léteznek ösztöndíjrendszerek, s úgy gondolom, hogy az egységes elvárásokkal ugyancsak könnyebb lesz a vándorlás. Korábban a mesterlegényeket a mesterük elküldte őket más országokba, hogy aztán az ottani tudás birtokában készítsék el a mestermunkájukat. Tudták, hogy a külföldi példák hasznára lehetnek a hazai mestereknek, ilyen-olyan okokból aztán mindez lassan elhalt... Most az Erasmus éppen ezt a tendenciát segíti elő. Zeneoktatásban ugyancsak jó lenne, ha még nagyobbá válna a vendégjárás. Tamaszt nyújtó szervezatként szeretnénk működtetni ezt az ügynökséget, melyet hivatalosan Hollandiában bejegyez-

tek, s mely december 12-én Brüsszelben megtartotta alakuló ülését. Részemről nagy megtiszteltetés hogy mindebben részt vehetek, de ez egyben rengeteg társadalmi munkát is jelent.

■ *Minderre honnan teremtik elő a működési költségeket?*

– Az EU nyújt ehhez segítséget és az AEC. Most alakult meg a szervezet, most dolgozzuk ki a részletes szabályokat, azt a szabványrendszert, azt a minősítési rendszert, amely működés alapja lesz.

■ *Hol tartanak most?*

– Abban állapotunk meg a budapesti konferencián, hogy mindenki hozza a maga ötleteit, megosztja a többiekkel, és ezt egy közös szűrőn áteresztjük. Ez Brüsszelben megtörtént és most bújjuk azt a többszáz oldalt, miből márciusig ki kell jegecesednie a végleges működési rendnek. A tervek szerint 2015. második félévére, az iskolai év kezdetére egy olyan szempontrendszer tudunk már felajánlani, amit az Unió is elfogad. Nagyon gyors és sok munkára van most szükség.

A Liszt Ferenc Zeneakadémiával hivatalosan, meg személyesen is kiváló a kapcsolattunk, de talán ettől, függetlenül is frissen él bennem egy tavaly előtti emlék. Részt vehettem egy olyan speciális tehetséggondozó projektben, amelyet az Európai Unió finanszírozott. Kimagasló tehetségek útját kellett egyengetnünk, ennek során sok kiváló szakember a média, a kommunikáció, a menedzselés területéről jöve osztotta meg tapasztalatait a kiválasztott növendékekkel. Engem az a megtiszteltetés és öröm ért, hogy Devich János tanár úrral együtt tarthattuk a foglalkozások nagyobbik részét. A képzésnek éppen az volt a célja, hogy a kimagasló tehetségeket, felkészítsük olyan dolgokra is, hogy például hogyan kell tárgyalni ügynökkel, hangversenyrendezővel, hogyan kell viselkedni egy koncert utáni fogadáson. Ahogy arról is szót ejtettünk, mit tegyenek váratlan helyzetekben. A való életre kell felkészíteni a növendékeket, ami sokszor megcibálja az előadóművészeket. Fel kell készíteni őket arra, nincs mindenre, legfőképp a sikerre életbiztosítás. Arra, hogy a tehetség önmagában kevés, mert szerencse is kell, arra, hogy mit tegyünk, és mit ne, ha a szerencse mégis ránk köszön, hogy a zeneiken kívül olyan ismeretekre is szükség van, melyek megtanulhatók és taníthatók. Ezeket a szempontokat is szeretném megjeleníteni a MusiQue munkájában.

R. Zs.

A közbeszerzési eljárás fogságában

A közbeszerzési eljárások drágítják, lassítják a vásárlásokat, hiszen bizottságot hoznak létre, szabott díjazással, határidőkkel és egyáltalán nem biztos, hogy szakmai, valamint pénzügyi tekintetben a legjobb megoldást eredményezik...

Temérdek nehézséget jelent az együttesek életében, hogy a törvényi szabályozás szerint csak nyolcmillió forint alatt vásárolhatnak hangszert közbeszerzési eljárás nélkül. Sok muzsikus ugyanis ragaszkodik adott márkákhoz, mesterekhez, arról nem is beszélve, hogy a zenéléshez nem feltétlenül a legolcsóbb instrumentum a legjobb. Előfordul, hogy sürgősen szükség van a hangszerekre, ha azonban teljesen szabályosan hajtják végre az eljárást, előfordulhat, hogy több évet is kell egy-egy kiválasztott darabra várniuk. Éppen ezért a Nemzeti Filharmonikusok beadvánnyal fordultak a tárcához, kérve ennek a rendelkezésnek a módosítását, s bíznak abban, hogy más együttesek is csatlakoznak a kezdeményezéshez.

Szilárd Csaba, a Nemzeti Filharmonikusok gazdasági igazgatója tájékoztatása szerint a közbeszerzésről szóló törvény a hangszervásárlásra is 8 millió forintos, úgynevezett nemzeti felső határt állapít meg, azaz ha egy társaság egy éven belül ezen érték felett akar hangszert vásárolni, azt csak közbeszerzés útján teheti, függetlenül attól, hogy mesterhangszert kíván-e vásárolni vagy egy egyszerűbb pikkolót. Ez a rendelkezés minden olyan intézményre vonatkozik, amelynek bevételének a nagyobbik része az államtól származik, így a zenekarok jelentős részét érinti. Tehát közbeszerzést kell hirdetniük, ha átlépik az uniós határt, ami 50 millió forint, vagy a nemzetit, ami 8 millió. Hozzáteszi, nem tudni, hogy akkor, amikor összeállították ezt a törvényt és felsorolták, hogy mi hová tartozik, akkor a hangszereket miért ebbe a nemzeti, nyolcmillióes kategóriába sorolták. Már csak azért is kérdés

ez, mert ma már szinte minden hangszer ára nyolcmillió forint fölötti. Az együttesek számára az is gondot jelent, ha a közbeszerzés során valaki alacsony árat ígér, megnyeri a beszerzést, de olyan instrumentummal, ami nem véletlenül kerül ennyibe, és nem nagyon fogják használni...

Szilárd Csaba úgy vélekedik: „egy igazi művész a hangszerével vérrokonsgban van, tehát nemcsak a márkához, hanem a kereskedőhöz is ragaszkodik. Alkalom adtán nem érdekli, hogy melyik drágább vagy olcsóbb. Egyetlen elv vezérli, hogy olyan hangszere legyen, amelyen a lehető legjobban tud játszani, s amellyel teljesen meg van elégedve.”

A Nemzeti Filharmonikusoknak emiatt a rendelkezés miatt több mint két évet kellett várniuk arra, hogy megkapják azt a timpanit, amelyet az ütőhangszeres művészüik kiválasztott. Ennyi időbe telt ugyanis, amíg a megfelelő procedúrát végigjárták, hiszen ennek az ára két és félszerese a nyolcmilliónak... Azt, amelyet most megvesznek, egyetlen, dán cég gyártja. A művésznek erre van szüksége, mást nem tart ezzel felcserélhetőnek. Végigjárták a közbeszerzés minden pontját, s persze arra is vártak, hogy a hangszer elkészüljön, hiszen egy ilyen ütős hangszert csak rendelésre készítenek. Mindez két esztendőbe telt, arról nem is beszélve, hogy a szabályos eljárás-hoz egy társaságot is be kellett vonniuk az ügyintézésbe, amely szintén ráteszi a megfelelő százalékot az árra... Ennek a hangszernek a közbeszerzési dokumentációja körülbelül 10 centi vastag dossziét tölt meg. Azért fordultak a minisztériumhoz, mert ha átteszik az ötven millió forintos kategóriába a hangszereket, akkor nyugodtan gazdálkodnak, s a művész is az általa kiválasztott darabot kapja meg. Nem költünk természetesen egy fillérrel sem többet a kelténél, de legalább időt is megspórolunk. Arról nem is beszélve, hogy mi történik akkor, ha egy hangszert azonnal pótolni kell, előre nem látható okok miatt.

A közbeszerzési eljárások drágítják, lassítják a vásárlásokat, hiszen bizottságot hoznak létre, szabott díjazással, határidőkkel és

egyáltalán nem biztos, hogy szakmai és pénzügyi tekintetben a legjobb megoldást eredményezik...

„Tényleg azt érezzük, hogy a hangszerek közbeszerzés útján történő vásárlása bántóan alacsony, magas művészi színvonal teljesítését. Ezért nagyon fontos lenne, ha a hangszerekre és a hangszertartozékokra nem vonatkozna ez a nemzeti értékhatár” – mondja befejezésként Szilárd Csaba.

* * *

„Ezt az összeget indokolatlanul alacsonynak tarjuk”

„A közbeszerzési eljárások adminisztratív teendői nagyon hosszú időt vesznek igénybe, költségesek – Lukácsházi Győző, a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatója szerint is. – A közbeszerzési törvény teljes körű ismerete nélkül nem lehet az eljárást lebonyolítani. Intézményünk nem alkalmaz közbeszerzési szakembert, külső céget kell megbízni a közbeszerzési eljárás lebonyolításával, ami további plusz kiadásokat jelent az intézmény részére. Általában évente nagyobb összegben vásárolunk hangszereket, a 8 millióes keretet 1-2 nagyobb értékű hangszer vásárlásával el is érjük, ezért ezt az összeget indokolatlanul alacsonynak tartjuk. Az évente beszerzésre kerülő búrok, nádak értéke 3-4 millió forint, tudomásunk szerint ezeket is a 8 millióes keretbe kell számítani. Külön gondot jelent, hogy amennyiben zenekari művészüink egy konkrét hangszert szeretne megvásárolni, az eljárás nagymértékben megnehezíti a hangszer beszerzését. Sok esetben ezért nem is sikerül azt az instrumentumot megvásárolni, amit ténylegesen szeretnénk. Valójában úgy gondoljuk, az a szándék, hogy olcsóbban jussunk hangszerekhez végeredményben több kiadást jelent számunkra, mintha közvetlenül a gyártótól, vagy szaküzletből vásárolnánk. Bízunk benne, hogy hamarosan változtatni fognak a törvényalkotók ezen a nem igazán szerencsés helyzeten.”

R. Zs.

50 százalékot az előadóknak!

A nemzetközi konferencián állásfoglalás született az online zenei jogokról

Többek között az Egyesült Államokból, Kanadából, Angliából, Japánból, Ghánából, Skandináviából, Görögországból is érkeztek érdeklődők arra a közel száz résztvevővel megszervezett nemzetközi konferenciára, amelyet a FIM (Zenészek Nemzetközi Szövetsége), az EJI (Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület) és az MZTSZ (Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete) szervezett tavaly november végén, a Budapest Music Centerben. A rendezvény szomorú apropóját az szolgált, hogy az online zene-terjesztésből származó bevétel szinte világszerte egyáltalán nem, vagy csak minimális mértékben, és akkor is többnyire elszámolás nélkül jut el a zenészekhez. A kétnapos eszmecsere az előadók képviselői mellett felszólalt a Spotify (streaming szolgáltató) és az IFPI (Hangfelvételi kiadók Világszervezete) vezető munkatársa, valamint a WIPO (Szellemi Tulajdon Világszervezete) és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala képviselője, dr. Lábod Péter is. A tanácskozás végén a zenészek képviselőinek sikerült olyan közös állásfoglalást kiadniuk, amely talán segít abban, hogy ne csak a szerzők és a lemezkiadók, hanem az előadók is hozzájussanak a nekik járó díjazáshoz az internetes zeneterjesztésből.

A konferencia előzményeként szolgált, hogy az MZTSZ és az EJI már nyáron, június közepén közös állásfoglalást készített a zenészek és énekesek internetes jogairól, jogdíjairól. Ebben szerepel például, hogy: – *„A zenészeknek joguk van abba, hogy zenéjüket csak az engedélyükkel tegyék az interneten vagy más hálózaton hozzáférhetővé, és hogy ezért a hozzájárulásuk kreatív és üzleti értékével arányos díjazást kapjanak. Ezt a jogot a világ országai 1996 óta, nemzetközi egyezményben is elismerik.”*

„– A zenészeket a zenei felvételek internetes hasznosításából összességében méltányos és arányos, legalább a kiadókkal azonos összegű bevétel illeti meg.”

„– A zenészek internetes jogának megszerzését egyetlen kiadó sem vélelmezheti. Egyetlen kiadó sem állíthatja, hogy ezt a jogot a zenésztől megszerezte, mindaddig, amíg ezt a zenéssel kötött szerződés bemutatásával, fehéren-feketén be nem bizonyítja.”

„– Azokban az esetekben is, amikor a zenész az internet jogot ténylegesen átrubázta a kiadóra, még akkor is megmarad a zenésznél egy méltányos díjazásra való jog, amely elidegeníthetetlen és ezzel megakadályozza, hogy a zenészt teljesen és véglegesen kizárják felvételi internetes hasznosításának bevételéből.”

Ebben a 2014 nyarán született állásfoglalásban azt is leírják, hogy ma mindez nem teljesül, mert a nagy kiadók jellemzően azt állítják, hogy ők rendelkeznek az előadók jogaival is, és nem is számolnak el tisztességesen, vagy egyáltalán a művészekkel.

Az előadók pedig egyáltalán nem a hallgatók, internetes előfizetők terheit kívánják növelni, csak a legális felhasználásból nekik járó pénzt kérik. S egyértelműen leszögezik, az internetes jogok után a zenészeknek legalább annyi díjazás jár, mint a kiadónak. Ahogy azt is, a nemzetközi szervezeteknek, hatóságoknak segítenie kell ennek a helyzetnek a megoldásában. A változáshoz országosan és globálisan a zenészek összefogására van szükség, ezért is szervezték meg a novemberi konferenciát, amelyet a FIM elnöke, a brit zenészsakszervezet főtitkára, John Smith nyitott meg.

Ő már rögtön jelezte, nem tartja tisztességesnek a mostani megosztását az online ze-

nehallgatásból befolyó összegeknek. Elmondta, ez az apropója a tanácskozásuknak, amelyet az EJI-vel és az MZTSZ-szel szerveztek, és amelyhez Gőz László egy olyan gyönyörű épületet biztosított, mint a BMC.

Valóban a világ minden tájáról érkeztek szakemberek a találkozóra, akik a jogok védelmét, az érdekek érvényesítéséért kívántak harcolni. Ahogy köszöntőjében dr. Gyimesi László is elmondta, fontosnak tartották, hogy jelen legyen az előadóknak egy olyan széles képviselete, amelynek tagjai ritkán találkoznak, de így legalább együtt gondolkodhatnak, és dönthetnek a jövőbeli együttműködésről, kooperációról. S nemcsak a jelenlegi helyzetre kell megoldást találniuk, hanem arra is fel kell készülniük, hogy mit hozhat a jövő, hiszen a streaming csupán a kezdete a zene új felhasználási lehetőségeinek...

A felszólalók megemlítették azt is, hogy miközben a világ minden pontján gazdasági bevétel termel a zene, ennek a tevékenységnek az értéke mégis egyre csökken. A hangfelvételek fizikai eladásának (CD) száma egyre fogy, viszont az online értékesítés jelentősen növekszik. A streaming ugyanis többmillió előfizetőt vonz, és világszerte már dollármilliárdokat fizettek ki a kiadóknak. Ugyanakkor a csökkenő fizikai értékesítések miatt a művészek jövedelme is csökken. A kérdés az, hogy hogyan tudják pénzzé tenni az online zenefogyasztást jogi szempontból. Hiszen az előadók szándéka az, hogy legalább 50%-ot kapjanak az online terjesztés útján befolyó bevételekből. Nemcsak az a fontos, hogy a kalózkodást megakadályozzák, az utóbbi években ugyanis háromszor, négyszer több az online előfizető, streaming szerződés létezik a legnagyobb cégekkel, mint például az iTunes, Deezer, Spotify. A jó technikai minőségért, és a jogtisztta felhasználásért ugyanis egyre többen hajlandóak fizetni. A legális streaming szolgáltatás valódi versenytársá válott. S természetesen az is fontos, hogy mindezt úgy szabályozzák, hogy a zenefogyasztás életképes feltételek között működhessen. Azt azonban a fogyasztóknak is meg kell érteniük, hogy az új zenéért fizetni kell, az ingyenesség nem fenntartható.

A konferencián számos muzsikusként is felszólalt, akik a saját tapasztalataikról is beszámoltak. Arról is szó esett, hogy mire, mennyire elegendők az online értékesítés 0,99 centes árai? Többen elmondták, hogy számukra a jelenlegi helyzet teljes mértékben elfogadhatatlan.

Abban mindenki egyetértett, hogy a kalózkodás elleni harcot követően – ami szintén leértékeli a zenét, hiszen ingyenes hozzáférést kínál – most ezen a területen kell előrébb lépni. Az ingyenesség ugyanis nem lehet üzleti modell.

Az előadóművészeknek joguk van a fair, a tisztességes díjazáshoz. A streaming ma az a kereskedelmi modell, ami a legbiztosabb formája a tömeges zeneterjesztésnek. Ennek megerősödése elemi érdeke a zenészeknek is. Azonban a zenészeknek sosem jutott a felvételeik felhasználásáért ilyen kevés pénz, mint a jelenlegi helyzetben. Ráadásul ez nemcsak regionális, hanem globális probléma is.

Ahogy szó esett arról is, streaming esetén szintén fontos lenne tudni, hogy kinek a száma hányszor hallgatják meg, s ennek összeszámolására létezik is technikai megoldás. Az előadókat előtérbe kell tolni – vélekedtek sokan. A kétnapos eszmecsere során a tengerentúli modellről az amerikai zenei szakszervezet elnökétől is áttekintést kaptak az érdeklődők. Az USA-ban kollektív megállapodás született a lemezcégekkel. Így ott a streamingből is magasabb arányban, 50%-ban részesülnek az előadók.

Szó esett az Eminem-ügyről is. (A rapper azért kezdett hat évvel ezelőtt pereskedni, mert bizonyítani akarta, hogy a letöltések utáni jogdíjakból ugyanúgy 50 százalék jár az előadónak, mint a fizikai formátumban kiadott hanghordozók esetében.)

Emellett a kanadai helyzetbe is betekintést kaptak a jelenlévők a kanadai szakszervezet elnökétől, ahol kiderült, elég alacsonyak a zenészbérek, sok album eladása, letöltés kell ahhoz, hogy ezt az összeget is megkeressék...

Tomori Pál beszélt a hazai állapotokról, a jelenleg is folyamatban lévő peréről, amelyet az EJI indított a Deezer ellen, hiszen ez a streaming-szolgáltató nem kérte meg az engedélyt a szolgáltatásra az EJI-től, és fizetésre sem hajlandó, arra hivatkozva, hogy a kiadók őt arról tájékoztatták, hogy rendelkeznek az előadók jogaival is. Hasonló a helyzet Spotify esetében is, ahol már a felosztások elmentek.

A tanácskozáson a nemzeti szakszervezetek mellett részt vettek szinte valamennyi jelentős, előadóművészeket képviselő szerveze-

tek vezetői, így többek között az AEPO/ARTIS európai szervezet, vagy az előadóművészi közös jogkezelők szervezete. Abban is egyetértettek a jelenlévők, hogy együtt, összefogva erőt képviselnek, és ki kell állniuk a tisztességes elosztásért. Erős állásfoglalással kell élniük, s mindezt Brüsszelben is képviselni. Össze kell fűzniük ezeket a kezdeményezéseket, közös nevezőket kell találni, hiszen közös fellépésre van szükség. Cselekvési tervet kell kidolgozniuk és hírességeket is megszólítani, hogy az arcukat adják ehhez a kampányhoz. Ráadásul gyorsan kell cselekedniük, hiszen – a folyamatos technikai fejlődés miatt – az idő nem nekik dolgozik...

A kétnapos tanácskozás végén sikerült is a főbb pontokban megállapodniuk a jelenlévőknek, és a következő „Budapesti Nyilatkozat” született:

A budapesti tanácskozás folytatásaként január első napjaiban megalakult az a testület Barcelonában, amely a jelentős nemzetközi szervezetek, és az ügyben leginkább járatos, illetve érintett országok képviselőiből – így az EJI és MZTSZ részvételével – áll, és feladata az, hogy mielőbb kidolgozza azt a sokirányú programot, amely egyfelől kampányt indít a zenészek, a közönség és politikusok felé azzal a céllal, hogy ezt a problémacsomagot megértesse, másfelől első lépésként az EU Parlament és Bizottság irányába, a az előadó-művészek érdekeit és védelmét szolgáló jogszabályalkotás céljával. (R.Zs.)

BUDAPESTI NYILATKOZAT

Az előadóművészek összefognak egymással a jogdíjak őket megillető arányos része ügyében

Az online zenei szolgáltatások átalakították a zeneipart, de az előadóművészek a jogdíjakból nem kapják meg a nekik járó arányos részt.

A modern jogalkotás biztosítja az előadóművészeknek a jogot arra, hogy előadásaiknak az interneten vagy más hálózaton való hozzáférhetővé tételét engedélyezzék, illetve, hogy az ilyen jellegű felhasználásért díjazásban részesüljenek.

Az előadóművészek díjazásának tisztességesnek, az értékével arányosnak és a többi közreműködő részesedésével egyensúlyban lévőnek kell lennie. Ezen kritériumoknak nyilvánvalóan megfelel az online jogdíjaknak a hangfelvétel előállítók és az előadóművészek közötti 50-50 százalékos felosztása.

A jelenleg fennálló gyakorlat azonban távol áll ettől. Az online felhasználások után járó jogdíjakból az előadóművészek részesedése sem tisztességesnek, sem értékarányosnak, sem a többi közreműködő részesedésével kiegyensúlyozottnak nem mondható.

Ezt az állapotot feltétlenül orvosolni kell. Új rendszereket kell kidolgozni, felépíteni és támogatni abból a célból, hogy megalapozzuk egy olyan környezetet, ami tisztességes az előadóművészekkel, valamint minden érintett féllel, beleértve a fogyasztókat is.

Ennek érdekében az online zene témájában, 2014. november 20-21-én, Budapesten tartott FIM-konferencia résztvevői felhívják az előadóművészeket és képviselőiket, hogy csatlakozzanak hozzájuk a művészek lehető legszélesebb együttműködésének kialakításában abból a célból, hogy a közösségük által támogatott valamennyi megfelelő eszköz igénybevételével elérjék, hogy előadásaik online felhasználásáért tisztességes, arányos és egyenlő díjazásban részesüljenek.

Marco Frei

Made in France

A franciaországi zenekarok helyzetéről

Franciaország közismerten gazdag zenei örökséget tudhat magáénak. De hogy fest ma a klasszikus zenei élet a Grand Nationban? Milyen önmeghatározás alapján alakultak ki a történelem során az operaházak és zenekarok? Hogyan működik napjainkban a finanszírozásuk? Milyen szerepet töltenek be a zenekarok és a zenészek a társadalomban? És hogy állnak a szponzorálás terén?

Minden válság lehetőségeket is hordoz magában. Franciaország jelenleg válságban van, politikai és gazdasági értelemben is. De mi a helyzet a kultúrával? A válság természetesen hatással van a kulturális életre is. Ha egy ország és a gazdasága bajban van, a kultúra az a terület, amely ezt elsőként megéri. Emellett azonban vannak olyan problémák is, amelyek az országon belüli viszonyokból erednek. A franciaországi zenei életet látva úgy tűnik, a rendszernek vannak gyenge pontjai, és bizonyos dolgok az ország történelmével, mentalitásával is magyarázhatók. A rendszer sok tekintetben egészen másként működik, mint Németországban, de vannak megközelítések, amelyekben viszont nem áll távol egymástól a két ország. Egy biztos: mindkettő tanulhat egymástól.

A francia állam kultúráért és annak támogatásáért való felelősségvállalása erőteljes történelmi megalapozottságú, akárcsak a centralista és decentralista megközelítés között feszülő és az ország kultúrpolitikáját meghatározó ellentét, amely közvetlen hatással van a zenekarok és operaházak életére. Ha visszatekintünk az abszolutizmus és a Napkirály, XIV. Lajos (1638–1715) korára, tudhatjuk, hogy ő alapozta meg a centralista állam képét, amelyben a hatalom felülről támogatja a kultúrát, mégpe-

dig reprezentációs céllal. Uralkodása alatt, 1669-ben jött létre a Párizsi Operaház zenekara, amely még ma is működik. Noha a bordeaux-i, lyoni, toulouse-i és strasbourg-i operaházak zenekarai már a 19. század elején megalakultak, ezek csak a 20. századra tudtak a mai értelemben vett állandó zenekarokká fejlődni.

Az első az Orchestre National de France volt 1934-ben, azonban a francia operaházak tényleges atyja és megteremtője Marcel Landowski (1915–1999), zeneszerző volt, aki gyakran volt Pierre Boulez vitapartnere. André Malraux, Charles de Gaulles kulturális minisztere alatt, egészen François Mitterand 1981-ben történt beiktatásáig ő volt felelős a klasszikus zenei életért Franciaországban. „Párizsban volt néhány, de különben még a nagyobb városokban is alig működtek zenekarok, kivéve a rádió- és színházi zenekarokat” – meséli Yves Sapir, a zenészszakszervezet, az Union nationale des syndicats d’artistes musiciens de France CGT (SNAM) munkatársa. Landowski rendezte a helyzetet, és zenekarokat hozott létre Franciaország régióiban (közigazgatási egységeiben) is.

Landowskit követően folytatódott a decentralizáció, és a régiókra egyre több kötelezettség hárult, így a közpénzekből nyújtott finanszírozás terén is. A kultuszminisztérium ugyanis, amelynek művészi alkotói tevékenységeikért felelős igazgatósága külön zenei részleggel is rendelkezik, csak országos szintű kérdésekkel foglalkozik, országos szinten. Az ide nem tartozó intézmények finanszírozását egyrészt a régiók, másrészt a közigazgatásilag alárendelt megyék és önkormányzatok biztosítják. Ez utóbbiak játsszák a lényegi, meghatározó szerepet az állam, azaz a Párizsban székelő kultuszminisztérium mellett. A régiók és megyék tehát összességében véve csekély szerepet játszanak a kultúra finanszírozásában.

„Franciaországban sokkal közvetlenebb támogatási lehetőségek állnak rendelkezésre, mint Németországban” – mondja

Sophie Schricker, a francia zene „exportjával” foglalkozó Bureau Export de la Musique Française berlini irodájának munkatársa. Emellett az állami támogató-sokra szánt költségvetési források is magasabbak. Különösen meglepő, hogy a francia állam műveket is rendel zeneszerzőktől, továbbá a közönség számának növelésére irányuló kezdeményezések is speciális együttesek is támogatásban részesülhetnek.

A Bureau Export a franciaországi támogatási rendszer egyik további alapköve, amelynek létrehozását húsz évvel ezelőtt francia lemezgyártók, illetve szövetségeik indítványozták azzal a céllal, hogy támogatást nyújtsanak a francia művészeknek a külföldi piacokon történő érvényesülésben. A külügyminisztérium és a kultuszminisztérium jól fogadta a kezdeményezést. Az állami és az ipari szektort sikerült egy asztalhoz ültetni, pedig alapvetően ellentétes érdekeket képviseltek. A Bureau Export székhelye Párizsban van, a támogatások a mai napig mindkét oldalról érkeznek. Közhasznú társaságként működik, amelynek tagjai – a lemez- és könyvkiadók, illetve együttesek is – minimális tagsági díj fizetése ellenében azonnal élvezhetik a hálózatok, piackutatási eredmények, konferenciák és természetesen egy óriási adatbank által nyújtott előnyöket. A társaság Berlin mellett Londonban, New Yorkban, São Paulóban és Tokióban is tart fenn irodákat.

A berlini Bureau Export klasszikus zenei részlege 2009 óta működik. Azóta létrejött a Sophie Schricker által irányított Impuls Neue Musik alapítvány is, amelynek célja a német-francia csereprojektek támogatása. Az alapítvány működésében szerepet vállal a Société des Auteurs, Compositeurs et Editeurs de Musique (SACEM) szerzői jogi szervezet is, amely szintén támogató-sokat nyújt. Míg Németországban a szerzői jogi szervezet köteles minden bevételt a szerzőknek visszajuttatni, addig Franciaországban a befolyt összegek egy része a

kulturális részleghez kerül. Ebből tudják a különféle zenei irányzatokat támogatni, akár külföldön is, ha például francia szerzők műveinek külföldi ősbemutatójára kerül sor, vagy francia zeneművekből készül lemezfelvétel. „E gyakorlat mögött az az elképzelés rejlik, hogy vissza kell adnunk valamit a társadalomnak és a kultúra képviselőinek” – magyarázza Schricker. „Ez egyedülálló, Németországban nincs ezzel egyenértékű megoldás, legalábbis nem ezen a szinten.”

Az említett támogatási intézmények és csatornák mellett a rendszer átfogó szociális biztosításban részesíti a francia zenészeket, ami a szabadúszók számára is előnyös, ugyanis csekély mértékű anyagi támogatást biztosít akkor is, amikor éppen nem dolgoznak. Mindez csodálatosan hangzik, akár csak az ígéret földje. És éppen ez a baj, főleg válság idején. Hiszen ez a rendszer azt eredményezi, hogy az ember ül a babérjain, és nem gondol semmilyen egyéni kezdeményezésre. A vélemények e téren természetesen eltérők.

„Franciaországban minden a politikusoktól indult ki, akiknek voltak bizonyos elképzeléseik arról, milyennek kell lennie a zenekaroknak” – állítja Yves Sapir, és ezt nem negatív értelemben gondolja, hanem éppen arra mutat rá, milyen demokratikus és széleskörű lehetőségek állnak a lakosság rendelkezésére a kultúra és a klasszikus zene megközelítéséhez. Ez az, amit Landowski zenei reformja képviselt, és ez az, amit hiányol: „Napjainkban mindenhol Landowskikra lenne szükség”, hogy Franciaországnak sikerüljön továbblépnie a decentralizáció terén, és hogy a kultúrpolitikai döntéseket teljes egészében a régiók és még inkább az önkormányzatok hozhassák.

Sapir attól tart, hogy számos zenekar megszűntetésére kerül majd sor, mert vidéken sok helyi döntéshozó nem ismeri fel ennek a zenének és ennek az örökségnek az értékét, és gondolkodás nélkül használja majd a piros tollat. „A SNAM megpróbálja elérni, hogy a kultuszminisztérium vegye át a közvetítő és támogató szerepét”, különösen Franciaország szegényebb térségei, így a nyugati országrész érdekében. Tény, hogy a zenekarok körében nagy a nyugtalanság. Mindenki számára nyilvánvaló, hogy Franciaország kulturális rendszere válság idején, ilyen formában nem áll biztos lábakon.

A legkényesebb kérdés az: mi az, ami menthető, illetve mi fog bedőlni. Minden csak idő kérdése. Sokan aggódnak, mert szerintük a francia zenészek olyan privilégiumokhoz vannak szokva, amelyek már sehol máshol nem lennének érvényben. És ezt a tabutémának számító kérdést már Franciaországban sem lehet tovább elhallgatni. „Csak azért, mert zenész vagy zeneszerző, sehol máshol nem kap fizetést az ember, csak Franciaországban” – mondja az egyik oldal. „A francia társadalmon belül a művészek mindig nagyobb értéket képviseltek, de úgy tűnik, ez már egyre kevésbé van így” – panaszozza a másik oldal.

A tét nagy, akár csak a kérdés, hogy lehet-e nehéz időkben bőséges egyéni támogatásokra számítani. Jean-Marc Bador, a lyoni Auditorium és Orchestre National ügyvezetője a szponzorálás kérdésében mentalitásbeli problémát lát, és érveléséhez szintén a francia történelmet hívja segítségül. „Franciaországban a kultúra mindig is a király, az uralkodó politikai hatalom felelősségi körébe tartozott” – mondja. „A franciaországi magánvállalkozások eddig nem érezték felelősséget a kultúráért. A magánszektor ezen hozzáállásán kell változtatnunk”, és természetesen a kulturális élet képviselőinek hozzáállásán is.

Szponzorálás, mint olyan, Lyonban lényegében nem létezik, meséli Jean-Marc Bador. Néhány beszélgetésből kiderült, hogy ugyanez igaz az ország többi pontjára is. Franciaországban még mindig elterjedt az a nézet, hogy a zenekarok közszolgálatot teljesítenek. „Értem az érvelést, de ez rettentő távol áll attól, ahogy ma egy kulturális intézménynek gondolkodnia kellene. Nemcsak a pénzről van szó, hanem arról is, hogy kapcsolatot kell teremteni a község vagy régió vállalkozásaival, akár csak a város gazdasági közösségével.” Bador szerint csak ezáltal válhat a zenekar egy „közösség teljes értékű tagjává”, és lehet képes arra, hogy széles körű hallgatóságot alakítson ki önmaga számára. „Ennek kialakításán fogunk dolgozni a következő években Lyonban”, ahol az Auditorium épületét a „zene házává” alakítják át, amely mindenki előtt és mindig nyitva, nem csak hangversenyek idején. Ugyanerre törekszik a Párizsi Új Filharmonikus Zenekar, amely 2015 januárjában nyitja meg hangversenytermének kapuit.

Az Association Française des Orchestres (AFO) vezetője, Philippe Fanjas osztja Jean-Marc Bador nézeteit: „Míntha belénk lenne ivódva ez az attitűd. Minden bizonnyal a mentalitásunkkal függ össze.” Catherine Baumann, a Syndicat National des orchestres et des théâtres lyriques (Synolyr) vezetője szintén egyetértését fejezi ki: „Igen, azt hiszem, jók a fejtegetései. Léteznek magánszponzorok és van magánszemélyek által történő finanszírozás, azonban ha megnézzük, mi a helyzet más országokban, különösen az angolszász térségben, akkor azt mondhatjuk, e téren nem járunk élen. Azt gondolom, ennek legalapvetőbb oka valóban a mentalitásban rejlik.”

Voltak próbálkozások, amelyek a kultúra támogatásáért adókedvezményeket biztosítottak a vállalkozásoknak. „Az emberek azt gondolták, ezzel megoldódik a kérdés. És noha a kezdeményezésnek lett hatása, ám sokkal csekélyebb, mint gondoltuk. A tényleges munka ugyanis a mentalitás megváltoztatásában áll. És ehhez idő kell. Nem mondanám, hogy a franciák kevésbé nagyvonalúak, hanem a történelmi hagyomány alapján úgy érzik, a kultúráért a politikai hatalom, az állam felelős. És noha már tapasztalunk a mentalitás megváltozására utaló jeleket, a magánszféra által nyújtott támogatás még mindig csak töredékét teszi ki a zenekarok költségvetésének. Hozzá kell tennünk azt is, hogy válságos időkben a vállalkozások inkább szociális projekteket támogatnak és nem a klasszikus zenét vagy a kultúrát.”

Éppen ezért Philippe Fanjas az oktatási programok fontosságát hangsúlyozza. „Ha a zenekarok magánvállalkozásoktól szeretnének támogatáshoz jutni, nekik maguknak is felelősséget kell vállalniuk a társadalommal – a gyermekekkel, tanulókkal, diákokkal stb. – szemben. Ezt pedig nemcsak általános, társadalmi elköteleződésből kell tennünk, hanem mert szükséges. 2003 óta összességében véve növekedett a francia zenekarok magánszféra általi támogatása, ez azonban átlagosan még mindig csak kevesebb mint két százalékot jelent. Az összegek ráadásul többnyire nagyobb intézményekhez futnak be, többnyire Párizsban. A kisebbek számára pedig egyre nehezebbé válik a forráshoz jutás. „A zenei projektek esetében pedig csak a presztízs vagy az oktatás kérdése jöhet szóba, minden más kemény dió.”

(*Das Orchester* – 14/9
köszönjük a közlés jogát.)

Koncertekről

Budafoki Dohnányi Zenekar – 2014. november 16.

„Bábeli romantika” címmel három zenekar kínál programot a Szimfonikus felfedezések sorozatában. A Pannon Filharmonikusok az orosz századforduló zenéjéből állították össze műsorukat, a Budafoki Dohnányi Zenekar német irányzatok nyomába szegődik, míg a Kodály Filharmonia Debrecen az Ó- és Újvilág találkozásához invitálja majd hallgatóit.

Megszűnt tehát az a műsor-összeállítást befolyásoló szempont, amellyel annakidején a Szimfonikus Zenekari Körkép indult, miszerint hangozzék fel egy (leginkább 20-21. századi) kompozíció is, amellet, hogy bevallottan régebbi (stílus-) korszak terméséből tallózhatnak a közreműködők.

Akárhogy is alakul, felfedeznivaló bármely (azaz, valamennyi) korszak muzsikájában van, és ily módon felerősödhet az a szándék, hogy az ismeretlen/elfeledett ismerős közegbe helyezve, a hangverseny-látogatók általános zenetörténeti tájékozódását is elősegítsék/elmélyítsék.

Igényes, egyszersmind szokás szerint „hallgatóbarát” programot állítottak össze, kezdve Anton Webern Op. 1. zenekari tételével, a Passacagliával, folytatva a felnövekvő új zongorista-generáció nagy ígérete, Gyöngyösi Ivett közreműködésével Schumann a-moll zongoraversenyével, a második részben pedig Brahms g-moll zongoranégyesének Arnold Schönberg által készített zenekari átíratával.

Történeti hagyománya van immár, hogy az úgynevezett „második bécsi iskola” szerzőit fenntartásokkal fogadja a hazai közönség. Hogy rosszkor, rossz szájját kelve játszották egykor, majd – több-kevesebb indokkal – agyonhallgatták, együttesen azt eredményezte, hogy a magyar előadók körében nem alakulhatott ki egyfajta előadói hagyománya a műveknek, s ami ennek logikus következménye: a hallgatók számára koncerttermeinkben mindmáig ritkán hallható darabok idegen testekként kóvályognak. Ráadásul, azok a muzsikusok is szinte bocsánatkérően tálalják e kompozíciókat, s ez a hozzáállásuk szinte legalizálja a távolságtartás jogosságát (nem beszélve az ismertetőszövegekről, amelyek legfeljebb a rovargyűjtemények különleges darabjainak kijáró „tán csodállak...” hangvételükkel úgyszintén nem inspirál-

ják a zenekedvelőket előítélet-mentes érdeklődésre.

Webern első opusza, a Schönbergnél folytatott zeneszerzés-tanulmányok afféle záróvizsgás darabja több mint 100 éve készült. Az időközben feltűnt (s esetleg leáldozott) kísérletezések töredékének ismeretében sem mondható felfoghatatlannak, érthetetlennek. Jó előadásban szinte ösztönösen érezhető a struktúrája, a variációs szerkezet biztosítja a problémátlan formai tájékozódást. A nagyzenekar, sajátos hangszínekkel teszi érdekessé (figyelemreméltóvá) az átírt szerkesztésű, hangszerelését tekintve is alaposan átgondolt-felépített tételt. A faktúra „milyensége” szinte folyamatos figyelmet igényel (tehát, nincsenek benne lazításra alkalmas kínáló közjáték-szakaszok, töltőanyagok), ezért azokat tudta meghódítani, akik a koncertnek már a nyitószerzőjét sem afféle ráhangolódásnak tekintik. Szerencsére, Hollerung Gábor és együttese sem belemegítésnek szánta, hanem a repertoárdarabnak aligha tekinthető tételt a (számukra) újdonságnak kijáró gonddal dolgozta ki. Nem is kellett megbánniuk, hogy vállalkoztak az előadására (más kérdés, hogy elszomorító a tény, miszerint még mindig elszántságra van szükség a műsorra tűzéséhez). Viszont, ha már ennyi munkát befektettek a mű megtanulásába, érdemes lenne többszöri megszólaltatásával hozzászoktatni a játékosok fülét ehhez a zenei világhoz, ne csak saját szólamukat adják be a közösbe, hanem mindinkább megtalálják annak helyét az egyes formarészekben.

A közönségcsalogató műsorszám kétségkívül Schumann zongoraversenye volt Gyöngyösi Ivett szólójával, akit immár évtizedes nemzetközi versenysikerek birtokában a Virtuózok komolyzenei tehetségkutató sorozatnak köszönhetően a hazai tv-nézők sokasága is megismert-megszeretett. A Zeneakadémia 21 éves hallgatójának játékán valóban érződik az, amit interjúkban-nyilatkozatokban mindig elmond. Tényleg a zenében él – ami persze nem nélküli előfeltételként azt a számlálhatatlan időmennyiséget, amit kora gyermekkorától kezdve a hangszerével töltött. Számára a hangszerjáték: közlésmód, kifejezési lehetőség, amelynek a révén megoszthatja hallgatóságával azt a sok szépséget, amivel maga sem tud betelni. Játékának érettségét épp ez a közvetlenség adja – mintha ott és akkor születnének meg, saját gondolatai-

ként, a kompozíciók. És élménytadó a pódiumbiztonsága is, hogy korántsem feladatként, hanem lehetőségként képes megélni az együttmuzsikálási alkalmakat. Hollerung Gábor irányításával a versenymű-játszásban rutinos zenekar nagy odafigyeléssel biztosított ideális zenei környezetet a szólista szólamának.

Örvendtes viszont, hogy jelentéktelen számban mentek csak el hallgatók a szünetben – Brahms zongoranégyesének zenekari átíratára is kíváncsiak voltak a hallgatók. Tavaly ősszel (bő egy éve tehát) a Budapesti Fesztiválzenekar is műsorra tűzte ezt a kompozíciót, amelyet az átíratkészítő Schönberg tréfásan Brahms Ötödik szimfóniájának is nevezett. Amikor eredeti alakjában, zongoranégyesként halljuk, elfogadjuk a zongora kiemelt rangját (így „tanultuk” a különböző interpretációkból), partnerei – szólamuk kidolgozottsága ellenére is – többnyire háttérbe szorulnak. A zenekari felrakás, amely előadói apparátusát tekintve messze meghaladja a brahmsi szimfóniákét, másfajta élményt ad. Gyakran érezzük meggyőzőnek a tömör-tömény hangzásokat csakúgy, mint az egyes hangszerek és hangszercsoportok szólisztikus kezelését. Önkéntelenül is eszünkbe jut a schönbergi kotázásnak az a sajátossága, hogy – megkönynyítve az előadók faktúra-elemzését – saját műveiben nemegyszer kezdőbetűkkel utalt arra, hogy egy-egy szólam fő- vagy mellékanyag jelentőségű, tehát túl a némiképp viszonylagos értékű dinamikai jeleken, az intenzitást is sugallja.

Élményt adóan csendült fel a Budafoki Dohnányi Zenekar tolmácsolásában a kompozíció. A finalé, a Rondo alla Zingarese után aligha panaszkodhatott bárki is intellektuálisan fárasztó zenehallgatásra!

Fittler Katalin

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2014. november 29.

Olasz Intézet

Az Olasz Kultúrintézet dísztermét igencsak megkedvelte a MÁV Szimfonikusok törzsközönsége – így az idei hét béreltsorozat egyikének helyszínéül továbbra is megmaradt. A Varga László-bérelt tulajdonosai itt négy olyan műsört hallhatnak, amelyek a Zeneakadémián is elhangzanak (két-két program az Erdélyi Miklós- illetve a Lukács

Miklós-bérletből való). A várhatóan közkedvelt művek így népesebb hallgatósághoz jutnak el, megerősítve mindnyájukat az élő zenehallgatás örömeiben, s voltaképp pótolhatatlan élményében.

Az első bérleti koncert dirigense Takács-Nagy Gábor volt, akinek áldásos tevékenysége külön fejezetet jelent a MÁV Szimfonikusok történetében. A vele folytatott műhelymunkának köszönhetően alapvetően megváltozott a vonóskar hangzása, túl azon, hogy egységesebb, szebb tónusú lett, sikerült felkeltenie az igényt az értőbb-alaposabb kottaolvasásra, vagyis a szövegekben feltüntetett instrukciók realizálására. Kiváltképp a bécsi klasszikusok műveiben kamatozik ez, ahol így az apró formai szegmensek élettel teltek meg, a szövegek megtalálták helyüket a hangzás egészében, és időről-időre súlyuknak megfelelően jelentek meg. Megszűntek az üresjáratok, és változatosabb lett a hangzáskép azáltal, hogy – a szerzői szándéknak megfelelően – hol itt, hol ott bukkannak fel dallamok, míg a többi játékos olyan kíséretéről gondoskodik számukra, amelynek terében maximálisan kibontakozhat szépségük. Tehát, nemcsak a tematikus anyagok, hanem a kísérszövegek, a töltőanyagok megszólaltatói tudatában vannak felelősségüknek, s érezhető, hogy folyamatosan aktív részesei a kialakuló hangzásnak.

Ez történt Haydn G-dúr szimfóniájában, amelynek angol nyelvterületen elterjedt nevére hívta fel a figyelmet rövid bevezetőjében a dirigens. Kérdés, a „Meglépetés”-szimfóniát sikerült e azonosítani a hallgatóknak a nálunk (kissé pongyolán) Üstdob néven emlegetett darabbal. Aki várta a különleges effektust, nem csalódott – de aki bármiféle előzetes ismeretek nélkül hallgatta, annak talán fel sem tűnt az egyéb zenei részlet-szépségek sorában ez a zenei gesztus (annál is inkább, mivel napjaink zenehallgatójának igencsak más az ingerküszöbe, mint a Haydn-kortársaké volt...).

Hogy érezzük, Haydn mennyire a „miénk”, sematikus szembeállítás hallhattunk a Magyarországon sohasem járt Mozart és az Esterházy-család szolgálatában alkotó Haydn zenéje között. Takács-Nagy Gábor jó érzékel adagol kinagyított részleteket, máskor (amikor egykori felejthetetlen kamarazene-tanárára hivatkozva mond konkrét-egyedi megjegyzéseket) frappáns képeket sorjázott – mindenesetre, ad elgondolkodnivalót a koncert utánra is.

A Haydn-szimfónia élettel teli előadása után Bartók III. zongoraverseny következett, Farkas Gábor szólójával. Farkas Gábor első-

sorban Liszt-játékosként vált már nagyon fiatalon ismertté-elismertté, ezért korántsem csodálkozhattunk azon, hogy Bartók zenéjéhez is „romantikus” irányból közelít. Miközben hallgattam a kétségkívül egyéni felfogású III. zongoraverseny-előadást, óhatatlanul is Lang Lang emlékezetes budapesti szereplése jutott eszembe, amikor meglepő olvasatban tálalta Bartók II. zongoraversenyét. Repertoárdaraboknál alapkövetelménynek tartom, hogy az előadó korábbi rangos interpretációk ismeretében alakítsa ki saját elképzelését, vagyis, hogy ahol van folytonossága a mű-értelmezésnek, ott ne „légüres térből” közelítsen az adott műhöz. Természetesen nem valamely hatásos interpretáció másolása a cél – de a különböző értelmezésekből kialakul egyfajta kontúr, amely biztos támpontot adhat a kottából történő műértelmezésnek.

Bartók esetében talán bármilyen felvétel meghallgatása nélkül is szokás tudni, hogy számára rendkívül fontos volt a ritmika precizitása – notációja mindig félreérthetetlenül kifejezi szándékát. A késői, „letisztult”-nak is nevezett versenymű, amely aligha vetekszik a megelőző két versenyművel a technikai nehézséget illetően, könnyen megtalálta az utat mindenkor hallgatóságához. Itt nincs szükség egyszerűsítésre, az élek „lekerekítésére”, „tompítására” – a kottakép önmagáért beszél, legfeljebb az a kérdés, hogy több szintű mondanivalójából alkalmanként ki-kik mennyi iránt fogékony.

Farkas Gábor szólódarabok előadójának kijáró szabadsággal kezelte szövegét, amivel nem könnyítette meg a kísérő együttes dolgát. Talán csak túlzottan megbízott a karmesterben és a zenekarban – mindenesetre, a kétségkívül szép tónusú részletek ellenére az összhatás gyakran tűnt „fésületlennek”. Tempó, metrum, ritmus – akkor is elsődleges Bartóknál (NB., nem csak nála!), ha őszinte-személyes mondanivalóját is közvetíti e hangok által a szólista. Ugyanakkor új szépségeket villantott fel, amikor már-már impresszionisztikusan értelmezett futamokat, zenei gesztusokat. Színekben érdekes, a dinamikai összerendezettséget illetően megoldatlan produkciót hallhattunk.

Az Olasz Intézetben praktikus-technikai okokból mindig kényszerűen elhúzódó szünet után Beethoven I. szimfóniája szerepelt a műsoron, kicsit talán „túlturbózva”, kiváltképp a zárótételét illetően. Azáltal viszont, hogy szinte attacca játszotta a III. és IV. tételt a karmester, „lelőtte a poént”; ily módon elsikkadt (appercipiálhatatlanná vált) a zárótétel egyszeri-egyedi tételkezdeté – még a mű ismerői (akik pedig várták ezt

a megunhatatlan poént) sem tudták ily módon kiélvezni a benne rejlő humort. Általánosságban elmondható, hogy bravúrosan győzték az előadást a játékosok – csak épp keveselltük így az időt a hallottak végigélésére.

(Fittler Katalin)

Duna Szimfonikus Zenekar – 2014. november. 29.

Zeneakadémia

Ismét „Mesélő muzsika”, ismét a Zeneakadémián! A komolyzene megszerettetésének egyik leghatásosabb módja, hogy a Zene Szentélyébe invitálják a kicsiket (néha a legkisebbeket is), akik először aligha tudják, hol is járnak, de „belakják” a teret, és a későbbiekben otthonosan fognak itt közlekedni. A Mesélő muzsika sorozat nyitó előadására november 29-én került sor, délelőtt és délután is ismerkedhettek a kis hallgatók – mint a műsor címe hirdette – „Királyok zenéi”-vel.

A Duna Szimfonikus Zenekar játszott, vezető karmestere, Deák András vezényletével. A székhelyét Pécsre áttelepítő Filharmónia ezúttal pécsi moderátort hívott meg, Lakner Tamás személyében. A felnőttek ráismerhettek a műsorvezetőben a Székiáltó együttes vezetőjére – a gyerekek figyelmét azonban nemigen tudta lekötni a többnyire idősebb korosztályokkal foglalkozó muzsikus. Megintcsak megtapasztalhattuk a már-már közhelyszámba menő megállapítás igazságát, miszerint „beszélni nehéz”. Pedig délután a délelőtti műsor tapasztalatainak birtokában léphetett pódiumra a zsbongó apróságok elé.

Lakner Tamás – beszélőként – intimebb környezetben minden bizonnyal hatásosabb lehet. A Zeneakadémia pódiumán – nemcsak a mikroport-probléma miatt – elveszítettnek tűnt, nehezen tudott kapcsolatot teremteni az ifjúsági koncertek bevett gyakorlatának számító, aktivizáló percekben. Ez nyilvánvalóan nem csak belőle fakadt – a kérdések egy részéhez túlságosan fiatal volt a hallgatóság, és az a gyakorlat, hogy a kísérő felnőtt adja az apróságok szájába a választ, régóta idejétmúltnak számít.

A gyerekek nemigen értették a moderátor ismertetőjének adatolt tudásanyagát, hiszen nem volt mihez kötniük. A kérdéseknél kapálózva jelentkeztek, nemcsak azok, akik tudták a választ. Ami élményt jelentett számukra, az a közös zenei megnyilvánulás lehetősége. Élvezettel tapsolták vissza a ritmusképleteket – ebbe az irányba lenne érdemes bővíteni az interaktív lehetőségek terét.

Ami a műsort illeti, szegényesnek tűnt. Vagyis, a zene mintegy epizód-szerepet kapott, intermezzóként csendült fel. Játékból elfogadjuk a tematikában egymás tözsomszedságában Händel (Vízi zene, I. György kapcsán), Bach (Nagy Frigyes témájából adódóan a Musikalisches Opfer), Haydn (Mária Terézia szimfónia), Verdi (az Aida bevonulási indulója), Kodály (a Hány János Napóleonja) és Ránki (Pomádé király) műveinek részleteit, jóllehet a királyi „kapcsolatok” rendkívül különbözőek. Ez a „közös nevező” viszont lehetőséget ad, hogy különböző korokból származó, különböző stílusú muzsikákkal ismerkedjenek a gyerekek – értékes kompozíciók részleteivel.

Kifürkészhetetlen a gyermeki lélek, a gyermeki érdeklődés és figyelem működése – de amit semmiképp sem szabad: alábecsülni! Inkább fáradjon bele az élményekbe/szépségekbe a gyerek, mintsem hogy unatkozzon. Az utolsó sorban ülve jól megfigyelhettem, hogyan sülyedt le a figyelmi grafikonjuk, amikor „nem történt semmi” – ugyanakkor érezhetően a legnagyobb figyelem a hosszabb zenei részleteknek jutott. És inkább érdemes kockáztatni, hogy esetleg nem győzi figyelemmel egyik-másik zeneszámot néhány gyerek, miközben sokakat leköt a nekik való muzsika – mintsem túlzott óvatossággal, diétásan adagolni nekik értéket, szépséget. Ne a „jóból is megárt a sok” legyen az összeállítás vezéreszméje, hanem engedjük töltekezni őket a más környezetben aligha (vagy nehezen) megszerzhető élményekkel.

Különösen indokolt lett volna a gazdagabb műsor, hiszen a Duna Szimfonikus Zenekarnak viszonylag kevés lehetősége van a Zeneakadémián játszani – és hadd legyen az ifjúsági műsor élmény a közreműködőknek is! Ne kelljen pusztán „szolgáltatónak” érezni magukat, hanem vehessenek részt szinte folyamatosan az előadás egészében!
(Fittler Katalin)

Zuglói Filharmónia – 2014. december 20.

Régi-új koncerthelyszínen, a Pesti Vigadó Dísztermében kerül megrendezésre a Zuglói Filharmónia négy koncertből álló Téli bérlete. A második estre december 20-án került sor, műsorán Bach Karácsonyi oratóriumának első három kantatájával.

Bach (és általában a barokk) a Zuglói Filharmónia műsorának a perifériáján foglal helyet, így ez a műsor sajátos feladatot jelentett a zenekar számára. Pontosabban, azok-

nak a muzsikusoknak, akik részt vettek e művek megszólaltatásában. Kislétszámú vonóskarral, mondhatni, „stílszerűen” – szokatlan feladat elé állítva a vonósokat. Ilyenkor ugyanis a kamarazenei érzékenység alapkövetelménynek számít, s kiderült: az egyébként kiváló muzsikusokból álló szolamok nélkülözik azt a fajta „együttlélegzést”, ami a(z akár alkalomszerű, más-más összeállítású) kamaraegyüttesek játékosai számára szinte magától értetődő. E hiányosság tűnt fel elsősorban, s ehhez társult megannyi apró pontatlanság, amihez mentséget kétségkívül könnyen, sokat-sokféléen lehet találni. Mindazonáltal, korántsem csupán a barokk „motorizmusára” való törekvésből adódott a „zötyögés” (legkirívóbban talán a 3. kantata nyitótételében), és semmi sem menti a bőgősöket, ha szolamuk már-már hangmagasságot nélkülöző mély-morgássá silányul. (Külön pech, ha a lábuk előtt figyelő kritikus azt is észreveszi, hogy a vonásnemek összeegyeztetése sem mindig sikerült.)

Küzdöttek a fúvósok is, kiváltképp, ha nem saját (modern) hangszerükön kellett játszani – de a hangindítások pontatlansága bántóan zavarta az összhatást.

A vezénylő Hámori Máté legtöbb figyelmet a kórusnak szentelte, s e tekintetben voltaképp sikerrel járt. A dalosok szép hangon szólaltatták meg a korálokat, s lelkesen építkeztek az imitációs felépítésű részletekben. A szövegkiejtés érthetőségeit kevesebb okot adtak panaszra, mint a szolisták (kivéve a mindvégig egyenletesen magas színvonalon remeklő altot, Gaál Weber Ildikót), viszont a szövegértés hiányából adódóan mégsem tudták azt a hatást elérni, amit Bach zenéjének előadóiól már-már elvár a hallgatóság.

A szolisták számára is inkább megoldandó feladat volt szolamuk. Gál Gabi (akit Erdei madárként többször értékelhettünk a MüPa Wagner-ünnepein, de maximális elismerést kiváltó teljesítményt nyújtott Örkény Színházi produkciókban) agyonvibráltan énekelt, szinte túldrmatizálva szerepét. Mintha nem hinne eléggé a bachi zene erejében, szépségében. Horváth István küzdött a recitativókkal – az áriákban otthonosan érezte magát, igaz, korántsem nélkülözve a hatásos romantikus gesztusokat. Laborfalvi Soós Béla (nem tudom, mennyivel) később került a produkcióba – nála hiányoltuk leginkább az érthető (artikulált) szövegmondást.

A sors furcsa fintora, hogy minden gondos előkészület ellenére homok került a gépezetbe. A téli bérlet prospektusával érkezők figyelmét könnyen elkerülte, hogy a bejá-

ratnál kínált hasonló kivitelezésű programfüzet – más! A gyakran hiányolt szövegeket tartalmazta, két nyelven – szerencsére a szünetben volt lehetőség a mulasztás pótlására... De szöveggel a kézben sem érezhetük mindig szinkronban a hallottakat azzal, amit hallhattunk volna.

Az örömmzenésnek olyan szintjén rekedt meg az előadás, amelyből szinte kirekesztették a hallgatóságot. Tehát, közhelyesen szólva, Bach zenéjének „üzenete” nem jutott el a nézőtérre.

Mindazonáltal, a közreműködőknek nagy élményt jelenthetett ez a személyes ismerkedés Bach kantátaival – a hallgatóság tehát ezúttal eme ismerkedés tanúja lehetett. Nem vitás, korántsem egyszerű olyan terepre merészkedni, ahol számolni kell azzal, hogy megannyi „profi” régizenei együttes kényeztetni (koncertélményekkel és hangfelvételekkel egyaránt) a barokk muzsika kedvelőit. A vállalkozás viszont önmagában is dicséretes (mondhatni, hiánypótló az egyébként széles repertoárral rendelkező Zuglói Filharmónia életében) és remélhetőleg követi folytatás, tehát a hiányolt jártasság mihamarabb megszerezhető lesz. A több zenekarunknál bevált gyakorlat, kamarazenei előadásában, a Zuglói Filharmónia muzsikusai számára rendkívül hasznos lenne (már amennyiben futja ilyesmire idejükből-energiájukból). És természetesen az is fontos lenne, hogy a gyakorló muzsikusok is kövessék figyelemmel – hangfelvételekről – napjaink korántsem egy szálon futó előadói praxisát...

Az est ünnepélyességét fokozta, hogy a szünet után adott át Balassa Sándor köszöntését követően Tóth Péter, az MMA Zeneművészeti Tagozatának vezetője elismerő oklevelet a zeneszerző-generációk nevelésében a középfokú oktatásban megkülönböztetett helyet elfoglaló Fekete Győr István zeneszerzőnek.
(Fittler Katalin)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2014. december 22.

Claudiel-Honegger: Johanna a máglyán

2013. december 29-én volt a Nemzeti Színházban a bemutatója Claudiel és Honegger dramatikus oratóriumának, amelyet rögtön decemberben további kilenc előadás követte. Az idei évad Johanna-programjaiban (november-decemberben 3, márciustól májusig további 7 alkalommal) is a MÁV Szimfonikus Zenekar működik közre – a december 22-i előadást láttam-hallottam.

A Johanna a máglyán, jóllehet műfajilag besorolható a dramatikusan oratórium kategóriába, kétségtelül különleges mű. Az utókor értékelése szerint Honegger egyik (ha nem „a”) legnépszerűbb kompozíciója, jóllehet annakidején a komponista azt nyilatkozta, hogy Claudelnek oly nagy része volt a műben, hogy nem szerzőnek, hanem csupán közreműködőnek tekinti magát. Mivel polgárjogot nyert a koncertpódiumokon (többé-kevésbé szcenírozott előadásokban), gyakran röviden-egyszerűen mégis Honegger-műként szokás emlegetni. A fővárosi koncertlátogató közönség is rendre találkozhat vele, emlékezetes például a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem nagy színpadán történt stilizált megjelenítése (félíg szcenírozottan?).

Ez a remek színházi előadás – Bozsik Yvette Táncársulatának közreműködésével – a mű másfajta átélését teszi lehetővé.

A színházi előadás különleges tapasztalatok lehetőségét kínálta atekintetben, hogy hogyan viszonyul a többféle érzékszervet foglalkoztató, komplex művészi élményhez a közönség. Tehát azok az érdeklődők, akik elsődlegesen magáért a darabért mentek a színházba.

A terembe lépve, meglepetéssel tapasztaltam, hogy mennyi a gyerek a nézőtérben. Rokonok, hozzátartozók – vagy egyszerűen a kitört téli szünettel magyarázható? Mindenesetre, nem irigyeltem a szülőket, akik megpróbáltak válaszolni az apróságok néha

szinte folyamatosan sorjázó kérdéseire (hogy hallgatóként milyen zavaró a sustorogás, nem kell részletezni...). Szerencsére voltak olyan apróságok is, akiket lebilincsel a mozgalmas színpad, és fenntartás nélkül bele tudtak feledkezni a látványba.

Volt mibe! Ki-ki megragadhatott a látványvilág felszínén, rácsodálkozhatott a szereplőkre, de lekötötte a figyelmet a mozgás dinamizmusa is. A prózai és énekes protagonisták egymásmellettsége sohasem hatott zavaróan, igaz, megannyi zenemű megjelenítéskor már-már megszokhattuk a – gyakran belső történéseket, érzelmeket kivetítő – látvánnyal az értelmezést elmélyítő gyakorlatot.

A színpad előtt elhelyezkedő zenekar látzott – de tagjai közül csak kevesen láthatnak többet-kevesebbet a színpadi történésekből. A vezénylő Kocsár Balázs szuverén biztonsággal tartotta kezében az irányítást. Legtöbb figyelmet érhetően a színpadnak szentelt – szerencsére a zenekar nem is igényelt részletező instrukciókat.

Megintcsak megmutatkozott a látás elsőbbsége – s akkor elérkeztünk az „alkalmazott zene” rangjának kérdéséhez. Miként a filmek esetében is, szinte akkor tölti be funkcióját a (kísérő)zene, ha fel sem tűnik. Pedig olyankor korántsem jelentéktelen, sőt! Közreműködése hozzájárul a vizuális élmények elmélyüléséhez (s a befogadó a komplex élményt a látvány számláján írja jóvá). Honegger műve esetében a szövegek két sí-

kon, a próza és az ének által jelennek meg, s ebben az előadásban éppen azt kell kiemelni, hogy egységgé tudtak szerveződni – nagy teljesítmény olyan műben, ahol az események nem a lineáris időrendet követik (még az időben visszafelé pergetett események szála sem egyenletes).

A zenekar játéka atmoszférateremtő volt, a feszült pillanatokban kaptak fontos szerepet az ütősök, és szép hangú szólóállások zenei többletet adtak – akár tudatosan regisztrálta, akár az összelmény részeként könyvelte el – a közönségnek.

A zenekari játszanivaló: pódiumra kívánczón igényes (nem véletlen, hogy látvány nélkül is megállja a helyét – igaz, nincs irigylésre méltó helyzetben, aki kizárólag akusztikus vetületével találkozik első alkalommal). Lebilincselő volt a különböző karakterek, stílári rétegek frappáns, mindig adekvát megszólaltatása. Ilyen szempontból a szólamok aktivitást igényelnek a tutti-szólamok játékosaitól csakúgy, mint más hangszerek szólisztikus képviselőitől.

Az időben távoli események művészi felidézése – a profán jelenetekben is – szakralitátszerűt kelti. A mű – már csak felépítéséből adódóan is – aktív figyelmet követel a nézőktől-hallgatóktól is. S ez az aktivitás hozzájárul ahhoz, hogy mindenki azzal a meggyőződéssel hagyhatta el a nézőteret, kapott valamit, értékes élménnyel gazdagodott.

(Fittler Katalin)

Lemezkritika

Vadat, halat, s mi jó falat – bárdokkal súlyosbítva

Karl Jenkins kompozíciójának magyar nyelvű bemutatója, hangfelvételen

2011-ben vegyes fogadtatást kapott az a nemzetközi méretű vállalkozás, melynek keretében sor került a walesi születésű Karl Jenkins művének angol nyelvű ősbemutatójára. Irinyi László, a cmi (Concert Masters International) ügyvezető igazgatója felkérésére került megzenésítésre Arany János remeke, A walesi bárdok, éspedig három nyelven (magyarul, angolul és walesi nyelven).

Jenkins neve a jazzmuzika idősebb rajongói számára értékes elsősorban; a filmzene, és nem utolsósorban a reklám-zene biztosított nemzetközi ismertséget (s ami még fontosabb: rendkívüli játszottságot) a szerző-

nek, akiről egyébként furcsa elképzelni, hogy – miként a kiadójától, a Boosey & Hawkes-tól származó forrásanyagából is kiderült – a zenetudományok doktora.

Mindenesetre, áruvédjegyként remekül funkcionáló nevének köszönhetően Arany

János remeke ismertté vált több kontinensen. A Bartók Béla Nemzetközi Hangversenyteremben rendezett angol nyelvű ősbemutatót egy évvel később a magyar nyelvű verzióé követte ugyanott, majd hamarosan walesi nyelven csendült fel Walesben. Idén újabb közönség tapsolt a műnek (amely műfajilag jobb híján felváltva neveznek oratóriumnak és kantátának), ezúttal Jenkins 70. születésnapja szolgált apropóul (az amerikai bemutató színhelye a Carnegie Hall volt, később Londonban, valamint a budapesti Zeneakadémián is felcsendült).

Egy idő elteltével, feledve az indulatokat borzoló (a mű szempontjából mellékes) körülményeket, a hangfelvétel objektívebb hallgatót kap.

Érdemes kettéválasztani a magyar és az idegen nyelvű verzió megítélését. Arany veretes sorait Jenkins dallamaival (és kíséretével)

hallgatva legfeljebb azon gondolkodhatunk el, vajon mivel magyarázható, hogy magyar szerzőt nem inspirált megzenésítésre ugyanez a szöveg (és mondanivaló). (Aztán lehet tovább folytatni a játékot: ha mégis, ugyan milyen sorsra jutott volna, vajon milyen apropóából lehetett volna reprezentatív alkalmat találni a megszólaltatásához. Mert, ugyebár, akkor – és csak akkor – tud hatni a kompozíció, ha előadókra és hallgatóságra talál...)

Ezzel szemben, az angol nyelvterületeken nagy ismertségnek/népszerűségnek örvendő Jenkins zenéje segítségével sokakhoz eljut Arany János mondanivalója (Zollman Péter angol fordítása szinte önálló életre kel, amennyiben versként memorizálják).

Amióta nyilvánvalóvá vált, hogy visszafordíthatatlan a folyamat, elképzelhetetlen bármiféle zenei köznyelvnek a megléte (akár csak lehatárolt területen is), a sokstílusú játszani- ill. hallgatnivaló egyidejűsége ugyanúgy hozzátartozik napjaink zenei gyakorlatához, mint az interpretációk gazdag változatossága (a hitelességre törekvőtől a legszubjektívabbig, átiratok révén bármely instrumentális közegben). Értelemszerűen vonatkozik ez a „szabadság” az alkotókra is, hiszen ki-ki (zenei neveltetésének, ízlésének, stb. megfelelően) szabadon választhatja meg, mely irányzathoz, zenei nyelvhez kíván kötődni. Hasonlóképp, aligha korlátozható a szerzői szabadság bármely szöveg megzenésítésénél (a beatmise egykor eretnokségnek tűnő gondolata kortüntetett porosodott).

Jenkins sem tehet mást, mint hogy saját világán belül helyezze el az angol fordításban megismert verset. És ha versszakokon keresztül nem jut eszébe más, mint a jambus, akkor bizony jambikus lejtésű tételt komponál. Ami a hangszerelést illeti, a kisformákban kipróbált, hatásosnak bizonyult patternjeiből kell építkeznie.

Az érték-kategória háttérbe szorulásával nyilvánvalóan megnőtt a tetszés rangja – és valljuk meg, bármely műfajban a katarzisz-mentesség felé mutat a tetszés-index (leszámítva a kortárs-művészetek ritka-nagy pillanatait, amikor sikerül az alkotóknak-előadóknak megrendíteniük a közönséget – másként fogalmazva, amikor a közönség engedi hatni magára a mély, megrendítő-megrázó mondanivalót). Márpedig ha valaki nem elvárásokkal közeledik Jenkins művéhez (pontosabban, az Arany-megzenésítéshez, vagyis nem adekvát, az irodalmi értékekhez többletet hozzáadó újrafogalmazást vár), akkor nincs oka panaszra. Afféle műalkotás helyett olvasmánynapló...

Felvételen a Jenkins-mű magyar nyelvű verziója került megörökítésre (a 2012. június 29-i felvétel), függetlenül a vers angol fordításával. „Hozott anyagból” nem lehet sok elvárásunk – mindenesetre regisztrálhatjuk a közreműködők lelkiismeretes munkáját, úgy a zenekart (MÁV Szimfonikus Zenekar), mint a kórusokat (Debreceni Kodály Kórus, Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar) illetően. Csak sajnálhatjuk, hogy a szöveglíráknak nem volt alkalmuk pótfelvétellel javítani apró esetlegességeket.

És még jobban, hogy az igényes munka és korrekt teljesítmény ellenére sem adatott meg nekik, hogy ők ismertessék meg a művel a közönséget világszerte (New Yorkban, az amerikai bemutatón magyar közreműködőként a Dunaújvárosi Egyesített Kórus működhetett csak közre). Nemcsak a nemzetközi megmérettetéshez, de a külföldi ismertséghez is elengedhetetlenek a vendégszereplések, a turnék. A nagy érdeklődésre számot tartó (értsd, jól beharangozott) előadások kiválóan alkalmasak arra, hogy ne csak a sztároknak, hanem muzsikuspartnerieknek, a gyakran szürke eminenciás létre ítélt együtteseknek is juttassanak valamit a siker reflektorfényéből. A pozitív visszajelzés mindenképp inspiráló! E felvétel dirigensként Takács-Nagy Gábor jegyzi.

Fittler Katalin

**Ernest Bloch:
Suite for Viola and Orchestra**
(NAXOS 8.570829)

Ernest Bloch három művét rögzítette Naxos-felvételen a MÁV Szimfonikus Zenekar, a korábbi gyakorlatot követően Mariusz Smolij vezényletével. A szólista a remek kínai művésznő, Hong-Mei Xiao, aki hangszerére, brácsára átdolgozta a Baal Shem (eredetileg hegedűre szánt) szóló-szólomát.

A svájci zeneszerző, aki Bartók és Kodály kortársa volt, napjainkban a kevésbé ismert 20. századi komponisták közé tartozik világszerte, jóllehet életében – elsősorban az USA-ban – idős korában rendkívüli népszerűségnek örvendhetett. Életművéből leginkább azok a darabjai ismertek, amelyek címükben-programjukban zsidó tematikájúak (tehát speciális összeállítású műsorokban kerülnek előadásra).

A korongot hallgatva, óhatatlanul is zene-történeti észrevételeket teszünk. Erőteljesen szembesülünk az úgynevezett „zenei köznyelv” megszűnésének jelenségével. Azaz, a ritkán hallható daraboknak köszönhetően hangzásélmény segítségével éljük meg az

egyébként tudott tény, amikor a zeneirodalom sokszínű szövetében felfigyelhetünk egy sajátos színre-tónusra. A három kompozíció aligha ad keresztmetszetet a szerző munkásságáról/stílusáról, de sokatmondó a zenei világát illetően.

Bloch életművében nem véletlenül kap megkülönböztetett helyet a vonós-muzsika (szólistaként a hegedű). Bloch maga is tehetséges hegedűs volt, értékeire a genfi konzervatórium professzoraként Émile Jacques-Dalcroze figyelt fel, Bloch később Eugène Ysaÿe-nál is tanult Brüsszelben. Komponistaként viszonylag későn tudott érvényesülni, s voltaképp csak műveinek kedvező amerikai fogadtatása inspirálta ki-zárólagos alkotómunkára.

A felvételen szereplő művek a már elismert mester alkotásai. Közülük a legkorábbi a brácsa-zongorára komponált Szvit, amellyel átütő erejű sikert aratott 1919-ben, s amelyet hamarosan brácsa-zenekar apparátusra is átdolgozott. Eredetileg programzenei címet adott a tételeknek, később eltekintett ettől, szabad teret hagyva a hallgatók fantáziájának. Hasonlóképp a tételcímek ismerete nélkül is élvezetes hallgatnivalót jelent a másik két mű, a Baal Shem (1923) és a Suite hébraïque. Az előbbiben a szélesen áradó középtétel (Nigun – Improvizáció), az utóbbiban a II. és III. tétellel egyensúlyt tartó nyitótétel (Rapszódia) felépítése a legkomplexebb. Bloch számára a zsidósága nem vallási kötődést jelentett, hanem elsődlegesen kulturális vonatkozásban tekintette meghatározónak. Hasszid népzenei fordulatok hatják át több kompozícióját, anélkül, hogy tudatos-konkrét idézeteket alkalmazna. Debussy zenéje is alapvető inspirációt jelentett számára, ami főként harmóniavilágára hatott. Jellegzetessége – legalábbis a remek előadást hallgatva – a pregnáns ritmikus fordulatok alkalmazása, a mondókára, ki-számolóra emlékeztető ritmikus profilú szegmensek egyúttal a formai tagolás funkcióját is betöltik.

A felvételt, amely 2010-ben és 2011-ben került rögzítésre a Magyar Rádió 22-es stúdiójában, csak dicsérni lehet. Ezúttal a technikára sem lehet panaszunk; a hangzás tere ideális, a nem különösebben bonyolult hangszerelés ellenére színgazdag hangzásvilág uralkodik az első hangtól az utolsóig. A hallgató gondtalanul átadhatja magát a gyönyörködésnek. Meggyőzőek a hangszín-arányok, a dallamok áradóak, s a ritmikus patternnek is már-már szín-effektusként

hatnak. Hong-Mei Xiao szuggesztív, elhithető erejű játékát hallgatva csak azon csodálkozunk: vajon miért nem kapnak helyet koncertműsorokban is ezek a művek.

S ne hallgassuk el, hogy nem csupán a recenziens maradéktalan tetszését sikerült elnyernie az előadásnak: rangos elismerésben részesült az Amerikai Egyesült Államokban is, ahol az 1935-ben alapított American Record Guide (ARG) magazin díját idén ennek a felvételnek ítelték a függet-

len kritikusok. Akkor is büszkék lehetünk rá, ha tudjuk: Amerikában mindig ismeretebb-kedveltebb volt Bloch zenéje, mint idehaza.

Bárcsak hasonló fogadtatásra találna az együttesnek és Hong-Mei Xiao-nak a készülő új felvétele is – és a hangversenylátogató abban is reménykedik, hogy élőben is hallhatja majd valamelyik közös produkciójukat.

Fittler Katalin

Könyvkritika

Minden, amit tudni akarsz a ... zenekari játékról, de sosem merted megkérdezni

Martin Wulfhorst zenekari hegedűsöknek szánt könyvét – *The Orchestral Violinist's Companion* (Kassel: Bärenreiter-Verlag, 2012) – Woody Allen 1972-es mozijának kis-sé átalakított címével tudnám a legjobban jellemezni. Talán nincs olyan kérdéscsoport ebben a rendkívül részletes, kétkötetes, a zenekari játék művészetének és mesterségének útmutatójával szánt munkában, melyet szerzője ne járna körül a rá jellemző alaposággal. Az említett film alcíme – „de sosem merted megkérdezni” –, e kiadványra is érvényes: olyan témaköröket is tárgyal, melyek a szó szoros értelmében vett szakmai tematika mellett a zenekari lét egyéb területeit is érintik.

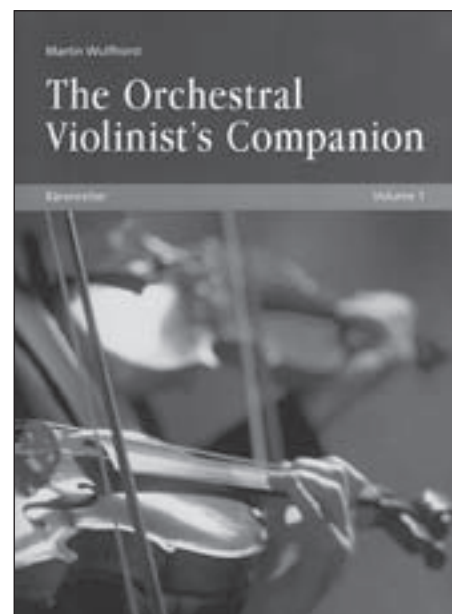
Arra a kérdésre azonban, hogy ki is Martin Wulfhorst, e két kötetben nem találunk választ. Ha nem exhibicionista a szerző, a főszövegben nyilván nem saját érdemeiről beszél egy ilyen jellegű könyvben, ám itt még a fülszöveg is szigorúan a könyv tartalmának rövid ismertetésére koncentrál, a szerző bemutatása elmarad. (A köszönetnyilvánításból legalább annyit megtudhatunk róla, hogy nő, mivel könyvét feleségének ajánlotta.)

Nos, igazán büszkék lehetünk, mivel Wulfhorst honlapjáról megtudható, hogy magyar hegedűművésznél, Sebestyén Ernőnél¹ kapta meg az alapokat a berlini főiskolán (Hochschule der Künste). A Berlini

Opera Zenekaránál eltöltött rövid időszak után Itzhak Perlman és Masao Kawasaki irányításával folytatta tanulmányait a Brooklyn College-ban (City University of New York). Diplomájának megszerzése után számos amerikai zenekarban játszott, majd a Hamburgi Szimfonikusok koncertmestere lett, mely pozíciót a mai napig betölti. A zenekari szolgálat mellett tanít, kamarazenél, ifjúsági zenekart vezényel, sőt, PhD-fokozatot is szerzett, és gyakorta publikál. Wulfhorst életrajzából tehát joggal következtethetünk arra, hogy gazdag zenekari tapasztalattal rendelkezik és birtokában van a tudásnak, amiből merítve könyvet írhat hivatásos zenekari hegedűsöknek, vagy e pályára készülőknek.

Miért is van szükség manapság egy olyan könyv megírására, mely a zenekari hegedűs szemszögéből közelít a művekhez? Többek között azért, mert még mindig tartja magát az az előítélet, hogy a zenekari játék kevésbé értékes, mint a szólóelőadás, vagy a kamarazenélés.

Kár lenne ugyanis tagadni, hogy a reményteljes ifjú zenészpálcák – ha végérvényesen válik számukra a muzsikuspálya – szinte kizárólag szólista-álmokat dédelgetnek. Legfeljebb B tervként jöhet szóba, hogy majdan zenekari művészként keressék kegyüket. Igaz persze, hogy szerte a világon szólista-centrikus a képzés, és igen nehéz dolga van annak, aki a zenekari játék fortélyait akarja elsajátítani. Ha létezik egyáltalán ilyesfajta oktatás a zeneakadémiákon, az még igencsak gyerekcipőben jár. Hiány-

zik a folyamatos, szisztematikus képzés. Míg a szóló-hegedűjáték fortélyait ismertető munkák garmadája áll rendelkezésre Leopold Mozarttól Hubay Jenőig és azon túl is, ez idáig hiányzott a zenekari játék mesterfogásait tárgyaló könyv. Martin Wulfhorst tapasztalt zenekari hegedűművészként – felismerve e hiátust – azért írt kézikönyvet a majdani tisztáknak, hegedűs sorstársainak, hogy minél sikeresebb zenekari muzsikussá váljanak belőlük.

A szerző mindenekelőtt azt tisztázza, kinek szánta könyvét, kinek szeretne segíteni. Nos, elsősorban a hegedűsöknek, de nemcsak nekik – a muzikusok eléggé széles rétegének:

- elsősorban olyan zeneakadémista hallgatóknak, akik zenekari pályára készülnek és már „átrágták magukat” a hegedűirodalom standard darabjain. Tehát túl

¹ Sebestyén Ernő 1940-ben született Budapesten. Kilenc éves korában vették fel a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolára, ahol 1963-ban kitüntetéssel diplomázott. Pedagógiai tevékenységét is itt kezdte, 1965-től. 1959–70-ig tagja, 1963-tól koncertmestere volt a Magyar Állami Operabáz zenekarának. Németországba távozása előtt a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarában játszott. 1970–80 között első koncertmester a Deutsche Oper Berlin zenekarában. Tanított a berlini Hochschule der Künste professzoraként. 1980–90 között Münchenben folytatta a zenekari munkáját mint első koncertmester (Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks). Ezzel egy időben az augsburgi Leopold Mozart Konservatorium-ban felkérték egy hegedű-osztály vezetésére a vonós tanszakon. 1990–2005-ig tanszékvezető professzor Münchenben (Hochschule für Musik und Theater). Alapító tagja és vezetője a Deutschen Streichersolisten Berlin kamarazenekarnak, valamint 1983-tól tizenhat éven keresztül művészeti vezetője a Berlini Filharmonikusok kamarazenekarának (Philharmonischen Virtuosen Berlin). 2006-ban megalapította az Esterházy Triót. 37 évnél külföldi tartózkodás után ismét Magyarországon, Kőszegen él.

vannak a felsőfokú oktatás tantervében előírt technikai gyakorlatok, etűdök, előadási darabok és hegedűversenyek jó részén,

- próbajátékra készülőknek,
- zenekari művészeknek, akik még pályájuk elején tartanak,
- olyan zenekari művészeknek, akik már rendelkeznek zenekari gyakorlattal, ám egy lehetséges jobb állás reményében ismét próbajátékra készülnek,
- azoknak, akik egyszerűen csak tökéletesíteni akarják tudásukat,
- jó néhány fejezet brácsásoknak és cselistáknak is hasznos tudnivalókkal szolgál,
- szólamvezetőknek, akik vonásnemeket írnak be a kottába,
- továbbá vonóstanároknak, karmestereknek és zeneszerzőknek,
- és végül, de nem utolsó sorban kiváló amatőrök is haszonnal forgathatják a kiadványt.

A szerző behatárolja a zenei példák hivatkozási területét is. Elsősorban a nyugati klaszszikus – nagyjából az 1750-től 1950-ig komponált – zenék előadására összpontosít. Nem tárgyalja a barokk historikus előadás problémáit (helyette bőszeges szakirodalmat kínál) és – részben terjedelmi okokból – a 20. századot is elsősorban Schönberg, Bartók, Stravinsky, Bartók, Prokofjev, Copland, Sosztakovics és azon komponisták alkotásai képviselik, akiknek a darabjai a mai zenekari repertoár részét képviselik. A 20. század második felétől az előadói problémák taglalását szintén ne itt keressük, hanem a javasolt szakirodalom lapjain.

Wulfhorst könyörtelenül őszintén szembe-sít azzal az állapottal, amivel a hiányos zenekari művész-képzés miatt a legtöbb muzsikusként szembe kell néznie. Mert hogyan is készül egy aspiráló zenekari muzsikusként a kihívásokra? Elvégez egy szakirányú felsőoktatási intézményt, megtanulja a szólórepertoárt, diákzenekarokban játszik, részt vesz professzionális zenekarok által szervezett képzéseken, esetleg még próbajátékworkshop-okon is, gyakorol a próbajátékokra, a muzsikusi pályával kapcsolatos szakirodalmat olvas, a zenekari repertoárt tartalmazó cd-eket hallgat, dvd-eket néz. Bár ezek mindegyike elengedhetetlen a zenekari pályához, mégis, ez a fajta képzés és ismeretszerzés számos területen még hiányos és messze van a szisztematikus és átfogó zenekari képzéstől. Már Leopold Mozart és kortársai is figyelmeztettek arra, milyen alapvető képességek szükségesek egy jó zenekari játékos számára. Íme néhány:

- jól tudjon lapról olvasni és nagy repertoárt tudjon rövid idő alatt megtanulni,
- tudjon alkalmazkodni a különböző előadói helyzetekhez (a különböző előadói stílusokhoz, az akusztikához, stb.),
- elengedhetetlen a sajátos zenekari hangszertechnika ismerete,
- legyen repertoárismerete, legyen jártas a kompozíciós stílusokban, ezek előadói megközelítésével,
- ismerje a zenekari notációt és előadói gyakorlatot,
- legyen képes dolgozni a zenekar társadalmi hierarchiáján belül,
- legyen stratégiája arra nézve, hogyan kezeli a hosszú távú zenekari munka mentális és fizikai kihívásait.

A fentiek hiánya komoly hatással van mind a zenekari előadásra általában, mind pedig az adott muzsikusként pályájára és teljesítményére nézve. Az általános zenekari képzést tehát tökéletesíteni kell. Ez még nyilvánvalóbb akkor, ha a zenekarok felvételi procedúrájára és ezek a muzsikusra tett hatását is vizsgáljuk. Hiszen a legtöbb leendő zenekari tag kiváló hangszeresként végez valamelyik zeneakadémián, mégis előfordul, hogy számos sikertelen próbajátékot kell megélnie, mire végre állást kap (feltéve, ha közben nem adja fel). Ráadásul a zenekarok is egyre nagyobb igényt támasztanak a jelöltekkel szemben, Manapság gyakran még a legkiválóbbakat is csak próbaidőre veszik fel, ami után korántsem biztos, hogy a zenekari szavazás végeredménye pozitív lesz az állásra pályázó számára. Számos leendő és gyakorló zenész nem kellően felkészített az ilyesfajta szituációkra és jó néhány megválaszolatlan kérdéssel szembesülnek. Ez a könyv azért született meg, hogy e kérdésekre válaszokat keressen és lehetséges megoldásokat adjon. Egyáltalán, a zenekari képzésben meglévő űrt próbálja meg a maga eszközeivel kitölteni.

Ahhoz, hogy a zenekari pályára készülés a lehető leghatékonyabb legyen – szögezi le a könyv szerzője –, mindenképpel önvizsgálatra van szükség. A muzsikusként tisztában kell lennie képességeivel. Időt kell szánnia a jövőbeli feladatok (próbajáték, próbaidő, zenekari munka) megtervezésére. Másodszor, meg kell szabadulnia az előítéletektől, vagyis tudatosítani kell magában, hogy a zenekari játék a saját jogán igenis értékes, nem csupán „melléktermék”. Ebből pedig egyenesen következik az, hogy a zenekari hivatást előítélet-mentesen, a maga értéke szerint ítéljük meg.

A tizennégy fejezetből álló könyv első fejezetének utolsó alpontjában egy nagyon fon-

Martin Wulfhorst, a Hamburgi Szimfonikusok koncertmestere

tos táblázatot közöl a szerző. Olyan összefoglalást ad, melynek segítségével a könyvet olvasó őszintén, elfogulatlanul felmérheti képességeit és tudását, és szakmai tervet készíthet. A felkészülési séma öt lépést ad meg: a cél kitűzése – információk begyűjtése – (ön)értékelés – tervezés – stratégia.

Érdekes kissé elidőzni a tervezésnél, mivel az életpályára való felkészülést a szerző a 14-17 éves középiskolás tanulók tanulmányaitól vezeti le. E korosztály számára elsősorban a biztos hegedűtechnika elsajátítása a legfontosabb cél. De nem csak ez. A szerző hangsúlyozza az elméletórák (szolfézs-, összhangzattan-, kötelező zongoraórák, stb.) fontosságát. Javasolja a kamaragyűttesekben, ifjúsági zenekarokban, a versenyeken való aktív részvételt, és az alapok megszerzését az olasz, német, francia és természetesen az angol nyelvben. A zeneakadémistáknak mindezek továbbfejlesztése a feladat, kibővítve egy nagyon részletes zenekari önképzéssel. Utóbbiban – többek között – felhívja a hallgatók figyelmét, hogy hallgassanak zenekari próbákat, gyakorolják a zenekari anyagokat, és próbáljanak minél több zenekari rutint szerezni.

Míg a 2. fejezet is elméleti síkon közelít a zenekari léthez, addig a 3. fejezettől kezdődően gyakorlati tanácsokat kap a könyv olvasója. E fejezet címe *Tanulás, gyakorlás és lapról olvasás*. Az író felhívja a figyelmet a célorientált, rendszerezett gyakorlás fontosságára, tanácsokat ad a koncentrált gyakorláshoz és a lapról olvasás hatékonyabbá tételéhez. A 4. fejezet az alapvető zenekari technikákat (*Alapelvek, rutin, karbantartás*) tárgyalja, a vonókezeléstől a skálázásig, a balkéz-artikulációtól az akkordjátékgig. Figyelemre méltó a fejezet zárása. E szakasz a fizikai erőnlét, a rendszeres testmozgás fontosságát hangsúlyozza, és ehhez is kap az érdeklődő néhány tippet. Például a helyes testtartással kapcsolatban: játék közben

soha ne tegyük keresztbe a lábunkat vagy lábfejnket; keressük meg a legkényelmesebb ülőhelyzetet, egyenes derékkal, feltartott fejfel játsszunk; osszuk be az erőnket, spóroljunk az energiánkkal, különösen olyan daraboknál, ahol nincs pihenő (a Wagner-operáknál vagy a késő romantikus szimfóniáknál néha megerőltetőbb lehet egy szünet nélküli rövidebb darab).

Az első kötet zárófejezete (5.) a legterjedelmesebb, nem véletlenül, hiszen a vonótechnika kérdését járja körül. Hogyan lehet például egységes zenekari vonóhangzást elérni, melyek a zenekari artikuláció kihívásai, milyen legyen a hangsúlyozás, milyen vibrato-típusok vannak? Szó esik az alapvető vonásnemekről és a legato-fajtákról. A fejezet végén a koncertmestereknek és szólamvezetőknek szánt megszívlelendő tanácsok tölthetők le a jó és a rossz vonókezelésről a kézikönyv weboldaláról (<http://www.orch.info>). (A könnyebb kezelhetőség érdekében számos kiegészítő információt találunk ezen az oldalon, amivel a szerző már nem akarta növelni az amúgy is elég vastkos köteteket.)

A második kötet első fejezete (6.) a balkéztechnikát tárgyalja a szerzőtől már megszokott alaposítással, majd a *Pizzicato és más speciális technikai kérdések* (7.), valamint a *Ritmus és az együttes játék* (8.) című fejezetek következnek. E kötet legterjedelmesebb szakasza a *Zenekari notáció és az előadói gyakorlat kézikönyve* (9. fejezet) címet kapta. A huszonnégy alfejezet érinti többek között a kottaolvasási technikákat (beleértve a kéziratokat is), a kottalapozási praktikákat, az ismétlések-nem ismétlések dilemmáját, a különböző díszítésfajtákat, a stílushűséget, a nyomtatott dinamika „megfejtését” és a frazeálást. A fejezet vége egy nagyon érdekes kérdést boncolgat. Nevezetesen, hogy mennyire bízhatunk a nyomtatott kottában. Még az 1. kötetben olvashatunk arról, hogy a kottákban számos kihagyás és hiba fordul elő, ezért mindig résen kell lennie a zenekari művésznek és tájékozódnia kell a kotta megbízhatóságát illetően. (Konkrét példa Richard Strauss *Don Juan*jának nyomtatott hegedűszólama, melynek hibáit a szerző a partitúra egyetlen nyomtatott kiadása alapján javította. A mű részletének hibátlan, javított változatát lásd az 1. kötet, 22–23. oldalon). A teljes egészében az interneten olvasható *A repertoár és stílus* (10. fejezet) után a *Szakma és karrier* (11. fejezet) zárja Martin Wulfhorst könyvét. E fejezet felsorolja a különböző zenekarfajtákat. Elgondolkodtató megállapítása eme alfejezetnek, hogy a fizetés, a juttatások, az alkalmazás idő-

tartama között még országon belül is óriási eltérések lehetnek, ezért (is) ne tegyünk párhuzamot a fizetés és a művészi minőség közé. Néhány európai országban, így Németországban, Ausztriában Svájcban, a Benelux- és a skandináv-államokban – írja Wulfhorst – még a kisebb, alacsonyabb színvonalú zenekarok is biztos megélhetés adnak, míg más országokban a zenekari muzsikusi egyik harkniról a másikra rohan, mindig a telefonhívásra vár, soha nem tudja, mit hoz a holnap, fél a betegségtől és fizetését tanítással vagy más módon egészíti ki. [Arról nem szól a fáma, hogy a kevésbé szerencsés országok muzsikusi hogyan tudják megvalósítani, magukévá tenni mindazokat a kritériumokat, melyeket Wulfhorst oly lelkiismeretesen leír, amit szerinte minden felkészült zenekari muzsikusként tudnia kell.] Ez a fejezet sok érdekességet mond el a zenekari élet pszichés kérdéseiről is. Végül az utolsó három fejezet (12–14.) a források és a mutatók hasznos tára, ami jelentősen megkönnyíti a visszakeresést és a két kötet kezelését.

A szerző sok kottapélda segítségével magyaráz (a felhasznált illusztrációk 87 zeneszerző 340 művéből idéznek részleteket), és – ahogy arra már utaltam – a kézikönyv weboldalán további információkat, cikkeket és bemutató videókat talál az érdeklődő.

Wulfhorst könyve értékes és hasznos kiadvány, mely jó lenne, ha minden zenekar könyvtárában-kottatárában helyet kaphatna.

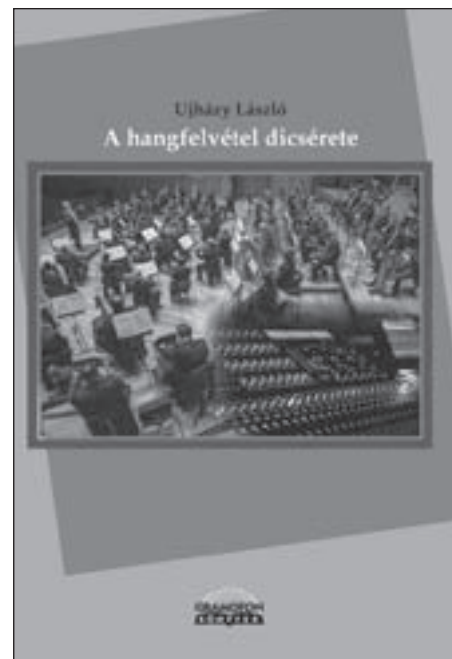
Kovács Ilona

A közérthetőség dicsérete

Ujházy László: A hangfelvétel dicsérete
(Gramofon Könyvek)

Köztudott, hogy korántsem kiegyensúlyozott a mérleg: a matematikusok jó muzsikuskok, míg a muzsikuskok... – hagyjuk! A műszaki képzettségű muzsikuskok között pedig kiemelten nagy számban találunk mérnököket (többségük akár tanult szakmáját is odahagyta a zene vonzásában).

Ujházy László okleveles mérnökként is zeneközélen munkálkodott, a Magyar Rádió hangmérnöke (majd műszaki igazgatóhelyettese) volt, egészen a nyugdíjazásáig. Amellett a hazai első rangos, hosszú ideig életképes régizene-együttesének, a Camerata Hungaricában blockflötész, és – ami kevésbé volt publikus – mindezek mellett tanított is. Tagja volt annak az alkalmi tantestületnek, amely a Zeneakadémián egy-egy alkalommal meghirdetett RTV zenei

rendező tanszak szerencsés hallgatóit hazai intézményes keretek között sokoldalúan képezte. Mint a könyv ajánló szövegéből kiderül, jelenleg is aktívan tanít, a Szent István Király konzervatórium hangkultúra tanszakvezetője (Illetékesek, figyelem! Van, lehet ilyen is!), továbbá a Színház- és Filmművészeti Egyetem tanára.

A három minőségben Ujházy László számára „közös nevező” a zene, amely különböző lehetőségeket kínál értékes-hasznos, szenvedélyes munkavégzésre (ami egyúttal kiegészítő hobbis is lehet). De ha alaposabban utánaszámolunk, van több terület is Ujházy-nak, komplex tudása megcsillogtatására. Nem lehet eléggé értékelni azt a szerkesztői ötletet, amely lemezkritikai ke-rekasztal-beszélgetések rendszeres/állandó résztvevőjének hívta meg, hogy ott másféle szempontból értékeljen felvételeket, mint (inkább esztétizáló) beszélgetőpartnerei, vagy épp konkrét tényekkel támassza alá megérzéseiket. És író-emberként is praktizál, tanulmányai rendszeresen megjelennek a negyedévenként megjelenő Gramofon folyóiratban. Ezekből az írásokból született a jelenlegi kötet, és pedig nem változatlan utánkölzések egymásutánjaként, hanem az új formátum által támasztott igényeknek megfelelően, alkalmanként átdolgozva, máskor aktualizálva a mintegy évtizednyi idő alatt papírra rögzítettek.

Papírpocsékolás lenne (ki tudja hányadszor) a kötetben való megjelentetés hasonlítatlanul nagyobb hatékonyságát taglalni, s az is, ha a hiánypótlás nyilvánvaló tényét üdvözlönnénk. Ehelyett inkább arra érdemes rámutatni, hogy – habár a cím azt is lehetővé

tenné – korántsem elfogult kortes-szemléletnek lehetünk tanúi.

Ujházy megannyi távlatból került aktív kapcsolatba a hangfelvételekkel: készítőként, felvételek közreműködőjeként – és nem utolsósorban, azok hallgatójaként. Mindezt alapvető műszaki ismeretekkel, ráadásul felvétel-történeti tapasztalatokkal. Bevezető gondolatok című előszavában azt írja: „Valószínű, hogy a könyvben szereplő témákat egy-egy hangmérnök kollégám más módon mutatná be, és talán egy-egy esetben más következtetésekre jutna. Ezért kérem olvasóimat: gondolataimat ne megkérdőjelezhetetlen kinyilatkoztatásként, hanem mint a 'klasszikus' zenei hangfelvételekkel kapcsolatos legfontosabb hangzási, esztétikai és technikai jellegű kérdések egy lehetséges összegzését tekintsék.”

Ez az összegzés példaadóan áttekinthető felépítésű. A négy fejezet (A hangfelvételek szubjektív értékelése, A térhatású hangtechnika, Analóg vagy digitális?, Az akusztikus műesetek mostohagyereke a hangfelvételi esztétika) folyamatos olvasnivalót kínál. Fokozatosan adagolja a műszaki tudást, a gyakorló muzsikust, vagy épp zenebarát számára is közérthetően – ugyanakkor egyúttal érezzük, hogy nem kötelező „tudnunk” mindazt, amit leírt, elég, ha a megértés síkján követjük gondolatmeneteit (a későbbiekben gyakran visszaül a korábban kirészletezettekre, úgyhogy szükség esetén visszatérhetünk alapismeretekhez). Praktikus ismeretanyaggal is gazdagítja áttekinthetése az olvasót, aki – ha első olvasásra nem is tudott mindent megjegyezni – tudja, a későbbiekben hol keressen választ egy-egy felmerülő konkrét kérdésre. (Név- és tárgymutatót nem tartalmaz a kötet, felesleges is lenne, hiszen a fejezetek belső tagolása alapján már a tartalomjegyzék alapján is biztonságosan tájékozódhatunk.)

A tudásnak többféle rétege van, a felismerési szinttől az ismeretanyag érdemi (tehát részlegesen vagy teljességében reprodukálni képes) elsajátításáig. A jól felépített anyag arra serkenti olvasóját, hogy minél teljesebben vegye birtokba ezt a tetszetősen kínált határterületét a hangfelvételeken hozzáférhető muzsikának. A történeti áttekintések-nél a folyamat értő végigkövetése egyszerre élmény és (akár) szemlélet-módosító tanulás, a konkrét információk (például szak kifejezések magyarázata, rövidítések „feloldása”) pedig azt teszik lehetővé, hogy a muzsikust ne érezze magát elveszettnek műszaki társaságában.

Kétségtől a legolvashatósabb (legkevésbé tankönyv-jellegű) a záró fejezet,

amely burkolt lemezajánlónak is tekinthető. Ujházy afféle toplistát állított össze, ráirányítva a figyelmet minden szempontból kiváló, hozzáférhető hangfelvételekre.

Ujházy hangmérnökként is az is/is, nem pedig a vagy-vagy híve. Szemléletmódjából adódik, hogy fel sem merül benne az élőzene és a hangfelvétel hallgatásának az értékrendbe állítása. Tudja, mindegyiknek megvan a maga varázsa, s jó esetben kölcsönösen kiegészítik, erősítik egymást.

Olyan „elméleti” olvasnivalóval gazdagodtunk, amely egyszerre zenehallgatásra (a továbbiakban: differenciáltabb, tehát értőbb, körütekintőbb, stb.) zenehallgatásra inspirál. Tehát: nem készlet, nem is sarkall, hanem ösztönöz; kellő ismeretanyag által képessé téve a muzsika kedvelőit, hogy ne csupán gyönyörködjenek, hanem esetenként annak ismeretében tegyék ezt, hogy tudjanak (vagy legalábbis sejtsenek) valamit azokból a műhelytitkokból, amelyek nélkül aligha jöhetett volna létre megannyi varázslatos (vagy épp eme varázslatot nélkülöző) hangfelvétel.

Fittler Katalin

Sir László: DA CAPO AL FINE A Miskolci Szimfonikus Zenekar 50 éve

A fekete-fehér kiadványnak csak a borítója szürke – a múltidézés annál színesebb. Éspedig nem „tárgyalásmódját”, hanem tartalmát illetően.

Külön öröm, hogy ezúttal korántsem csupán az elmúlt félszázad eseményeit dokumentálják, hanem Sir László a „kezdetektől”, tehát a miskolci zenekari koncertek iránti érdeklődésének ébredése óta követi. Jogosan, hiszen igaz képet kizárólag az előzmények kirészletezése alapján kaphat az utókor. Szerencsére bőven állt rendelkezésre forrásanyag, ami egyébként azt (is) bizonyítja, hogy a város kulturális életében mindig megkülönböztetett szerepet játszott a zene.

Felvillantja a kezdetben rövid életű kezdeményezéseket, s követhetővé teszi az erővonalakat, ahogyan a különböző muzsikáló kisegyüttesek társulása repertoár-módosítást eredményezett. Csak akinek igazán szívügye a hagyományból felcseperedett együttes, az tudja ilyen követhetően feltárni az egymásnak a „stafétabotot” átadó együttes mozgását, ami végülis azt eredményezte, hogy Miskolcon (és a miskolciak számára is elérhető közelségben, Diósgyőrben) mindig szólt a muzsika. Hullámhegyek és – völgyek váltakozása vezetett ahhoz a rég várt eredményhez, hogy nevében is stabili-

zálódjék a színvonalában immár az országos legjobbak közé tartozó zenekar.

Remek minőség-érzékenységgel emel ki fontos mozzanatokat a régműltből (az egyik előd-együttes már 1933-ban megszólaltatta Bartók I. zenekari szvitjét, '48 augusztusában ellátogatott egyik hangversenyükre, majd novemberben vezényelte is a zenekart Kodály).

A tényleges (jubiláló) zenekar történetet végigkíséri a nagynevű dirigensek és szólisták vendégszereplése (utólag is elismerés az akkoriban a hangversenyrendezés monopóliumhelyzetében lévő Országos Filharmóniának, amiért az úgynevezett elzártság időszakában is biztosított rangos művészgárdát a nagyváros zenekedvelő közönségének – egyúttal maradandó élményhez juttatva a muzsikust, akiknek az élőzenével való kapcsolata szinte kimerült a saját játékukban). A történet azonban fordulatokat tartalmaz – a '80-as évek vége felé erőteljesen lecsökkent a rangos külföldi vendégművészek száma, a provincializmus veszélye napi valósággá lett. Aztán a változások kora jött, amikor a zenekari vezetésnek ki kellett építeni a kapcsolatot különböző rendezvényszervezőkkel, és meg kellett tanulni a saját szervezésű koncertek rendezését. Mindezt a megváltozott közönség igényeihez alkalmazkodva (de nem pusztán kiszolgálva azt).

A kezdet ígéretes volt. Már második koncertjüket Lamberto Gardelli vezényletével adták 1963-ban, 1971-ben pedig Riccardo Muti irányításával játszhattak. Rendre felvult a hazai művészvilág élgárdája is – megfordult valamennyi rangos dirigensünk, és szólistaként a legnagyobbak is (Perényi

Miklós 1967-ben, Fischer Annie 1969-ben lépett fel először Miskolcon).

Sir László külön fejezetet szentel az első és második évtizednek – a későbbiekben érdemi-tematikus szempontok szerint tagolja a történetet. De akárhogy is, mindig sikerül párhuzamosan vezetni a művészi vonalat és azt a másikat, ami elengedhetetlen a működéshez: a fenntartók munkáját, amely a támogatással megkönnyítheti, míg a közönnnyel, netán hanyagolással igencsak megnehezítheti a művészi munkát, egyszerűsmind a kulturális értékek teremtését. Izgalmas a betekintés nemcsak a kulisszák mögé, hanem az íróasztalok világába is, ahol néha egy-egy tollvonás kihatása akár évtizedekig is tarthatott... Ebben a közegben a számadatok is érdekesek, a ráfordítási költségeké és a bérezése, jóllehet, a forint vásárlóértéke azóta jelentősen módosult. Sorjáznak a gondok, problémák, a többé-kevésbé megnyugtató megoldások. Tanul-

ságos végigkövetni őket napjaink zenekari muzsikusaiknak is! A muzsikuskok feladatainak részletezése során nem lehet nem észrevenni: az ifjúsági koncertek mindig is részét képezték zenekaraink munkájának, tehát a gyerekek/fiatalok megismertetése a komolyzenével, bevezetése a zenetörténetbe, már akkor is napirenden volt, amikor nem közönség-utánpótlásról gondoskodtak elsősorban. És csak a legnagyobb elismerés hangján szólhatunk (így utólag is) azokról a szervezetekről, amelyek lehetővé tették a zenekarok kisebb-nagyobb hatósugarú országjárását, s azokról a nemritkán világhírű szólistáinkról, akik az együttesekkel együtt vállalták a „tájéolás” ferasztó munkáját.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar történetében az egyik legjelentősebb problémát a játszó (és próba-) helyek hiánya jelentette – e téren egyre nagyobb lelkesedéssel olvashatjuk a könyvet. És reményekkel tölthet el az a „crescendo” is, amely a közelmúlt fon-

tos miskolci kezdeményezéseit, sikeres vállalkozásait térképezi fel.

Sir László, aki 1981-től 2007-ig volt a zenekar igazgatója, élete főművét dokumentálja e kötetben. A főcímen ki-ki elgondolkozhat, a kötet végigolvasását követően...

Szolgáljon munkássága csakúgy, mint e kötet gondos kivitelezése (a melléklet jegyzékei hasznos forrásanyagként szolgálnak tudományos kutatók számára is) követendő példaként más hazai (zenei) intézményeink számára!

A zenebarát, a koncertlátogató számára külön nosztalgia-forrást jelent a könyv képanyaga. Örökre eltávozott muzsikuskok alakja és a szerencsére még szép számban köztünk élőké villan fel – fiatalon, örökifjan (csakúgy, mint hangfelvételek által megörökített játékok hangja). Legfeljebb azt kifogásolhatjuk, hogy a fotók elhelyezése gyakran esetleges – de az élményt ez sem kisebbíti.

Köszönet érte.

Fittler Katalin

A KODÁLY FILHARMONIKUSOK DEBRECEN

próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI – HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA

hosszabbítási lehetőséggel

A próbajáték időpontja: 2015. január 26. 11 óra
A próbajáték helyszíne: 4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c
– II. emeleti próbaterem

A próbajáték kétfordulós.

1. forduló anyaga:

Zenekari állások:
Mozart: Varázsfuvola nyitány
Beethoven: IX. szimfónia (részletek)
Smetana: Moldva (részlet)
Bartók: A Kékszakállú herceg vára (részletek)

2. forduló anyaga:

J. S. Bach: Szvitből, vagy hegedű szólószonátából egy tétel tetszőleges versenymű első tétele (kadenciával), vagy egy virtuóz előadási darab

A zenekari állások kottái jelentkezéskor átvehetők a Kodály Filharmonikusok Debrecen titkárságán (H-Cs: 7.30-16.00, P: 7.30-13.30), vagy igény szerint elektronikus úton küldjük.

Zongorakísérőt a Kodály Filharmónia Debrecen nem biztosít.

Jelentkezéshez szükséges dokumentumok: szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával, szakirányú végzettséget igazoló dokumentum

Jelentkezés: személyesen, vagy info@kodalyfilharmonia.hu e-mail címen, vagy 4025 Debrecen, Simonffy utca 1/c. címen lehetséges

Információ: Fekete Katalin igazgatóhelyettes tel.: 30 620 4892

A jelentkezés beérkezési határideje: 2015. január 19. 16.00 óra

A foglalkoztatás feltétele a szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§-ban foglaltaknak való megfelelés.

Bérezés közalkalmazotti bértábla szerint.

Sikeressé próbajátékot kívánunk!

Debrecen, 2014. december 19.

Somogyi-Tóth Dániel
igazgató

A KODÁLY FILHARMONIKUSOK DEBRECEN

próbajátékot hirdet

II.FAGOTT KONTRAFAGOTT VÁLTÁSI KÖTELEZETTSÉGGEL HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA

hosszabbítási lehetőséggel

A próbajáték időpontja: 2015. január 26. 10 óra
A próbajáték helyszíne: 4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c
– II. emeleti próbaterem

A próbajáték kétfordulós.

1. forduló anyaga:

Zenekari állások:
Mozart: Figaró házassága nyitány
Beethoven IV. szimfónia 4. tétel (1. fagott)
Brahms: D-dúr hegedűverseny 2. tétel (2. fagott)
Bartók: Concerto 2. tétel 2. fagott
Ravel: G-dúr zongoraverseny 3. tétel (mindkét szólam)

2. forduló anyaga:

Mozart: B-dúr fagottverseny K.191. 1. tétel kadenciával

A zenekari állások kottái jelentkezéskor átvehetők a Kodály Filharmonikusok Debrecen titkárságán (H-Cs: 7.30-16.00, P: 7.30-13.30), vagy igény szerint elektronikus úton küldjük.

Zongorakísérőt a Kodály Filharmónia Debrecen nem biztosít.

Jelentkezéshez szükséges dokumentumok: szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával, szakirányú végzettséget igazoló dokumentum

Jelentkezés: személyesen, vagy info@kodalyfilharmonia.hu e-mail címen, vagy 4025 Debrecen, Simonffy utca 1/c. címen lehetséges

Információ: Fekete Katalin igazgatóhelyettes tel.: 30 620 4892

A jelentkezés beérkezési határideje: 2015. január 19. 16.00 óra

A foglalkoztatás feltétele a szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§-ban foglaltaknak való megfelelés.

Bérezés közalkalmazotti bértábla szerint.

Sikeressé próbajátékot kívánunk!

Debrecen, 2014. december 19.

Somogyi-Tóth Dániel
igazgató

Auer-iskola

EFREM ZIMBALIST – Rosztov –Na-Don 1890. április 9. – Reno (USA) 1985. február 22.

2. rész

1906-ban, szentpétervári tanulmányainak utolsó évében, az egyik napon Glazunov és a neves zongora-professzor, Felix Blumenfeld kereste fel Zimbalistot. „Most fejeztem be egy Auernek írt versenymű tervezését, szeretném azonban, ha addig nem kerülne hozzá, amíg meg nem győződtem arról, hogy értékes a mű.” – mondta Glazunov. „A zenekari partitúra alapján Blumenfeld professzor majd hozzá játssza a zongorakíséretet” – tette hozzá, magában halkan kuncogva. A kedves melegség mögött nemcsak az a Csajkovszkij-hegedűversennyel kapcsolatos, korábbi incidens rejlett, amelynek egyik érintettje Auer volt – Csajkovszkij ugyanis nem konzultált vele, mielőtt a neki ajánlott versenyművet nyomdába küldte –, hanem az a Glazunovra jellemző belső bizonytalanság és boldogtalanság is, ami miatt az italhoz menekült. Az italozások idején ajtaja napokig zárva volt, és ilyenkor az üres üvegek megtöltéséről a megértő hivatali személyzet gondoskodott. Amikor végre előkerült, megjelenése már teljesen kifogástalan volt. Glazunov elégedett volt a hegedűverseny átjátszásával. Miután érdeklődött a mű játszhatóságáról, néhány javítást eszközölt. Hamarosan átadta a művet Auernak, aki a Nagy Színházban adta elő, a szerző vezényletével. Az előadáson megjelent a teljes hegedű-tanszak. A versenymű bemutatójáról Zimbalist tanítványa, Roy Malan a következőket írja „Efrem Zimbalist – A Life” című könyvében (i. m. 35-36. l.):

A koncerten történt kellemetlenség is. A nyitó téma, majd pedig az első epizód elhangzása után fantáziaszerű, bonyolult tizenhatod-menet következik egy oldalon keresztül – ez átvezet a fajúvósokon megszólaló, aláfestő dallamba –, amit nemcsak eljátszani, de memorizálni sem könnyű... Ekkor kínos megállás történt, de Auer arcán nyoma sem látszott megdöbbenésnek. A mellényzsebéhez nyúlt, és hosszú, díszes láncon függő aranyórát bűzött elő. Néhány pillanatig az óra számlapját tanulmányozta, majd a partitúrához lépett és megmutatta, honnan kezdjék újra. A versenymű folytatódott, azonban az ominózus helyen Auer ismét kelepccébe került, és a szerencsétlenül járt professzornak csak a krono-

méterrel való újabb konzultációt követően sikerült kimásznia a csávából. A végén a zeneszerző nagy tapsot kapott, Auert viszont hangosan kifütyülték. A jelen lévő Szergej Prokofjev szerint azonban nem memóriazavar történt: politikai háttére volt az esetnek. (Prokofjev nyilván az 1905-ös forradalmi eseményekre célt, amikor a szentpétervári konzervatóriumban alaposan felbolydult az élet.) Auer nem játszotta többet a koncertet. Viszont megtanította Efremnek, és Moszkvában már ő adta elő. Ez előre kiszámított lépés volt. Később per sze változtak az idők, és a szentpétervári és moszkvai zenei körök között fennálló, szinte feudális jellegű rivalizálást Nyikolaj Rubinstein szívélyes korszaka váltotta fel. „Az előadás hatalmas kudarc volt” – mondta Zimbalist. „Mindenki utálta ezt a versenyművet, és nagyon okosan döntött akkor Auer, hogy többet nem játszotta!” Amikor a kanadai Kathleen Parlow Auer osztályába került, a professzor neki is megtanította a koncertet. A zongorás próbákon Efrem játszotta a kíséretet, azonban igyekezett kibújni a feladat alól. Igaz, hogy néha többet ült a zongoránál, mint amennyit hegedült, viszont ilyenkor akkordfűzésekkel kísérletezett. Parlow ezzel kapcsolatban humoros esetet idézett fel:

„Az egyik hegedűórámon a Csajkovszkij-hegedűversenyt játszottam, amikor egy magas, testes úr lépett a terembe. Azonnal csend támadt, a fiúk felálltak. Auer szólt, hogy lépjek közelebb. Glazunov úrnak akadt egy kis ideje, és eljött – mondta –, hogy meghallgassa versenyművét az én előadásomban. Szerencsére előzőleg eleget tettem a professzor utasításának, és megtanultam a koncertet kotta nélkül. Mivel nem volt kéznél a zongorakíséret, Zimbalist ült a zongorához, és amennyire tőle tellett, emlékezetből próbálta bejátszani a kíséretet. De a komponista szemmel láthatóan nem volt megelégedve igyekezetével. A szemem sarkából láttam, hogy a zongora mellett ülő, hatalmas ember időnként bogyan taszítja oldalba „Zim”-et, hogy ne játsszon rossz hangokat.”

Efrem a diplomakoncert előtti időszakban tanulta a Brahms- és a Csajkovszkij-hegedűversenyt. A Glazunov-koncert mellett ez volt az a két versenymű, amely később szorosán összekapcsolódott a nevével. Ezek a hónapok sokféle feladatot adtak számára. Mivel Achron az előző tanévben diplomázott, Efrem lett a konzervatórium zenekarának koncertmestere. Emellett zeneszerzést is tanult, részben Ljadovnál, részben önállóan. Ekkor komponálta Op. 1-es hegedű-

Egy Glazunovról és Rimskij-Korsakovról készült fénykép, amit Rimskij-Korsakov „A balbatatlan Kascej” című operájának 1905. március 27-i előadása alkalmával kapott emlékül Zimbalist. Az operát a konzervatórium hallgatói adták elő.

darabját. *Auerhez fűződő kapcsolata egyre melegebbé vált, bár eltérő természetük miatt voltak nézeteltérések. Zimbalist dús fantáziával rendelkezett, fogékony volt az új hatásokra, és könnyű volt lebeszélni az órákig tartó gyakorlásról. Ezzel szemben Auer kitaró, fegyelmezett ember, megintgathatatlan tekintély volt.*

A diplomakoncertre készülve a Mester többet foglalkozott vele, mint korábban. Tanította a lakásán is. Ilyenkor vacsora közben arról beszélgettek, mi történjen a diploma megszerzése után. Mivel Mischa Elman pályafutása Berlinben indult és Londonban folytatódott, Efremnek is ezt a jól bevált útvonalat javasolta Auer. Írt Berlinbe egykori tanárának, Joachimnak. Közben Efrem megpályázta az Anton Rubinstein-díjat, amit három évente egyszer ítéltek oda. Auer javaslatára a verseny első fordulójában a Glazunov-koncertet, és Sinding „Suite”-jét játszotta. A felkészülésben Glazunov is segített neki. (Glazunov zongorakíséretét Efrem meglehetősen szegényesnek találta, ezért elkészítette a saját verzióját, és később ezt használta.) Rimszkij-Korszakov és V. V. Sztaszov is meghallgatták a hegedűversenyt, és elégedettek voltak Zimbalist előadásával. Közben a berlini fellépés miatt tanulnia kellett a Csajkovszkij-koncertet, miközben gyakorolta a Brahms-hegedűversenyt is, ugyanis ezt játszotta a verseny második fordulójában. Most többet hegedült, mint korábban, bár a gyakorláshoz való hozzáállása nem sokat változott. Irigylésre méltó derűvel nézett a dolgok elébe, és ezt szokta mondani: *„Majd meglátjuk, mi fog történni. De bárhog is alakuljanak a dolgok, attól még nem lesz vége a világnak.”* A Rubinstein-versenyen óriási sikert aratott a Brahms-koncerttel. Glazunov levélben gratulált Auernak: *„Kolosszális tehetség. Rendkívüli zenei érzéke van. Előadása ihletett és hangulatos volt. Játéka, amely senkiébe sem hasonlítható, valósággal letaglózott. Egyszerűen nem találók szavakat.”* Auer – aki még jól emlékezett az 1905-ös konzervatóriumi eseményekre – persze nem hagyta megjegyzés nélkül Glazunov gratuláló sorait, és válaszában megjegyezte: *„Egyetértek Igazgató úr véleményével, de meg kell mondanom, hogy az elmúlt két évben sokat biányzott a hegedűórákról, ami valószínűleg kibatott előmenetelére is.”* Efrem megnyerte a Rubinstein-versenyt, és a vele járó 1200 rubel jutalmat. A pénzt édesapjának akarta adni, aki azonban jobbnak látta, ha szólistai karrierjének elindítására használja fel. Efrem Glazunovtól kért tanácsot, hogy mire fordítsa ezt a szokatlanul nagy

összeget. Glazunov először elmosolyodott, majd így szólt: *„Auer professzor mondta nekem, hogy Berlinbe utazol, ami rendben is van. Az összeg fele elegendő lesz egy koncertterem kibérlésére és a reklámra. Ami az összeg másik felét illeti: ballottad Kubeliket, amikor itt járt. Úgy tűnik, manapság az a szokás, hogy a hegedűsök vesznek nébány órát Kubelik tanárától, Ševčiktől is.”* Halk kuncogás következett. *„Ne fordítsd a pénzt haszontalan dolgokra, és főleg ne beszélj erről Auernak. Én úgy gondolom, egy ilyen kurzuson fejlődne a technikád. A pénzből arra is futná, hogy eltölts egy-két hónapot Pisekben, még mielőtt Berlinbe utazol. És még egy utolsó megjegyzés, tette hozzá kedvesen. Ha minden úgy alakul, ahogy mindannyian várjuk, csodálatos karrierrel leszel megáldva. Ha viszont mégsem, akkor még mindig vár rád nálunk egy professzori állás.”*

1907 nyarán Zimbalist előbb Prágába, majd Pisekbe utazott, ugyanis ott volt Otakar Ševčík nyaralója. Auerral ellentétben a cseh professzor tanítás közben soha nem vette kezébe hegedűjét, állandóan a zongoránál ült. Egyénileg foglalkozott tanítványaival és reggel 7-től késő estig tanított. Délben egy órás ebédszünetet tartott, és sétált egyet a folyónál. A Mester tanításáról Zimbalist életrajzírója a következőket írja (i. m. 44. l.): *„A véget nem érő technikai gyakorlatok miatt a legtöbb Ševčík-tanítvány bal keze sokkal ügyesebb lett, mint a vonós keze. A növendékek játékát kicsiny, fejletlen hegedűhangjuk akadályozta, és emiatt bizony voltak hiányosságai a zenei kifejezés terén. A tanulás során valahogy kiapadt mindenfajta zenei érzés.”* Glazunov írt Ševčíknek, és a cseh professzor nagy érdeklődéssel fogadta Efremet. Elégedett volt a Glazunov-koncert előadásával, és úgy látta, Efremnek a Paganini-művek tanulására kellene összpontosítania a figyelmét. *„Kubelik napi tíz órát gyakorolt, hogy elérje azt a technikai szintet, ahogyan a Paganini-műveket előadta. Önnek napi hat óra is elegendő lesz.”* Ajánlotta neki, hogy vegye meg a „Ševčík: Schule der Violintechnik” (Op. 1) 4. füzetét, amely 23 kettősfogás-gyakorlatot tartalmaz. Gyakorolja ezeket néhány napig, majd jöjjön vissza. Efrem megrémült, hogy neki napi hat órát kell gyakorolnia, de azért nekifogott a munkának. Az ötletesen megszerkesztett gyakorlatok kezdetben felkellették az érdeklődését, de a sok gyakorlástól megfájdult a keze. A Mester a következő hegedűórán elégedett volt az eredménnyel. Bízatta, hogy folytassa a gyakorlást, a keze majd hozzászokik a megterheléshez. Mivel

azonban Efrem állandóan kézfájásra panaszkodott, a professzor a balkéz-pizzicatoval kedett foglalkozni. Na még csak ez hiányzott! Most már ujjainak a vége is begyulladt. Így hát a második hét végén – hivatkozva közelgő berlini fellépésére –, menekülésre vette a dolgot. Megköszönte a mesternek, hogy ilyen rövid idő alatt ilyen sokat tanult tőle, és búcsút vett a meglepett professzortól! Érezte, hogy most elsősorban pihenésre van szüksége, ezért Bécsbe utazott, hogy ott töltsse a következő hónapot. Sokat olvasott és sétált. Az operában Felix Weingarten vezényletével meghallgatta a „Nürnbergi mesterdalnokok” előadását, és koncertekre, operett-előadásokra járt. Amikor három hét múlva elővette hegedűjét, örömmel tapasztalta, hogy a keze teljesen rendbe jött. A pénze viszont csakhamar elfogyott, és ezzel a kellemes időtöltésnek vége szakadt. A berlini koncertterem és reklám költségét már Glazunov irodájának kellett kifizetnie, ráadásul nem lehetett tudni, miből fog Efrem megélni Berlinben. Amikor 1907 őszén Berlinbe érkezett, először is bemutatkozó látogatást tett Hermann Wolff koncertirodájában. Wolff, aki 1902-ben hunyt el, eredetileg muzsikus és kritikus volt. Halála után leánytestvére vette át az ügyek intézését, aki Európa vezető impreszáriójának számított. Berlini bemutatkozását Frau Wolff két lépésben tervezte meg. Először szűk szakmai közönség előtt játszott – ezen az előadáson a berlini lapok tudósítói is jelen voltak –, a nyilvános hangverseny pedig tíz nappal ezután volt. Október 28-ra tűzték ki azt a hangversenyt, amikor a „fejeseknek” játszott. Nála volt Auer Joachimhoz írott ajánló levele, és készült felkeresni Auer professzor egykori mesterét. Megdöbbenve hallotta, hogy Joachim augusztusban váratlanul elhunyt. Később felkereste Walter Hammig hangszerkereskedését, hogy húrokat vásároljon. Hegedűtokjában most is a konzervatóriumtól kölcsönzött középszerű hegedű volt. Amikor eltette a húrokat, Hammig a hangszerére pillantott, és megkérdezte: *„Mi járatban van Berlinben, fiam?”* – *„Szentpétervárról jöttem, bemutatkozó fellépésem lesz Berlinben.”* – *„És ezen a ládán akar játszani?”* – *„Nekem csak ez van.”* Hammig megdöbben. *„Arról szó sem lehet, hogy ezzel a hangszerrel lépjen fel.”* Átment egy másik helyiségbe, és egy hegedűvel a kezében jött vissza. *„Próbálja meg ezt.”* Efrem arca rögtön felderült, amikor játszani kezdett rajta. Hammig szemei is felragyogtak. *„Látom, tetszik magának. Ez egy 1745-ben, Cremonában készült Lorenzo Guadagnini.”*

– „De hiszen én nem tudok megvásárolni egy ilyen drága hangszeret.” – „Majd kölcsönadom a koncertre, a vonóját pedig ingyen megszorozom. Amíg a vonó elkészül, használja ezt a vonót. A hegedűjét hagyja itt, majd a koncert után visszacseréljük.” Efremit azt sem tudta, hava legyen a nagy hállalkodásban, mire Hammig csak ennyit mondott: „Ne is törődjön vele. Egy nagy művész megérdemel egy jó hangszeret. Majd küldjön jegyet a koncertjére!” Efremit ezen a délutánon sokkal szorgalmasabban gyakorolt, mint az előző hetekben bármikor. Hamar hozzászokott a hangszerhez, és amikor gyakorlás közben pihenőt tartott, az asztalra tette, és csodálattal nézte. Az első fellépés este 7-kor kezdődött, a zongorakísérő Emile Frey volt. Efremit már két órával a kezdés előtt megjelent a helyszínen, hogy a koncertteremben gyakoroljon. Ezt a szokását később is megtartotta. A bemelegítéshez most felhasználta Ševčik gyakorlatait is. (Utolsó zongorakísérője, Vlagyimir Szokolov mindig nyugtalanzkodott amiatt, hogy Zimbalist a fellépések előtt soha nem a koncert műsorát gyakorolta, hanem mindig csak skálázott és etűdöket játszott.) Frau Wolff is megérkezett, és csak ennyit mondott: „Önt megelőzte a híre. Ma este sok olyan zenekedvelő is eljön, akiket nem is bívtunk.” Az első műsorszám Vitali „Chaconne”-ja volt (Auer átdolgozásában), majd Wieniawski „Légende”-je, Riccardo Drigo „Harlequin Serenade”-ja (szintén Auer átdolgozásában), és Sinding „Suite”-je következett. A koncert a Glazunov-hegedűversennyel zárult. A közönség meleg fogadtatásban részesítette a fiatal hegedűst. Másnap Frau Wolff eléje tette a Borsen Courier aznapi számát, amelyben ez állt: „A tudósítónak évek óta nem okozott ilyen örömet újonnan érkezett művész játéka.” A zenekari fellépésre november 7-én este került sor a Beethoven Saal-ban. Először a Sinding-darab hangzott el Frey zongorakíséretével, utána a Glazunov-koncert, majd a szünet után a Brahms-hegedűverseny következett a Berliini Filharmonikusokkal, Kunwald vezényletével. A közönség Efremit játékát viharos tetszésnyilvánítással fogadta. Amikor Hammig odament hozzá gratulálni, Efremit szomorúnak látszott. „Persze most azt hiszi, hogy vissza kell adni a Guadagnini-hegedűt! Hát nem kell. Ön világhírű művész lesz, és keres majd eleget. Tartsa meg, majd kifizeti, amikor tudja.” A hangversenyről a sajtóban különböző vélemények jelentek meg. A Tageblatt ezt írta: „A fiatal Zimbalist nagyon jó hegedűs. Szép hangja, energikus vonóvezetése és megbízható technikája

van, viszont a Brahms-koncertben nem volt elég meggyőző, ami a tartalmi, művészi tökéletességet illeti.” A Zeitung ezzel szemben szép hangját, komoly előadómódját és „szenzációs Brahms-tolmácsolását” emelte ki: „El kell fogadnunk a létezését annak a meghatározhatatlan valaminek, amit a géniusz „isteni szikrájának” szoktak nevezni!” – írta. A Norddeutsche Allgemeine kritikája így hangzott: „Játszhatott volna temperamentumosabban is, hiszen Auernél megbízható, virtuóz technikára tett szert.” Zimbalist később jól szórakozott azon, hogy mit írtak a kritikusok egyik vagy másik koncertjéről. Más művészekhez hasonlóan, ilyenkor ő is feltette a kérdést: vajon ezek a kritikusok ugyanarról a koncertről írtak? Egyszer meg is jegyezte: „Ha valakit kritizálnak, abból már tudni lehet, hogy az illető jól csinál valamit.” (Huszonhét évig turnézott együtt zongorakísérőjével, Vlagyimir Szokolovval, aki elmondta, hogy ez alatt az idő alatt Zimbalist soha nem olvasott el egyetlen kritikát sem.)

Amikor Mischa Elman után Zimbalist is megjelent a koncertpódiumon, akkor figyelt fel a zenei világ arra a mézédeseen vibráló hangra, amely az Auer-növendékeknel általános volt. „Énekelj, énekelj, énekelj a hangszereden – ez az egyetlen módja, hogy elfogadható hangot produkálj a ballgató számára” – szokta mondani a professzor. Auer tanára, Joachim még takarékosan bánt a vibratóval. Csak akkor alkalmazta, ha azt a zenei kifejezőmód megkívánta. A berliini Hochschule növendékei száraz, kifejezéstelen, kemény hangon hegedültek, ugyanakkor a Szentpéterváron tanuló hegedűsök magasabbra helyezték jobb karja mélyebb zengésű hangot eredményezett. Elmannak és Zimbalistnak széles, sokszínű vibrátója volt. Idős korában Zimbalist nevetve mondta: „Fiatal koromban a hegedűsök a vibrátót a zenei kifejezés érdekében alkalmazták. Manapság viszont úgy gondolják, akkor kifejező a játékok, ha nem vibrálnak!” A Tageblatt külön kiemelte Zimbalist „energikus vonókezelését” – ezt nevezzük inkább a vonósebesség helyes alkalmazásának –, amely szintén az Auer-iskola jellegzetessége volt. Ez a fajta vonókezelés a zenei kifejezőmódnak sodró jelleget adott.

Főleg a nagyszerű Jascha Heifetz aknáztta ki rendkívül briliáns módon a vonósebességben rejlő lehetőségeket, összekapcsolva azt az általa kedvelt csúsztási móddal, amelyben nem is annyira a csúsztást elindító ujjnak – amint az korábban megszokott volt –, inkább az érkező ujjnak volt szerepe. Zimbalist életerőt sugárzó vonósebesség-

gel, egészen egyéni vonóindítással hegedült. A kirobbanó gyorsasággal mozgásba lendülő vonó szinte alig érintette a húrt (i. m. 57. l.).

A nagyszerű berliini hangversenyt követően felkérték a Csajkovszkij-hegedűverseny és Lalo „Symphonie Espagnole” című művének előadására, a brit karmester, Landon Ronald vezényletével. Néhány nappal később németországi turnéra indult, amelynek állomásai Brunswick, Hamburg, Bremen, Hannover, Dortmund, Düsseldorf, Köln és Bonn voltak. Kezdték egyre jobban belejönni a német nyelvbe. A német városok nagy muzsikuskra emlékeztették. Ludwig Spohr Brunswickban született, akinek versenyműveit Auernél tanulta. Hamburgban, Brahms városában, tíz évvel Brahms halála után műsorára tűzte Brahms 20. magyar táncát, Joachim átdolgozásában. Ezt is Auernél tanulta. Hannoverben – ahol Auer Joachimhoz járt – a Brahms hegedűversenyt adta elő Joachim kadenciájával (később saját kadenciát írt hozzá). Dortmundban műsorára tűzte Paganini „Boszorkánytánc”-át, amibe Ševčiknél még „belegabalyodott”, és az előadás most tökéletesen sikerült. Paganini-darabokkal kezdett foglalkozni. Megtanulta a D-dúr hegedűversenyt is, Wilhelmj átdolgozásában. Kölnben a Tageblatt ezt írta: „Itt évek óta nem volt hegedűsnek olyan sikere, mint Zimbalistnak.” Egy másik kölni újság Elmannal hasonlította össze: „Zimbalistot kell tekintenünk kettőjük közül a nagyobb hegedűsnek, mert azon kívül, hogy elképesztő virtuozitással rendelkezik, a muzsika spontánabb módon lüktet játékában.” Bonnban ellátogatott Beethoven szülőházába is. Bonni szólóestjét követően a kritika „hegedűhangjának és előadásának rendkívüli szépségéről” írt. Kiemelték méltóságteljes, nemes előadómódját, amit nem valamiféle önsanyargató puritánság, hanem a művel való őszinte azonosulás hatott át. Német turnéja a Berliini Filharmonikusokkal adott koncerttel zárult, Ronald vezényletével. És végre elérkezett az a decemberi nap, amikor ott állt a kompon, amely Angliába vitte. Figyelte, hogyan tűnnek tova a belga partok. Érezte, hogy Európa jó volt hozzá.

Londonba érve a Wolff koncertiroda által lefoglalt szállodai szobába ment, és elővette a német-angol szótárt. Másnap reggel felkereste Karl Junkermann irodáját a Regent streeten. Örömmel tapasztalta, hogy az impresszárió minden fontosabb nyelven beszél. Bemutatkozó hangversenyére december 9-én került sor a kitűnő akusztikájú Queen's Hallban. A Times a címlapon adott

A tizenhét éves Zimbalist Londonban

hírt Efrem szenzációs berlini bemutatkozásáról, és ez nagy érdeklődést keltett. Első londoni koncertjén Csajkovszkij hegedűversenyét és Lalo „Symphonie Espagole” című művének három tételét zenekarral, Landon Ronald vezényletével, Sinding „Suite”-jét pedig zongorakísérettel adta elő. A koncertet megelőző héten kezdett komolyabban gyakorolni, zongorakísérője Charlton Keith lett. Bemutatkozó koncertjén csúcsmódban játszott és hatalmas sikert aratott. Másnap felkereste Junkermann. Az impresszárió íróasztalán már ott volt a Times aznapi száma. *„Minden zenekedvelő Zimbalistról beszél, aki várhatóan sok felkérést kap majd”* – olvasta Junkermann. Ezt követően Birminghamben és Manchesterben lépett fel, az utóbbi városban a győri születésű híres karmester, Richter János vezényletével. Richter a koncert után megjegyezte: *„Csodálatos! Ön nemcsak virtuóz hegedűs, de igazán jó muzsikus is.”* Mivel Efrem a Csajkovszkij-hegedűversenyt játszotta, Richter meghívta a koncertre Adolf Brodskyt is, aki elsőként adta elő a versenyművet. Sok privát meghívást is kapott, és ezek a zenei szalonokban adott koncertek nemcsak társadalmi megbecsültségét növelték, de több bevételt hoztak még a nyilvános fellépéseknél is. Junkermann úgy látta, Efremnek szüksége lenne egy titkára, ezért E. M. Gellert ajánlotta, aki éppen akkor vált meg Mischa Elmantól. Hamarosan összeházasodtak. Geller később így nyilat-

kozott a sajtónak: *„Zimbalist mindenfajta mesterkéeltségtől mentes, rendkívül szimpatikus, kellemes, varázslatos személyiség. Nyoma sincs nála rossz tulajdonságnak. Olyan természetesen viselkedik, hogy az ember nem is gondolná, hogy művész.”* Kölnben Fritz Steinbach vezényletével adta elő a Brahms-koncertet. Közben gyakorolt és komponált. Barokk stílusban írt „Suite in Alter Form” című művét Auernak készült ajánlani. Január 16-án a London Symphony Orchestra-val játszotta a Brahms- és a Glazunov-koncertet, Landon Ronald vezényletével, illetve zongorakísérettel Csajkovszkij „Serenade Mélancolique”-jét. Műsorán Paganini „Boszorkánytánc” című műve is szerepelt. Geller bemutatta ausztrál barátjának, Johann Kruse-nak, aki a koncertre kölcsön adta neki Stradivari hegedűjét. A Times január 17-én így írt az előző napi fellépésről: *„Már akkor érezni lehetett kisugárzását, amikor vonójával megérintette a húrokat: azt a fennköltséggel párosuló poézist, azt a visszafogottságot és könnyedséget, ahogy az előadott műveket tolmácsolta, és amivel hallgatóinak lelkét az izgalom tetőfokára emelte.”*

1908 tavaszán Percy Harrison turnéján vett részt Wales-ben, Skóciában és Írországbán. Olyan művészek társaságában lépett fel, mint Wilhelm Backhaus, Frieda Hempel és Hamilton Harty. Amikor visszatért Londonba, fellépett a Royal Amateur Orchestral Society által rendezett koncerten. Itt ismerkedett meg George walesi herceggel. Utána felkérést kapott, hogy hegedüljön az orosz követségen, ahol bankettet rendeztek Miklós cár édesanyja, Mária Fjodorovna tiszteletére, aki azért jött Londonba, hogy meglátogassa nővérét, Alexandra királynét. A királyné utána bevallotta Efremnek, hogy az általa előadott Chopin „Nocturne” valósággal „a mennyekbe emelte”. Éppen Közép-Angliában turnézott, amikor táviratot kapott, hogy Edward király 1908. május 24-én hangversenyt rendez a „League of Mercy Benefit” javára az Albert Hall-ban, és szeretné, ha közreműködne. A koncert napján a több mint tízezer fős közönség zsúfolásig megtöltötte az Albert Hallt. Efrem attól tartott, hogy a hatalmas teremben a távolabb ülők nem fogják hallani játékát, de aggodalma alaptalannak bizonyult. Csajkovszkij „Serenade Mélancolique”-jét és Brahms d-moll (Nr. 2.) magyar táncát adta elő. Akárcsak Caruso, Efrem is smaragdnyakkendőtűt kapott a királytól emlékül, aki valósággal „kerékbe törte a német nyelvet”, amikor kedvesen átadta neki az ajándékot. Hamarosan igen kellemes meglepetés érte. Egy

gyermektelen, baráti házaspár, Joseph Fels és felesége felajánlották, hogy költözzön hozzájuk újonnan berendezett, Regent’s Parkra néző lakásukba, amely a Cornwall Terrace 10-ben volt. Döntésükben az is szerepet játszott, hogy el akarták távolítani Geller, a pazarló titkár közeléből, aki szerintük nem volt jó hatással a fiatal hegedűsre. Zimbalist később tréfásan mesélte: *„Egy hétvégére mentem hozzájuk, és három évig maradtam!”* A 18 éves fiatalembernek a turnék közötti időszakban végre lett állandó otthona. Angol nyelvtudása is fejlődött, és Felséknél olyan embereket ismerhetett meg, mint H.G. Wells és George Bernard Shaw, akik gyakran ugrottak be teátra. Olyan kiváló muzsikussal került kapcsolatba, mint a brácsás Lionel Tertis, York Bowen és Cyril Scott angol zongoraművész-zeneszerzők, az Ogyesszából származó zongoraművész, Benno Moiseiwitsch, és az amerikai zongorista, John Powell. Minden nagyszerűen ment, rengeteg szerződést kapott. 1908 júniusában skandináv- és holland turnéra utazott. Vele ment a Fels házaspár is. Joseph Fels megkérdezte: *„Elégedett vagy a Berlinben kölcsönkapott hangszerrel? Ha hazamegyünk, kapcsolatba lépek a berlini hangszerésszel.”* Amsterdamban és Hágában a Concertgebouw Orchestra-val lépett fel, Willem Mengelberg vezényletével. Londonba visszatérve Fels valóban felvette a kapcsolatot Hammiggal, és átutalta neki a Guadagnini árát: 3000 fontot. Efrem közben tervezte, hogy 1909 őszén hazalátogat szüleihez. Azonban már betöltötte 18. életévét, és hazatérése esetén fenyegette a katonai behívó. Megpróbált valahogyan egyezsége jutni Benckendorffal, az orosz követtel. 1908 nyarán Blackpoolban és Bournemouthban Landon Ronald vezényletével, a londoni Queen’s Hall Promenade-sorozatában pedig Henry Wood vezényletével lépett fel. Ekkor barátkozott össze Wood koncertmesterével, Albert Sammons-szal, Anglia legkiválóbb hegedűsével. Ősszel Hollandiába, Franciaországba és Belgiumba látogatott. Brüsszeli hangversenye után a híres hegedűs, Eugène Ysaÿe hívta meg otthonába, akinek szintén volt egy Lorenzo Guadagnini hegedűje. *„Olyan erősnek tűnt, mint egy medve, ujjai legalább a harmadával voltak vastagabbak és hosszabbak az enyémménél”* – emlékezett a nagy belga hegedűsre. December 3-án Manchesterben játszotta Bruch g-moll versenyművét a Halle Orchestra-val, Richter János vezényletével. Éppen akkoriban kezdődött meg Auer londoni hegedűkurzusa, amin főleg fiatal angol hegedűsök vettek részt. Efrem felkeres-

Sevčík professzorral Pisekben, 1907 nyarán

te a professzort, aki ezúttal igen hűvösen viselkedett. Egy berlini újság ugyanis megírta, hogy Zimbalist Ševčík kurzusáról érkezett Berlinbe, bemutatkozó hangversenyére, és erre a hírre Auer igen rosszul reagált. Ekkor megmutatta neki opus 1-es, „Suite in Alter Form” című művét, címlapján a „Prof. Leopold Auer gewidmet” ajánlással. A professzor erre bevallotta, hogy nagyon rosszul esett neki a Ševčík-ügy, majd együtt mentek teázni.

1909 áprilisában Richter János hívta meg ebédre, akivel ismét a Bruch-koncertet és Glazunov versenyművet készült előadni. Richter megkérdezte tőle, ismeri-e Bruch „Skót fantáziá”-ját, aminek nemrég kapta meg a kottáját. Miért ne játszhatná Zimbalist ezt a g-moll koncert helyett? Efreznek kétségei voltak, hiszen a koncertig már csak két hét volt hátra. Végül azonban csinált a műben néhány húzást – ez szokás volt akkoriban, a szerző engedélyével vagy anélkül –, és két nap alatt megtanulta a művet. Richter a hangverseny előtt megemlítette, hogy néhány hegedős barátját is meghívta. Amikor Efremlantotta meg az első sor közepén. Egyik oldalán Wilhelmj, a másikon Émile Sauret ült. Most aztán jól kellett játszani! Előadás után mindannyian gratuláltak neki, Auer pedig néhány nap múlva küldött magáról egy aláírt fényképet, „Régi barátodtól” felirattal. Minden meg lett bocsájtva.

Május 13-án a Times ezt írta: „Max Bruch „Skót fantáziájá”-ját, amit rendszerint igen vaskos, súlyos hangvétellel szólaltatnak meg, ezúttal élettel töltötte meg Zimbalist.” A műsor Efremlantottságát tükrözte. A Glazunov-hegedűversenyben a barbár energiák mellett megjelent a szenvedélyes, és a melankolikus hang is, és elhangzott Csajkovszkij „Meditation et Scherzo” című műve is. A kritika viszont nem kímélte Bach „Chaconne”-jének Schumann által elkészített, orgonakíséretes verzióját. A kritikus

már azt is felháborítónak találta, hogy egyáltalán kíséretet írtak ehhez a Bach-tételhez! Ez év tavaszán kezdődött második Harrison-turnéja Anglia és Wales vidéki városaiban, ahol a szopránénekes Julia Culp, és a zongorista Harold Bauer társaságában lépett fel. Utazás közben lengyel és orosz táncainak komponálásával volt elfoglalva, és Bauer javaslatára a sorozatba bekerült egy héber tánc is. A mű a „Szláv táncok” címet kapta. Ezt követően az Edinburgh Fesztiválon lépett fel, Mark Hambourg vezényletével. Annak ellenére, hogy katonai szolgálatának ügye még mindig nem rendeződött, 1909 júniusában hosszabb oroszországi turnéra indult, de előtte még Németországban és Magyarországon voltak koncertjei. Életrajzírója, Roy Malan így számol be erről az időszakról:

Berlinbe érkezve Hammig és Vecsey Ferenc (Joachim védenca) társaságában hallgattam meg egy koncertet a Filharmóniában. Két muzsikusként, Nikisch Artúr, és a magyar hegedős, Hegedűs Ferenc fellépése vonzotta ide, akiről – udvarias megfogalmazással élve – egymásnak ellentmondó hírek keringtek. Mivel Hegedűsnek rendelkezésére álltak a szükséges anyagi források, három nagy versenymű kíséretére szerződtette Nikisch és a Filharmonikusokat. Azonban Efremlantására a koncert sztárja Nikisch volt, aki a legbiztosabb kezű kísérő karmester hírében állt. Előadás közben Nikisch arckifejezése időnként elárulta, hogy képességeit ez a feladat igencsak korlátozott mértékben teszi próbára. Mivel Hegedűs Ferenc játékát illetően igen hasonlított a véleményük, Efremlant és Ferenc között már az első pillanatban rokonszenv alakult ki. (Megjegyzés: Zimbalist 19, Vecsey pedig 16 éves volt ekkor, azonban a világhíró magyar hegedűst fiatal kora ellenére már igen jól ismerték Európában, Oroszországban és Amerikában). Ferenc nagyon izgató lett, amikor megtudta, hogy Efremlant ellátogat szülőföldjére, Magyarországra. Megígérte, hogy értesíti erről tanárát, Hubay Jenőt. Amikor Efremlant Budapestre érkezett, a Hungária szállóba ment, ahol már várta Hubay levele, aki meghívta a lakására. Hubay nem is lehetett volna ennél vendégszeretőbb! Javasolta, hogy menjenek el a Királyi Zeneakadémiára, ahol ő volt az igazgató. A Liszt Ferenc téren lévő elegáns köépület csak akkoriban épült, bár az intézmény Európa egyik legrégibb és legkiválóbb konzervatóriumának számított. 250 hallgató járt ide a világ minden részéről. Hubay akkoriban pályájának csúcspontján állt. Városnézésre vitte Zimbalistot, és bemutatta a vonós tanszéken tanító Pop-

per Dávidnak (a világ első számú csellistájának). Bárbová is ment a Nagy Mester, mindenütt tiszteletteljes főbajtással üdvözölték. De a túlradó tisztelet nemcsak a ragyogó hegedűsnek és igazgatói pozíciójának szólt. A jövőgású, szakállas, daliás férfi széleskörű zenei műveltséggel rendelkezett, négy hegedűversenyt, két szimfóniát és négy operát komponált, amelyek közül a „Cremonai hegedűs” (1894) volt a legismeretesebb. Ez az opera igen népszerű volt akkoriban Magyarországon (maga Hubay, és kiváló tanítványa, Vecsey is készített felvétel az operában elhangzó hegedűszólóról.) „Nagyon kedves volt hozzám, magával vitt ebédelni, és megmutatta a várost” – emlékezett Zimbalist a színes, maradandó élményekkel teli időszakra. Hubaynak köszönhetően ekkor ballotta először a magyar cigányprímások egészen egyedülálló, ellenállhatatlan, virtuóz játékát. Zimbalist a következőt mesélte erről: Hubay elvitt egy vendéglőbe, amely egy Dunán átívelő, Pestet és Budát összekötő hid alatt volt, ahol kedvenc primása játszott. Bemutatott a primásnak, aki a zenekar előtt állt. „Mit szeretnél hallani tőle?” – kérdezte. – „Mit játszik?” – „Mindent.” – „Játsza a Brahms-koncertet is?” – „Ó, persze.” Azzal a primáshoz fordult, és így szólt: „Játsza el neki a Brahms hegedűversenyt.” És a primás végigjátszotta Zimbalistnak a koncert első tételét... Miközben az utcán sétált, Efremlant megbökkentő plakátra lett figyelmes, amely szólóestjét hirdette. A plakáton látható, 25 centiméteres betűkből álló szalagcím ezt hirdette: „Hegedű szólóest”, miközben a hegedűs apró betűkkel feltüntetett nevével valószínűleg eltűnt a plakát alján lévő helyárak és általános információk között. Ugye, éppen fordítva kellene lennie? – kérdezte Junkermannától. Menedzsere elmagyarázta neki, hogy a Zimbalist-szó magyarul, szó szerinti fordításban „cimbalmos”-t jelent. „Ha az Ön neve állna a plakát felső részén, az emberek azt hinnék, hogy cimbalom-szóloéstre invitáljuk őket.” (Az egyik elképzelés szerint a Zimbalist-név magyarországi eredetű. A másik lezármazási verzió szerint a nyomok egy Zimbalmosbe nevű, német nemeshez vezetnek, aki valamikor Oroszországban telepedett le, és oroszította a nevét.) ...A koncert előtti este Efremlant és Junkermann a Hungáriában vacsoráztak, ahol egy másik cigány hegedűs sétált az asztalok között, de közben állandóan őket figyelte. Vacsora után Zimbalist bemutatkozott neki. Az ember arca felderült: „Zimbalist úr, én itt azért szórakoztatom a vendégeket, hogy megkeressem a kenyere-

Zimbalist tizennyolc éves korában

met, de valójában azokat a remekműveket szeretem, amelyeket ön játszik. Megkérhetném egy nagy szívességre?” – „Ha lebeteges, megteszem.” – „Vigyen be a koncertjére.” – „Örömmel.” – „De ez csak a kérésem egyik része: ugyanis szeretnék olyan közel ülni Önhez, amennyire csak lebeteges, hogy lássam az ujjait játék közben. Gondolja, hogy esetleg ülhetnék a színpadon?” – „Ez könnyen megoldható” – szól Zimbalist szolgálatkészen. „Miért ne lapozhatna a zongoristámnak?” A férfi közvetlenül a koncert kezdete előtt, díszes szmokingban jelent meg a színpad mögött, majd követte Efremet és a zongoristát a színpadra. Először a Glazunov-mű hangzott el, Efrem saját zongorakíséretével. Azonban alig telt el néhány másodperc, a szólista balján kisebb zűrzavar támadt. Amint Zimbalist oda pillantott, látta, hogy a zongorista gyorsan előrebajol, és lapoz magának. Néhány pillanattal később megismétlődött ugyanez. A szünetben Efrem arra lett figyelmes, hogy a zongorista és a lapozó között indulatos tanácskozás zajlik. A koncert második része csendben lement. A cigány muzsikusképtelen volt levenni szemét a szólista kezéről, és utána elmondta Efremnek, hogy rendkívül élvezte az előadást. „Nagyon örülök” – válaszolta Efrem. „De megmondaná, miért nem lapozott egyszerű sem?” – „A hangverseny első részében a zongorista nem szólt, hogy mikor lapozzak, a második félidő elején pedig azt mondta, hogy ne lapozzak” – válaszolta a primás magától értetődő tárgyilagossággal. Nem ismerte a kottát (i. m. 79-81. l.). Efrem Magyarországról Kiszlovodszba utat-

zott, rövid pihenésre. A nyári szezonra szerződött zenekar koncertmestere, Zeitlin ekkor azt javasolta neki, hogy vegye fel a repertoárjába a Sibelius-hegedűversenyt. Végre Rosztovban találkozhatott a szüleivel és rokonaival! Fellépett a Smalov Színházban, ahol szülővárosának közönsége szinte túláradó lelkesedéssel fogadta. Utána Ogyessza, Harkov, Minszk és Moszkva következett. Mielőtt Szentpétervárra érkezett, ellátogatott Lengyelországba, Lettországba és Észtországba, és fellépett Varsóban is. Lodzban igen kellemes élményben volt része. Találkozott a 21 éves Artúr Rubinstein zongoraművésszel, aki a közelmúltban tett amerikai turnéjáról mesélt neki, és társaságukhoz csatlakozott Paul Kochanski hegedűművész és Karol Szymanowski zeneszerző is. Szentpétervárra érkezve eleget tett Auer meghívásának, aki már alig várta, hogy hallja „Suite in Alter Form” című művét. Efremet mélységesen lesújtotta Rimsz-kij-Korszakov halálának híre, aki két évvel korábban így búcsúzott tőle: „Ég önnel, kedves barátom. Mi már nem találkozunk többé.” Auer elvitte a konzervatóriumba, hogy hallja kiváló tanítványait: Cecilia Hansent, Eddy Brownt és Isolde Mengest. Auer most is délután kettőkor kezdett tanítani. Amikor Zimbalist néhány nappal később, két óra előtt 15 perccel ismét a tanterem ajtajához érkezett, még nem sejtette, hogy a most következő percek milyen rendkívüli hatást gyakorolnak majd a hegedűjáték fejlődésére. Egy alacsony ember állt az ajtó előtt, kezében hegedűtokkal. Egy kisfiú volt vele, szintén hegedűvel. „Ön az, Zimbalist úr? Néhány nappal ezelőtt ballottam a koncertjét. Segítenie kell nekem. A fiam rendkívüli tehetség. Auer nem akarja meghallgatni, de ön rá tudná beszélni. Nagyon kérem, szánjon rá két percet, és hallgassa meg.” – „Szeretnék segíteni önnek, de ha elkésem az óráról, Auer dühös lesz.” – „A tanítás kezdetéig még van öt perc. Kérem, adjon nekünk két percet.” – „Rendben van. Ha a terem üres, a fiú játszhat néhány hangot.” És a nyolc éves fiúcska – olyan volt, mintha egy Raphael-festményről lépett volna elő – játszani kezdett. Az angyali jelenség tökéletesen adta elő Mendelssohn hegedűversenyének első tételét. Amikor a professzor megérkezett, Zimbalist izgatottan ragadta meg a karját: „Professzor úr, ez a fiú hibetetlen dolgokat produkál! Kérem, hallgassa meg.” – „Szóljon neki, hogy jöjjön” – hangzott a válasz. És a kis Jascha Heifetz eljátszotta Auernak a Mendelssohn-koncertet, majd egy Paganini-darabot. A többi már történelem.

Jascha Heifetz nyolc éves korában, amikor Zimbalist először ballotta hegedülni

Az eset előzményéhez tartozik, hogy amikor Heifetzék először jártak Auernál, a tanterem már tele volt. Ráadásul Auernak akkoriban már kezdett elege lenni az erőszakos szülőkből, akik megpróbálták hozzá beajánlani gyermekeiket. Amikor Ruvin Heifetz megérkezett a fiával Litvániából, a tanársegédjéhez, Nalbangyanhoz irányította őket. De az apa ragaszkodott Auerhez. A meghallgatás után a Mester persze rögtön felvette a kis Jaschát, sőt édesapját is beírta növendékei közé – neki nem kellett hegedűórára járni –, hogy a zsidókra vonatkozó bürokratikus előírások ne akadályozzák abban, hogy fiával együtt hosszabb ideig tartózkodjon Szentpéterváron. Zimbalistra nagy hatással volt Cecilia Hansen és Miron Poljakin játéka is. Poljakin 1917–1926 között mindenfelé koncertezett a világban, és 1922-ben New Yorkban is fellépett. 1928–1936 között a leningrádi konzervatórium, majd 1936–1941 között a moszkvai konzervatórium professzora volt. De csakhamar komoly riválisra talált, ugyanis az 1928-as esztendő a 13 évvel fiatalabb David Ojsztrah számára is fontos mérőöldkőnek bizonyult. Ekkor adta első hangversenyét Leningrádban, és ekkor költözött Moszkvába, ahol 1934-ben a konzervatórium professzora lett. Egyébként a Heifetzről szóló történethez Zimbalist életrajzírója végül az alábbiakat fűzte hozzá (i. m. 87. l.):

„Az a benyomás, amit akkor Jascha Heifetz játéka Zimbalistra gyakorolt, elevenen élt az emlékezetében és felejthetetlennek bizonyult. Amikor Zimbalist már elmúlt kilencven éves, visszagondolva az előző nyolcvan év fiatal hegedűseire – akik nagyjából a kis Jaschához hasonló korúak voltak, amikor ballotta őket –, szerinte a következők közelítették meg azt a batást, amit a fiatal Heifetz gyakorolt rá: Mischa Elman, Vecsey Ferenc, Jehudi Menuhin és Oscar Shumsky.”

Rakos Miklós

(A befejező részt következő számunkban közöljük)

A MAGYAR RÁDIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA

próbajátékot hirdet

**I. HEGEDŰ SZÓLAMÁBA TUTTISTA ZENEKARI MŰVÉSZ
ÉS HELYETTESÍTŐ TUTTISTA MUNKAKÖRRE
határozott idejű munkaszerződéssel**

Várjuk mindazon képzett zenekari művészek jelentkezését, akik

- felsőfokú zenei végzettséggel (minimum szakirányú BA diploma);
- zenekari tapasztalattal rendelkeznek.

Jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával
- szakirányú végzettséget igazoló dokumentum

A jelentkezéseket **2015. január 19-ig** kérjük megküldeni Luczecné Váradi Ágnes részére a hegi@mtva.hu e-mail címre. A fent megjelölt pozíciókat a próbajáték nyertesei számára a zsűri szakmai döntése alapján ajánljuk fel. A próbajátékra csak a jelentkezésük alapján kiválasztottak kapnak meghívást!

A próbajáték időpontja: 2015. február 3. 13.00 – MR 6-os stúdió

I. forduló – paraván mögött

Szabadon választott Mozart (K 206., 218., 219.) versenymű első tétele kadenciával (zongorakísérettel) a zenekar nem biztosít!

Zenekari állások:

- Schumann: 2. szimfónia – II. tétel elejétől az első trióig
- Mozart: Esz-dúr szimfónia K 543. – II. tétel 1-39. ütem (ismétlés nélkül)
- Mendelssohn: Szentivánéji álom - Scherzo, 17 – 98. ütem
- Brahms: I. zongoraverseny – III. tétel E – 274. ütem

II. forduló – rögtön az első forduló után

Szabadon választott Bach hegedű szólószonáta vagy partitua egy tétele.

Zenekari állások:

- Brahms: 4. szimfónia – IV. tétel 33-80. ütem
- R. Strauss: Don Juan - elejétől D -ig
- Bartók: Concerto – V. tétel 265 – 317. ütem
- Mozart: A varázsfuvola – nyitány – 16–59. ütem
- Smetana: Az eladott menyasszony – nyitány, elejétől a 34. ütemig
- Prokofjev: Klasszikus szimfónia I. tétel 8-tól a következő 5. ütemig

A zenekari állások kottáját a próbajátékra meghívott jelentkezők megtekinthetik a Magyar Rádió Zenei Együttesek Irodáján, Patkó Csillánál előzetes megbeszélés alapján.

További információ: Patkó Csilla Tel.: 328-7182 (patko.csilla@mtva.hu)
A zsűri fenntartja magának a jogot, hogy a szakmai kritériumoknak nem megfelelő jelentkezőket a próbajátékból kizárja.

Budapest, 2015. január 8.

Hamada Katalin
ügyvezető igazgató s.k.

A MAGYAR RÁDIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA

próbajátékot hirdet

**IV. KÜRT MUNKAKÖRRE
határozott idejű munkaszerződéssel**

Várjuk mindazon képzett zenekari művészek jelentkezését, akik

- felsőfokú zenei végzettséggel (minimum szakirányú BA diploma);
- zenekari tapasztalattal rendelkeznek.

Jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával
- szakirányú végzettséget igazoló dokumentum

A jelentkezéseket **2015. január 19-ig** kérjük megküldeni Luczecné Váradi Ágnes részére a hegi@mtva.hu e-mail címre.

Az alkalmazás feltétele:

A zenekari próbajáték teljesítése.

A próbajátékra csak a jelentkezésük alapján kiválasztottak kapnak meghívást.

A próbajáték időpontja: 2015. február 4. 15.00 – MR 6-os stúdió

I. forduló – paraván mögött

Mozart: Esz-dúr kürtverseny K. 447 – 1.tétel kadenciával (a versenymű előadásához a zenekar zongorakísérettel nem tud biztosítani)

II. forduló – rögtön az első forduló után

Zenekari állások:

- Liszt: Les Preludes (4. kürt) – 70-90. ütemig és 296-316. ütemig
- Beethoven: Fidelio – nyitány (2. kürt) – 45–55. ütemig
- Beethoven: 3. "Eroica" szimfónia (2. kürt) – a Scherzo Triójából: 171–265. ütemig
- Beethoven: 7. szimfónia (2. kürt) – 1. tétel, Vivace: 87–103. ütemig és a 432. ütemtől a tétel végéig, 2. tétel 115–126. ütemig, 3. tétel, Assai meno presto: 153–240. ütemig
- Beethoven: 9. szimfónia (4. kürt) – 3. tétel, Adagio: 83. ütem felütéssel a tétel végéig
- Mozart: A-dúr szimfónia (2. kürt) – 4. tétel [8]-tól a végéig
- Sosztakovics: 5. szimfónia (2. kürt) – 1. tétel [17]-[21] utáni 1. ütemig

A zenekari állások kottáját a próbajátékra meghívott jelentkezők megtekinthetik a Magyar Rádió Zenei Együttesek Irodáján, Patkó Csillánál előzetes megbeszélés alapján.

További információ: Patkó Csilla Tel.: 328-7182 (patko.csilla@mtva.hu)

A zsűri fenntartja magának a jogot, hogy a szakmai kritériumoknak nem megfelelő jelentkezőket a próbajátékból kizárja.

Budapest, 2015. január 8.

Hamada Katalin
ügyvezető igazgató s.k.

A PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS NKFT.

próbajátékot hirdet az alábbi állásra
HEGEDŰ TUTTI

A próbajáték anyaga:

Bach: Két ellentétes karakterű tétel a szólószonátákból, partitákból
Mozart: G-dúr, D-dúr, vagy A-dúr hegedűverseny I. tétele kadenciával

Zenekari szemelvények:

- Brahms: 4. szimfónia – 4. tétel 33–81. (I. hegedű)
- Mozart: Esz-dúr szimfónia, No.39 – 2. és 4. tétel ismétlődő jelleg (I. hegedű)
- Bartók: Concerto - V. tétel eleje és fuga (I. hegedű)
- Csajkovszkij: V. szimfónia 2. tétel kijelölt rész (I. hegedű)
- R. Strauss: Don Juan – első oldal (I. hegedű)
- Mendelssohn: Szentivánéji álom- scherzo elejétől D után 7-ig (I. hegedű)
- Smetana: Az eladott menyasszony – 1–83. ütem (II. hegedű)

Az írásbeli jelentkezéseket kérjük beküldeni az alábbi címre:

Pannon Filharmonikusok-Pécs
7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
vagy az office@pfz.hu címre

A zenekari szemelvényeket a jelentkezés regisztrálása után a meghívott pályázónak megküldjük, illetve személyesen a zenekar székházában átvehetők. Zongorakísérettel igény szerint biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: 2015. január 27.

A pontos időpontról a meghívott pályázónak később adunk tájékoztatást.

A próbajáték helyszíne: Kodály Központ (7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.)

Az állás betöltése: megegyezés szerint.

Bővebb felvilágosítást a 72/500-328 ill. 20/ 4498502 telefonszámon adunk!

Pécs, 2014. december 16.

Horváth Zsolt
igazgató

A PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS NKFT.

próbajátékot hirdet az alábbi állásra
II. FUVOLA / PIKOLÓ

A próbajáték anyaga:

Mozart: G-dúr fuvolaverseny (K. 313) I. tétel kadenciával vagy
Mozart: D-dúr fuvolaverseny (K. 314) I. tétel kadenciával
Vivaldi: c-dúr pikolóverseny op. 44. II. tétel

Zenekari szemelvények:

I. fuvola

Beethoven: III. Leonóra – nyitány elejétől –36.ü.-ig, 279.–360.ü.-ig
Bizet: Carmen Entr'acte elejétől az A utáni 11.ü-ig

II. fuvola

- Dvorak: Újvilág szimfónia No. 9 – kijelölt részek
- Ravel: Daphnis és Chloe – kijelölt részek
- Smetana: Moldova
- Bartók: Concerto II.tétel Párok játéka 60.–86.ü.-ig
- Csajkovszkij: IV. szimfónia III.tétel Scherzo 145.–170.ü.-ig
- Sztravinszkij: Petruska 1947-es verzió – részletek (fuvola és pikoló)
- Ránki György: Pomádé király új ruhája – áthangszerelt változat –részletek – fuvola és pikoló Pomádé áriája és 11. Kép Vásártér
- Pikoló**
- Rossini: Semiramis – nyitány – kijelölt részek
- Ravel: Lúdanyó meséi: II.–III. tételből kijelölt részek
- Bartók: Concerto III. tétel Elégia kijelölt részek
- Kodály: Marosszéki táncok:88.–90.ü.-ig, 132–143.ü.-

Az írásbeli jelentkezéseket kérjük beküldeni az alábbi címre:

Pannon Filharmonikusok-Pécs
7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4. vagy az office@pfz.hu címre

A zenekari szemelvényeket a jelentkezés regisztrálása után a meghívott pályázónak megküldjük, illetve személyesen a zenekar székházában átvehetők. Zongorakísérettel igény szerint biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: 2015. január 26. 14.30.

A próbajáték helyszíne: Kodály Központ (7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.)

Az állás betöltése: megegyezés szerint.

Bővebb felvilágosítást a 72/500-328 ill. 20/ 4498502 telefonszámon adunk!

Pécs, 2014. november 12.

Horváth Zsolt
igazgató

BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 24. szombat 19.30

Zeneakadémia

Bach-Stokowski: Passacaglia, Chaconne, d-moll toccata és fuga (zenekari átirat)

Mendelssohn: Lobgesang
Km.: Budapesti Akadémiai Kórustársaság (karigazgató: Tőri Csaba)

Vez.: Hollerung Gábor

Január 25. vasárnap 11.30

Zeneakadémia

Megértető zene – Dohnányi Ernő

Dohnányi: Variációk egy gyermekdalra
Km.: Jándó Jenő – zongora előad és vez.: Hollerung Gábor

Február 6. péntek 19.30

BMC

Classical Discoveries

Bach: IV. (D-dúr) szvit
Albrechtsberger: Concerto trombulára és lantra
Beethoven: I. szimfónia
Albin Paulus – trombula
Szabó István – mandora
hangversenymester: Berán Gábor

Február 13. péntek 19.00

Kaluzál ház

Schumann: I. „Tavaszi” szimfónia
Pertis: Ritornell – változatok zongorára és kamarazenearra
Puccini: Messa di Gloria

Km.: Pertis Attila – zongora
Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Vez.: Yuval Benozzer

Február 21. szombat 19.30

Művészetek Palotája

A Művészetek Palotája és a Budafoki Dohnányi Zenekar rendezésében
A SZERELEM ARCAI – A PROFÁN
Offenbach: Orfeusz az Alvilágban – félig szcenírozott előadás
Nemzeti Énekkar (karigazgató: Antal Máttyás)
rendező: Káel Csaba
Vez.: Hollerung Gábor

Március 1. vasárnap 11.00

Zeneakadémia

A megértető zene – SZÉKELY MIHÁLY

Mozart: Varázsfuvola – részletek előad és vez.: Hollerung Gábor

Március 6. péntek 19.00

Kaluzál Ház

Copland: Fanfare for a Common Man
Puccini: Krizantémok
Crusell: Klarinétverseny No. 2, Op. 5
Lutoslawski: Concerto
Km.: Rajnai Csaba – klarinét
Vez.: Jan Jakub Bokun

Március 7. szombat 11.00

Kaluzál Ház

Prokofjev: Péter és a farkas előad és vez.: Hollerung Gábor

Március 7. szombat 15.00

Kaluzál Ház

FÉNY ÉS ÜNNEP – A RÉZFÚVÓSOK

A trombita, a kürt, a harsona és a tuba
Előad: Zelinka Tamás

Március 14. szombat 19.30

Zeneakadémia

Vajda: Sinfonia ma non troppo
Schoenfeld: Four parabes
Grieg: Peer Gynt – kísérőzene
Km.: Oravecz György – zongora
Vez.: Hollerung Gábor

Március 20. péntek 19.30

BMC

Mozart: Idomeneo – nyitány
Mozart: Thamos, Egyiptom királya – közzene
Mozart: d-moll zongoraverseny KV 466
Haydn: G-dúr szimfónia No.88
Km.: Malcolm Bilson – fortepiano
Vez.: Vashegyi György

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG

Február 9. hétfő, 19.30

Anton Webern: Passacaglia, op. 1
Sibelius: Hegedűverseny
Igor Sztravinszkij: Tavaszi áldozat (1913)
Vez.: Christian Badaea
Km.: Alexandra Conunova

Március 9. hétfő, 19.30

Gustav Mahler: III. szimfónia
Vez.: Pinchas Steinberg
Km.: Schöck Atala – alt, a Magyar Allami Operaház Enekkara (karigazgató Strausz Kálmán)
a Magyar Állami Operaház Gyermekkara (karigazgató Gupcsó Gyöngyvér)

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Február 6. 19.00, Duna Palota

Tavaszi bérlet I.

A ZENE HATALMA
Gluck: Orfeusz és Euridiké (három felvonásos tragikus opera koncertszerű előadása a KÓTA támogatásával)
Km.: Vörös Szilvia (Orfeusz), Baráth Emőke (Euridiké) Bódi Zsófia (Ámor)
Vez.: Somos Csaba

Február 15. 10.30, Duna Palota

Családi Szimfonikus Matiné Bérlet 5.

– „ASSZONYOK, LÁNYOK”
Carmen, Éva, Mária Terézia, Heléna, Anna, Cherubin, Solvejg, Anitra, Sylvia
Vez.: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás

Február 27. 19.00, Duna Palota

Tavaszi bérlet 2.

NAGY ÉS KIS SZIMFÓNIA

Prokofjev: Sinfonietta (op. 5)

Pánczell Tamás: Zongoraverseny

Brahms:
2. szimfónia, D-dúr (op. 73)
Km.: Balog József (zongora)
Vez.: Deák András

Március 13. 19.00, Duna Palota

Tavaszi bérlet 3.

„MESE, MESE, MÁTKA...”

Rossini: Hamupipőke – nyitány
Mendelssohn: Szentivánéji álom – szvit (Scherzo, Notturmo, Nászinduló)
Ravel: Lúdanyó meséi – szvit
Ljadov: Kikimora – legenda zenekarra (op. 63)
Ljadov: Baba Yaga – tündérmese zenekarra (op. 56)
Ránki György: Pomádé király új ruhája – I. szvit
Vez.: Kovács László

Március 22. 10.30, Duna Palota

Családi Szimfonikus Matiné bérlet 6.

– „MESE, MESE, MÁTKA...”

Háry János, Pomádé király, Ludas Matyi, Bűvészinás, Mefisztó, Péter
Vez.: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás

Március 27. 19.00, Duna Palota

Tavaszi bérlet 4.

PÁRISZBAN

Debussy: Egy faun délutánja
Bourgeois:
Harsonaverseny (op. 114)
Dukas: 1. szimfónia, C-dúr
Km.: Bencze Csaba (harsona)
Vez.: Deák András

GÖDÖLLŐI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 31. szombat 19.00

Művészetek Háza Gödöllő – színházterem

MAGYAR-OSZTRÁK EST

Rózsavölgyi Márk:
Első magyar társas tánc
Wolf Péter: Utazás
Szólista: Klacsmann Nóra – hegedű
Bartók: Román népi táncok
Schubert: V. szimfónia
Vez.: Horváth Gábor

Február 18. szerda 11.00 és 14.00

Művészetek Háza Gödöllő – színházterem

MESÉLŐ MUZSIKA – ifjúsági

hangverseny
KOCSÁK TIBOR: HÓFEHÉRKE ÉS
A HÉT TÖRPE
Km.: Széphalmy Júlia – tánc és a
Chopin Zenei AMI előképzősei – törpék
Vezényel és a műsort ismerteti:
Deák András

Február 24. kedd, 14.00

Művészetek Háza Gödöllő – színházterem

ZENEI UTAZÁS –

ifjúsági hangverseny

TÓTH PÉTER – PETŐFI SÁNDOR:
A HELYSÉG KALAPÁCSA – kórus-opera
Előadja a Gödöllői Szimfonikus
Zenekar, az Erkel Ferenc

A PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS NKFT.

próbajátékot hirdet az alábbi állásra

KONCERTMESTER

Első forduló:

J. S. Bach: Két ellentétes karakterű (lassú-gyors) tétel a hegedű szólószonáták vagy partiták közül
W. A. Mozart: választható az alábbi három közül:
G-dúr hegedűverseny, No.3, K216, 1. tétel kadenciával
D-dúr hegedűverseny, No.4, K218, 1. tétel kadenciával
A-dúr hegedűverseny, No.5, K219, 1. tétel kadenciával

Második forduló:

egy hegedűverseny első tétele kadenciával az alábbiak közül:
L. v. Beethoven: D-dúr hegedűverseny, Op.61
J. Sibelius: d-moll hegedűverseny, Op.47
F. Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny, Op.64
A. Glazunov: a-moll hegedűverseny, Op.82
Bartók Béla: Hegedűverseny, No.2, Sz. 112, BB 117
H. Wieniawski: fisz-moll hegedűverseny, No.1, Op.14
J. Brahms: D-dúr hegedűverseny, Op.77
P. I. Csajkovszkij: D-dúr hegedűverseny, Op.35

Koncertmesterei szőlők

R. Strauss: Hősi élet – a hős társnője
J. S. Bach: h-moll mise BWV 232 – Laudamus te
Ny. A. Rimskij-Korszakov: Seherezádé op.35 – minden szólo
J. Brahms: Brahms I. szimfónia II. tétel (szólórészlet)

Zenekari részletek

Mozart: Esz-dúr szimfónia No. 39. II. és IV. tétel
Bartók Béla: Concerto Sz. 116, BB 123 V. tétel–felső szolam 22–88 és 277–317

Kamara

Dvořák: Amerikai vonósnyegyes (F-dúr) I. tétel

Az írásbeli jelentkezéseket kérjük beküldeni az alábbi címre:

Pannon Filharmonikusok–Pécs –
7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4. vagy az office@pfz.hu címre

A zenekari szemelvényeket a jelentkezés regisztrálása után a megírt pályázónak megküldjük, illetve személyesen a zenekar székházában átvethetők. Zongorakisérőt igény szerint biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: 2015. január 27. 14.30.

A próbajáték helyszíne: Kodály Központ (7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.)

Az állás betöltése: megegyezés szerint. Bővebb felvilágosítást a 72/500-328 ill. 20/4498502 telefonszámon adunk!

Pécs, 2014. november 20.

Horváth Zsolt
igazgató

Vegyeskár – Budapest és a Vox Universitatis Szegediensis Énekkara – karigazgató:
Dr. Cseri Zsófia
Moderátor:
Tóth Péter zeneszerző, Szilágyi Márton, az ELTE Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára
Vez.: Horváth Gábor

Március 21. szombat 19.00 Művészetek Háza Gödöllő – színházterem

MŰVÉSZETEK KERTJE
Wagner: Siegfried-Idyll
Grieg: Peer Gynt – I. szvit
J. Strauss: Tavaszi hangok-keringő
Mennydörgés és villámlás-polka
Mesél a bécsi erdő-keringő
Könnyű vér-polka
Kék Duna-keringő
Vez.: Ménesi Gergely
A műsort ismerteti: Zelinka Tamás

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Január 16. péntek 19.00

Győr, Richter terem

Sándor János bérllet
GILBERT VARGA
C. Franck: Les Éolides – szimfonikus költemény
Bartók B.: III. zongoraverseny
J. Brahms / A. Schönberg: g-moll zongoranegyes No. 1, op. 25 – zenekari változat
Vez.: Gilbert Varga
Km.: Ránki Fülöp – zongora

Január 22., csütörtök 19.00

Sopron, Liszt Ferenc Konferencia- és Kulturális Központ

Kékfrankos bérllet

Január 23., péntek 19.00

Győr, Richter terem

Varga Tibor bérllet
DOLHAI ATTILA
Népszerű operett- és operamélodíák nagyzenekari kísérettel
Vez.: Silló István
Km.: Dolhai Attila – ének,
Bordás Barbara – ének

Február 5., csütörtök 19.00

Sopron, Liszt Ferenc Konferencia- és Kulturális Központ

Liszt Ferenc bérllet

TÉLI UTAZÁS
F. Schubert: Téli utazás
Km.: Benno Schollum – bariton,
Albert Sassmann – zongora

Február 6., péntek 19.00

Dunaszerdahelyi Városi Művelődési Központ

Filharmonikus bérllet

Február 10. kedd 19.00

Mosonmagyaróvár, Flesch Károly Kulturális Központ

Filharmonikus bérllet

FARSANGI KONCERT
Meglepetés koncert sok vidámsággal, tréfával
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Litkai Gergely – humorista

Február 8. vasárnap

Flesch Károly bérllet

L. van Beethoven. c-moll
vonósnegyes, op. 18, No. 4
Bartók Béla: Duók két hegedűre
Tallér Zsófia: Trombitaparty – ősbemutató

Február 12. 19.00

Pápa, Jókai Mór Művelődési és Szabadidő Központ

Filharmonikus bérllet

Február 13. péntek 19.00

Tatabánya

Tatabánya, A Vértés Agorája
Filharmonikus bérllet
OROSZ ZOLTÁN
Vivalditól Brahmsig, a francia sanzonról az orosz cigánydalokig, a délszláv népzene-től Astor Piazzola Argentín tangójáig...
Vez.: Kovács László
Km.: Orosz Zoltán – harmonika

Február 20. péntek 19.00

Győr, Richter terem

Richter János bérllet
BRÜCKNER-KOCSIS
A. Bruckner:
VIII. (c-moll) szimfónia
Vez.: Kocsis Zoltán

Február 27. péntek 19.00

Győr, Richter terem

Nikéscb Artur bérllet
KORSZAKOK
J. Haydn: D-dúr nyitány, Hob. Ia:7
C.M. von Weber: Concertino kürtre és zenekarra, op. 45
F. Schubert: III. (D-dúr) szimfónia,
R. Strauss:
I. (Esz-dúr) kürtverseny, op. 11
I.F. Sztaravinszkij: Pulcinella –szvit
Vez.: Rác Márton
Km.: Zempléni Szabolcs – kürt

Március 6. péntek 19.00

Győr, Richter terem

Varga Tibor bérllet
DON QUIXOTE
Kodály Z.: Hány János – szvit
Reményi A.: Epilógus
R. Strauss: Don Quixote – szimfonikus költemény, op. 35
Vez.: Héja Domonkos
Km.: Fenyő László – gordonka

Március 8., vasárnap 16.00

Győr

Egyetemi Hangversenyterem

Flesch Károly bérllet

Ott Rezső: Quatre Guinols en Trois
Mouvements
A. Dvořák: d-moll szerenád
fűvósokra és mélyvonósokra,
op. 44
Művészeti vezető: Berkes Kálmán

Március 12. csütörtök 19.00

Tatabánya

Filharmonikus bérllet

Március 13. péntek 19.00

Győr, Richter terem

Sándor János bérllet
KOCSIS ZOLTÁN + ZONGORA
S. Rahmanyinov: II. (c-moll) zongoraverseny, op. 18
L. van Beethoven: V. (c-moll) „Sors” szimfónia, op. 67.
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Kocsis Zoltán – zongora

Március 29. vasárnap 19.00

Pápa, Jókai Mór Művelődési és Szabadidő Központ

Filharmonikus bérllet

BERECZ ANDRÁS – Mesés zenék,
zenés mesék
Csajkovszkij: Diótörő – szvit
Kodály Z.: Hány János – szvit
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Berecz András – ének- és mesemondó

Március 30. hétfő 19.00

Sopron, Liszt Ferenc Konferencia- és Kulturális Központ

BERECZ ANDRÁS – Mesés zenék,

zenés mesék

Kékfrankos bérllet

Csajkovszkij: Diótörő – szvit
Kodály Z.: Hány János – szvit
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Berecz András – ének- és mesemondó

KODÁLY FILHARMONIKUSOK DEBRECEN

Január 22. 19.30

Debrecen, Bartók terem

Német dallamok

J.S. Bach: h-moll szvit BWV 1067
W.A. Mozart: C-dúr fuvola-hárfa-verseny K.299/297c
J. Brahms:
III. F-dúr szimfónia op.90
Matuz István – fuvola,
Bábel Klára – hárfa
Vez.: Jeanpierre Faber

Február 19. 19.30

Debrecen, Bartók terem

Humor a zenében – farsangi meglepéskonzert

Vez.: Bartal László

Február 26. 19.30

Debrecen, Bartók terem

Magyar klasszikusok

Goldmark K.: Téli rege-nyitány
Weiner L.:
Csongor és Tünde szvit op.10.
Dohnányi E.:
Ruralia Hungarica op.32/a
Bartók B.: Cantata profana
Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Szabó Sipos Máté

Március 17. 19.30

Nyíregyháza, Kodály terem

Északi fény

J. Sibelius: Finlandia op.26. No.7.
E. Grieg:
a-moll zongoraverseny op.16.
E. Grieg:
Peer Gynt – részletek
Báll Dávid – zongora
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

Március 19. 19.30

Debrecen, Bartók terem

Északi fény

J. Sibelius: Finlandia op.26. No.7.
E. Grieg:
a-moll zongoraverseny op.16.
E. Grieg:
Peer Gynt – részletek
Báll Dávid – zongora
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

Március 26. 19.30

Debrecen, Bartók terem

Olasz triptichon

P. Csajkovszkij:
Olasz capriccio op.45
O. Respighi: Három Botticelli kép
G. Rossini: Stabat Mater
Rendes Ágnes, Bódi Marianna,
Pataki P. Dániel,
Bátki Fazekas Zoltán – ének
Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Kovács János

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 24. 10.00 és 11.30

Magyar Nemzeti Múzeum

Unokák és nagyszülők hangversenyei

Népzene – Műzene
Bartók: Magyar képek
Bartók: Román népi táncok
Kodály: Maroszléki táncok
Km.: a Rohonczi Folkműhely (Bolya Mátyás, Szokolay „Dongó” Balázs)
Vez.: Dinyés Dániel

Január 27. 19.00

Francia Intézet, Nagyterem

Farkas F.: Maschere oboára,
klarinétra és fagottra
Farkas F.: Mátyás király udvara
– táncszvit (klarinétra, fagottra,
kürtre és vonósötösrre)
C. Saint-Saëns: Szeptett trombitára,
zongorára és vonósötösrre, op. 65

Január 30. 19.00

Zeneakadémia

Erdélyi Miklós bérllet

Farsangi hangverseny
Milhaud: Ökör a háztetőn
Ravel: Pavane egy infánsnő halálára
Massenet: Thais – Meditation – hegedűre és zenekarra
Offenbach: Párizsi vidámságok – részletek
Strauss: Denevér nyitány
Kreisler: Szerelmi öröm, Szerelmi bánat, A szép Rosmarin – hegedűre és zenekarra
Strauss: Keringők
Hegedűn km. és vez.: Csaba Péter

Január 31. 11.00

Olasz Kultúrintézet

Varga László bérllet

Milhaud: Ökör a háztetőn
Ravel: Pavane egy infánsnő halálára
Massenet: Thais – Meditation – hegedűre és zenekarra
Offenbach: Párizsi vidámságok – részletek
Strauss: Denevér nyitány
Kreisler: Szerelmi öröm, Szerelmi bánat, A szép Rosmarin – hegedűre és zenekarra
Strauss: Keringők
Hegedűn km. és vez.:Csaba Péter

Január 31. 17.00

Olasz Kultúrintézet, Giuseppe Verdi terem

Kamarazenei bérllet

Vivaldi: D-dúr szimfónia RV 122.
Puccini: Krizantémok

Vivaldi: B-dúr concerto trombitára és hegedűre RV 548.
Albinoni: Adagio
Vivaldi: F-dúr szimfónia RV 135

Február 28. 11.00
Olasz Kultúrintézet
Varga László bérlet

Dvořák: Karnevál nyitány
Hacsaturján: Álarcosbál – szvit
Farkas: Mátrai táncok
Britten: Soirée Musicales (Rossini témáira)
Kacsóh – Dénes:
János vitéz – szvit
Dénes: Nokia-Valse
Bernstein: Divertimento
Piazzolla: Milonga del Angel
Anderson: Fiddle fiddle, Sleight Ride, Jazz pizzicato, Az írógép
Dénes: Radetzky-ykztedaR
Vez.: Dénes István

Február 7.
Művészetek Palotája
Sztravinszkij-maraton

Hegedűverseny, A fülemüle éneke
Km.: Kelemen Barnabás (hegedű)
Vez.: Csaba Péter

Február 11. 19.30
Művészetek Palotája
Szöke Tibor mesterbérlet

Komlósi Ildikó áriaestje
Vez.: Kesselyák Gergely

Február 14. 10.00 és 11.30
Magyar Nemzeti Múzeum
Unokák és nagyszülők bangversenyei

Farsang
J. Strauss: A denevér – nyitány
Weiner: Farsang (szimfonikus kép)
Hacsaturján: Álarcosbál – Keringő, Nocturne, Galopp
Kreisler: Szerelmi öröm,
Szerelmi bánat, Szép Rosmarin
Hegedűn km. és vez.: Hollókői Huba

Február 20. 18.00, Festetics Palota
Festetics bérlet

Haydn: e-moll szimfónia, No. 44.
Dowland: Két dal brácsára és vonósokra
Britten: Lachrymae
Mozart: G-dúr Cassation, K 63
Brácsán km. és vez.: Wolfram Christ

Február 27. 19.00, Zeneakadémia
Lukács Miklós bérlet

Farsangi hangverseny
Dvořák: Karnevál nyitány
Hacsaturján: Álarcosbál – szvit
Farkas: Mátrai táncok
Britten: Soirée Musicales (Rossini témáira)
Kacsóh – Dénes:
János vitéz – szvit
Dénes: Nokia-Valse
Bernstein: Divertimento
Piazzolla: Milonga del Angel
Anderson: Fiddle fiddle, Sleight Ride, Jazz pizzicato, Az írógép
Dénes: Radetzky-ykztedaR
Vez.: Dénes István

Február 28. 17.00
Olasz Kultúrintézet, Giuseppe Verdi terem
Kamarazenei bérlet
Vivaldi: A négy évszak

Március 13. 19.00
Zeneakadémia
Erdélyi Miklós bérlet
Debussy: A tékozló fiú
Ribnyikov: 6. szimfónia (Simfonia Tenebre)
Km.: Molnár Ágnes (szoprán),
Balczó Péter (tenor),
Cseh Antal (bariton)
Vez.: Kesselyák Gergely

Március 24. 19.30
Művészetek Palotája
Szöke Tibor mesterbérlet
Grieg: a-moll zongoraverseny
Mahler: II. szimfónia (Feltámadás)
Km.: Várjon Dénes (zongora),
Rácz Rita (szoprán),
Meláth Andrea (mezzoszoprán)
Nemzeti Énekkar
(karig: Antal Mátyás)
Vez.: Csaba Péter

A MAGYAR RÁDIÓ
SZIMFONIKUS ZENEKARA

Január 23. péntek 19.30
Zeneakadémia, Nagyterem
Brahms: Tragikus nyitány, op.81
Bartók: II. zongoraverseny
Sári József: Jakob's Ringen mit der Finsternis – vonószekarra (ösbemutató)
R. Strauss:
Halál és megdicsőülés, op.24
Km.: Fülel Balázs – zongora
Vez.: Vajda Gergely

Január 30. péntek 18.00
Magyar Rádió Márványterem
Fauré: Zongoranégyes, op.15
Bach: G-dúr triószonáta BWV 1039 – (átírt 2 vibrafonra, marimbára és zongorára)
Sosztakovics:
e-moll trió, op.67 No.2
Km.: Bódás Zsuzsa – zongora
Kiss Péter – zongora
Nagyimklósi Judit – gordonka
Patachich Judit – brácsa
Papa Gergely – hegedű
Puskás Zsolt – gordonka
Tóth Benedek – vibrafon
Ur Bertalan – vibrafon
Varga Zoltán Mihály – marimba

Február 13., péntek 19.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Toru Takemitsu: From me flows what you call time – 5
ütőhangszerjátékosra és zenekarra
Vajda Gergely: Drums Drums
Drums – ösbemutató
Gyöngyösi Levente:
Sinfonia concertante 4
ütőhangszerjátékosra és zenekarra
Km.: Amadinda Együttes,
Vez.: Vajda Gergely
Közös szervezésben a Művészetek Palotájával

Február 20. péntek 19.30
Zeneakadémia, Nagyterem
Händel: Izrael Egyiptomban
Km.: Várad Zita, Jónás Krisztina,
Schöck Atala, Kálmán László,
Thomas Šelc, Cser Krisztián – ének

Magyar Rádió Énekkara
Vez.: Pad Zoltán

Február 27. péntek 18.00
Magyar Rádió, Márványterem
Rossini: D-dúr fuvalanégyes, No. 4
Kovács Zoltán: Quintetto per flauto ed archi (Fuvolaötös) 1997
Brahms:
h-moll klarinétötös, op. 115
Km.: Amirás Árpád – cselló
Fejérvári János – brácsa
Fenyvesi Andrea – hegedű
Fervágner Csaba – nagybőgő
Fülöp Levente – brácsa
Nagyimklósi Judit – cselló
Oláh Vilmos – hegedű
Papa Gergely – hegedű
Varga Fruzsina – fuvola
Varga Gábor – klarinét

Március 10., kedd 19.30
Zeneakadémia, Nagyterem
Bach: h-moll mise, BWV 232
Km.: Fodor Beatrix, Heiter Melinda, Schöck Atala, Megyesi Zoltán, Kovács István – ének
Magyar Rádió Énekkara
(karigazgató: Pad Zoltán)
Vez.: Kovács János

Március 17. kedd 19.30
Zeneakadémia, Nagyterem
A ZENÉN TÚL.../3
Mendelssohn
Km.: Magyar Rádió Énekkara
(karigazgató: Pad Zoltán)

Március 22., vasárnap 19.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Bernstein: Chichester Psalms
Ravel: Bolero
Beethoven:
V. (c-moll) szimfónia, op.67
Km.: Nemzeti Énekkar
(karigazgató: Antal Mátyás)
Vez.: Daniel Oren
Közös szervezésben a Művészetek Palotájával.

MISKOLCI SZIMFONIKUS
ZENEKAR

Január 26. 19.00
Művészetek Háza
A JÖVŐ ZENÉJÉNEK ÚTJAIN
(Népszerű Bérlet)
R. Wagner: Wesendonck-dalok
Liszt Ferenc: Faust-szimfónia
Ének: Németh Judit, Fekete Attila
Km.: Nyíregyházi Cantemus Kórus
Vez.: Gál Tamás

Január 29. 19.00, Zeneakadémia
R. Wagner: Wesendonck-dalok
Liszt Ferenc: Faust-szimfónia
Km.: Németh Judit, mezzoszoprán
Fekete Attila, tenor
a Nyíregyházi Cantemus Kórus
Vez.: Gál Tamás

Február 5. 17.00
Művészetek Háza
KORTÁRS EST
Ács Gyula:
Gimesi táncszvit
Juhász Endre:
Oboaverseny

Február 16. 19.00
Művészetek Háza
A MEGÚJULÁS JEGYÉBEN
(Népszerű Bérlet)
A. Dvořák: Karnevál – nyitány
A. Dvořák:
h-moll gordonkaverseny
A. Dvořák: IX. („Új világ”) szimfónia
Gordonka: Perényi Miklós
Vez.: Mika Eichenholz

Február 19. 19.00, Zenepalota
GYÁSZHANGOK A FÉNY SZÁZADÁBAN
(Mester Bérlet)
J. Haydn: e-moll („Gyász”) szimfónia no. 44.
G. B. Pergolesi: Stabat Mater
Km.: Muzsi Andrea – szoprán
Tuzson Hajnalka – mezzoszoprán
a Debreceni Kodály Kórus
Vez.: Gál Tamás

Február 21. 16.00
Művészetek Háza
VÁRANDÓS KONCERT

Február 22. 16.00
Művészetek Háza
BABAKONCERT

Március 2-5.
IFJÚSÁGI KONCERTEK
A Filharmónia rendezvényei

Március 19. 19.00
Művészetek Háza
MAGYARORSZÉG ÉS A NAGYVILÁG
Gyöngy Bérlet
Kodály Zoltán: Fölszállott a páva – változatok
Hubay Jenő–Banda Ádám:
Larghetto op. 14/2
Zsolt Nándor–Banda Ádám:
Valse caprice (bemutató)
M. Ravel: Tzigane
Bartók Béla: Táncszvit
Kodály Zoltán:
Psalmus Hungaricus
Hegedű: Banda Ádám
Ének: Fekete Attila
Km.: Nyíregyházi Cantemus Kórus
Vez.: Héja Domonkos

Március 22. 14.30 és 16.30
Művészetek Háza
JÁTSSZUNK ZENÉT A SZIMFONIKUSOKKAL
Közreműködő: Csuka Tímea

Március 24. 19.30, Zeneakadémia
Kodály Zoltán: Fölszállott a páva – variációk
Hubay Jenő–Banda Ádám:
Larghetto op. 14/2
Zsolt Nándor–Banda Ádám:
Valse caprice
M. Ravel: Tzigane
Bartók Béla: Táncszvit
Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus
Km.: Banda Ádám, hegedű
Fekete Attila, tenor
a Nyíregyházi Cantemus Kórus
Vez.: Héja Domonkos

Március 30. 19.00
Művészetek Háza
KÉSEI ROMANTIKA–AZ EST VIRÁGAI
(Népszerű Bérlet)
Goldmark Károly:
Sakuntala – nyitány

E. Grieg: a-moll zongoraverseny
Saint-Saëns:
III. („Orgona”) szimfónia
Zongora: Várjon Dénes
Orgona: Szabó Balázs
Vez.: Kovács János

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

Január 28. 19.30 Művészetek Palotája – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Mendelssohn: Szentivánéji álmó-
részletek a kísérezőzenéből
Nyitány
No.1. Scherzo
No.5. Intermezzo
No.7. Notturmo
No.9. Nászinduló
Jacques Ibert: Fuvolaverseny
Schubert: IX. C-dúr szimfónia
Vez.: Hamar Zsolt
Km.: Michael Martin Kofler
(fuvola)

Január 29. 19.00

Bartók terem, Szombathely

Mendelssohn: Szentivánéji álmó-
részletek a kísérezőzenéből
Nyitány
No.1. Scherzo
No.5. Intermezzo
No.7. Notturmo
No.9. Nászinduló
Jacques Ibert: Fuvolaverseny
Schubert: IX. C-dúr szimfónia
Vez.: Hamar Zsolt
Km.: Michael Martin Kofler
(fuvola)

Február 5. 19.30

Művészetek Palotája – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Bach: I. zenekari szvit,
C-dúr BWV 1066
Villa-Lobos:
Bachianas Brasileiras no. 3
Villa-Lobos: Uirapuru
Bach: VII. zongoraverseny g- moll,
BMW 1058
Villa-Lobos: Choros no. 6
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.: Jean Louis Steuerman
(zongora), Nemzeti Énekkar
(karigazgató: Antal Mátyás)

Február 6. 19.00

Kodály Központ, Pécs

Bach: I. zenekari szvit, C-dúr
BWV 1066
Villa-Lobos:
Bachianas Brasileiras no. 3
Villa-Lobos: : Uirapuru
Bach: VII. zongoraverseny g- moll,
BMW 1058
Villa-Lobos: Choros no. 6
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.: Balog József (zongora),
Nemzeti Énekkar (karigazgató:
Antal Mátyás),

Február 7. 19.30, Debrecen

Bach: I. zenekari szvit, C-dúr
BWV 1066
Villa-Lobos: Bachianas
Brasileiras no. 3
Villa-Lobos: : Uirapuru
Bach: VII. zongoraverseny g- moll,

BMW 1058
Villa-Lobos: Choros no. 6
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.: Balog József (zongora),
Nemzeti Énekkar
(karigazgató: Antal Mátyás),

Február 18., 19.30 Művészetek Palotája – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Budapest

Schumann:
IV. szimfónia d- moll, op. 120
Prokofjev:
IV. zongoraverseny
B- dúr balkézre, op. 53
Prokofjev: II. szimfónia d- moll
„Vas és acél”, op. 40
Vez.: Carlo Rizzi
Km.: Alexei Volodin (zongora)

Február 25. 19.30 Zeneakadémia, Budapest

Mozart: Don Giovanni- nyitány
Haydn: D-dúr („Londoni”)
szimfónia, No. 104
Mozart: c-moll mise, K. 427
Vez.: Vásáry Tamás
Km.: Hajnóczy Júlia (szoprán),
Halmi Katalin (mezzoszoprán),
Brickner Szabolcs (tenor),
Cser Krisztián (basszus),
Nemzeti Énekkar (karigazgató:
Antal Mátyás)

Február 26. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Mozart: Don Giovanni-nyitány
Haydn: D-dúr szimfónia, No. 104
Mozart: c-moll mise, K. 427
Vez.: Vásáry Tamás
Km.: Hajnóczy Júlia (szoprán),
Halmi Katalin (mezzoszoprán),
Brickner Szabolcs (tenor),
Cser Krisztián (basszus),
Nemzeti Énekkar (karigazgató:
Antal Mátyás)

Március 8. 11.00 és 15.00

Művészetek Palotája – Fesztivál Színház, Budapest

*Meztelen igazságok- derűs
hangverseny gyermekeknek és
szüleiknek*

Ránki György
Pomádé király új ruhája –
gyermekopera két részletben
Vez.: Antal Mátyás
Km.: Philipp György, Nemzeti
Énekkar (karigazgató: Antal
Mátyás) énekes szólisták

Március 14. 20.00

Művészetek Palotája – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

*Ünnepi koncert a „MÜPA 10”
alkalmából*

Brahms: A párkák éneke
Bartók: Concerto
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.: Nemzeti Énekkar
(karigazgató: Antal Mátyás)

Március 18. 19.30

Művészetek Palotája – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Mozart:
A-dúr zongoraverseny, K. 414
Bruckner:
VII. (E-dúr) szimfónia
Vez.: Thomas Sanderling
Km.: Fülei Balázs (zongora)

Március 21. 18.00

Nemzeti Filharmikusok próbatérme, Budapest

*Próbatérmi vendégség – kamaraze-
nei hangverseny*

Hindemith: Szólószonáta
gordonkára no. 3, op. 25
Giles Farnaby: Szvit
Willem De Fesch: Szonáta
Jacques Charpentier:
Prelüd és allegro
Szentpáli Roland: Ballada
Pergolesi: Stabat Mater
Vez.: Antal Mátyás
Km.: Papp Dániel (I. hegedű),
Miczki Rita (I. hegedű), Balogh
Enikő (brácsa), Deák György
(cselló), Pertorini Rezső (cselló),
Sztankov Iván (nagybőgő), Bizják
Dóra (zongora), Romhányi Áron
(zongora), Szentpáli Roland (tuba),
A Nemzeti Énekkar kamarakórusa,

ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR

Február. 3. kedd 19.30

Zeneakadémia

Íme, az ember bérletsorozat V.

SCHUMANN

Robert Schumann:
„Zwickau” szimfónia
Csellóverseny op. 129
IV. szimfónia op. 120
Km.: Perényi Miklós
Vez.: Héja Domonkos

Február 15. vasárnap 19.30

MÜPA

KLASSZIKUS ÉS MODERN

Sándor László: Et trasfiguratus est
Beethoven: IV. (G-dúr)
zongoraverseny op.58.
Csajkovszkij: VI. (h-moll,
„Patetik”) szimfónia, op. 74
Km.: Demény Balázs, zongora
Vez.: Hámori Máté

Február 25. szerda 19.00

BMC

MENDHELSSOHN-sorozat

FANNY
Fanny Mendelssohn: g-moll
fantázia csellóra és zongorára
Felix Mendelssohn: f-moll
vonósnégyes op. 80
Felix Mendelssohn:
C-dúr nyitány op. 101
Felix Mendelssohn: e-moll
hegedűverseny op.64
házigazda: Eckhardt Gábor
Km.: Kállai Ernő (hegedű)
Vez.: Hámori Máté

Március 6. péntek 19.30

Zeneakadémia

Íme, az ember VI.

VARÁZSLAT ÉS SZENVEDÉLY

Paul Dukas: A bűvészinás
Camille Saint-Saëns:
V. zongoraverseny
Hector Berlioz:
Fantasztikus szimfónia
Km.: Balogh József
Vez.: Hámori Máté

Március 12–13. 19.00, BMC

Schubert-Zender:
WINTERREISE

Dalciklus Wilhelm Müller verseire
szólista: Szemenyei János
rendező: Mundruczó Kornél
Vez.: Hámori Máté

Március 16. és 17–20.

Iffjúsági sorozat I.

MÜPA és óbudai általános iskolák
egyéni egyeztetés szerint
CSILLAGÉNEK
Kárász Eszter, az Eszter-lánc
mesezenekar és az Óbudai
Danubia Zenekar interaktív
koncertje

PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

Január 22. csütörtök 19.00

Kodály Központ

A bíd

Dohnányi Ernő: Ünnepi nyitány
Wolf Péter: Zongoraverseny
Weiner Leó: Csongor és Tünde
Km.: Balog József – zongora
Vez.: Kovács László

Január 24., szombat 18.00

Kodály Központ

Segítség, komolyzene! III.

Weiner Leó: Csongor és Tünde
zenei mesélő: Gönczy László
Vez.: Vass András

Február 5., csütörtök 19.00

Kodály Központ

Kelet-nyugat

Csajkovszkij: A vihar – zenekari
fantázia
Sosztakovics: I. gordonkaverseny
Sztaravszkij: Petruska
Km.:
Szergej Szlovacevszkij – gordonka
Vez.: Cristian Mandea

Február 6., péntek 19.30

Művészetek Palotája

Kelet-nyugat

Csajkovszkij:
A vihar – zenekari fantázia
Sosztakovics: I. gordonkaverseny
Sztaravszkij: Petruska
Km.:
Szergej Szlovacevszkij – gordonka
Vez.: Cristian Mandea

Február 14. szombat 19.00

február 15. vasárnap 19.00

Kodály Központ

Valentin-napi hangversenyek

Vez.: Christian Schumann

Február 17. kedd 16.00

Kodály Központ

Babzsák V.

Csiri biri játékkal (0-3 éves korig)

Mozart: B-dúr vonósnégyes K.589
Km.: Buborék Kvartett
Tagjai: Vass Ágnes – hegedű, Tóth
Timea – hegedű, Misányi Gabriella
– brácsa, Herczeg Nóra – cselló

Február 21. szombat 15.30 és

17.00, Kodály Központ

Csigabáz VI.

Péter és a farsang (3-8 éves korig)

Csigabáz: Kiss Szabolcs, Csígyányó:
Szendrői Zsuzsanna
Km.: Gárdai Viktória – fuvola,
Sturcz László – oboa, Török Elek

C. Frank: d-moll szimfónia
Vez.: Medveczky Ádám

Február 7. szombat 17.00
Pesti Vigadó, Díszterem
Téli bérlet IV/4.

Schubert: Overture in D major D. 12. 1812
Konzertstück in D for violin and Orchestra D. 345.
Km.: Kovács Orsolya
„Der Vater mag wohl immer Kind mich nennen” –
Lieschen áriája a Die Zwillingsbruder (D. 647) című operából
Km.: Geszthy Veronika
„Die Brust, gebeugt von Sorgen” – Florinda áriája a Fierrabras (D. 796) című operából (No. 13. Arie)
Km.: Geszthy Veronika
Overture „In the Italian Style” in C major D. 591.
Lehár:
Tatjana Prelude to Act 1.
Warum hast du mich wachgeküsst? (Friderieke)
Km.: Geszthy Veronika
Ich bin Verliebt (Schön ist die Welt)
Km.: Geszthy Veronika
Wilde Rosen – Waltz Kreisler Serenade
Km.: Kovács Orsolya
Korallenlippen – Polka-Mazurka (Korall ajkak)
Heut' noch werd ich ehefrau (Der Graf von Luxemburg) (Még ma eljegyeznek)
Km.: Geszthy Veronika
Russian Dances (Tatjana)
Orosz táncok
Meine Lippen, sie kürgen so heist (Giuditta)
Km.: Geszthy Veronika
Vez.: Rác Márton

Február 14. és 15. 16.00
Zuglói Szent István Zeneház
Pastorale IV/1.

Magyar fantázia
Liszt Ferenc és Johannes Brahms
Km.: Berecz Mihály – zongora, a Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar, a Magyar Táncművészeti Főiskola növendékei.
Vez.: Záborszky Kálmán

Február 21. szombat 15.30
Zeneakadémia
Gaudeamus bérlet IV/3.

Mendelssohn: Éliás Op.70
Km.: Geszthy Veronika – szoprán, Megyesi Schwartz Lúcia – alt
Megyesi Zoltán – tenor
Kovács István – basszus
Szent István Király Oratóriumkórus
Vez.: Alexander Mayer

Március 3. kedd 19.30
Zeneakadémia
Stephanus bérlet IV/4.

Händel: Zadok the Priest (Coronation Anthem No.1)
HWV 258
Kodály: Missa Brevis
Km.: Szemere Zita – szoprán, Vámosi Katalin – szoprán, Sapszon Orsolya – szoprán, Vörös Szilvia – alt,
Balczó Péter – tenor,
Jekl László – basszus
Arvo Pärt: Te Deum
Km.: Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Cantate Vegyeskara (karigazgató: Sapszon Ferenc),
és a Gemma énekegyüttes (művészeti vezető: Tóth Márton)
Vez.: Sapszon Ferenc

Március 10., 11., 13., 16., 17., 19.
Zuglói Szent István Zeneház

(összesen 18 délelőtti előadás)
Felfedezőúton
Művészeti előadások a zuglói gyerekeknek és diákoknak
A természet csodái a zenében
Zenés, táncos, vetített képekkel illusztrált előadás a zuglói általános iskolák felső tagozatos tanulóinak, valamint középispolás diákjainak.
Vez.: Horváth Gábor, Ménesi Gergely, Záborszky Kálmán

Március 28. és 29. 16.00
Zuglói Szent István Zeneház
Pastorale IV/2.

Marimba, vibrafon, timpani és társak...
Az ütőhangszerek világa
Dzhanda Vitaliy hangverseny
Közreműködnek a Zuglói Filharmónia művészei, a Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar, valamint a Magyar Táncművészeti Főiskola

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1088 Budapest, Krúdy Gyula u. 15. III./40
Elnök: Szabó Sipos Máté
Főtitkár: Horváth Gábor
***

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Békés Megyei Szimfonikus Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület
Békecsaba 5600 Andrásy út 3.
Telefon: 20/4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
Honlap: www.beke+sszmf.hu
Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Egri Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Egri Szimfonikus Zenekar Kulturális Egyesület
Eger 3300 Knézőcz K. u. 8.
Telefon: 20/964-1518
E-mail: honlap: www.egriszimfonikusok.hu
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus Zenekar Alapítvány
Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
Telefon: 30/546-1852
E-mail: godollo.zenekar@indamail.hu
Honlap: www.gso.hu
Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kaposvári Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Kaposvári Szimfonikus Zenekar Alapítvány
7400 Kaposvár, Rippl-Rónai u. 1/a. I. em. 6.
Honlap: www.kapossymph.com
E-mail: bela.kuti@gmail.com
Telefon: 06 20 535 1030
Képviselő: Kuti Béla

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyiregyháza, Szent István u. 12.
mobil: 30 9656 453
E-mail: szabolcsiszf@gmail.com
Képviselő: Nagy Gyula

Váci Szimfonikus Zenekar Egyesület

Székhely: 2600 Vác, Konstantin tér 8.
Levelezési cím: 2601 Vác, Pf. 297
Telefon/fax: 06-27-314-893
Honlap: www.vszs.net
E-mail: vszs@invitel.hu; vaciszf@gmail.com
Képviselő: Farkas Pál elnök

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrásy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

Duna Szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
E-mail: duna.szfmf@dunapalota.hu
www.dunaszimfonikusok.hu
Bérletvásárlás, jegyrendelés:
Tel.: (+36-1) 235-5500

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: 312-452 • Fax: 96) 319-232
E-mail: office@gyfyfz.hu
www.gyfyfz.hu

Kodály Filharmónia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara

1016 Budapest, Naphegy tér 1.
Levelezési cím: 1088 Bp. Bródy Sándor utca 5-7.
Tel.: +36 1 528 7065
E-mail: hamada.katalin@radio.hu
http://www.mrze.hu/

MÁV Szimfonikus Zenekar

1087 Budapest, Kerepesi út 1-5.
Levélcím: 1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: missyo@hu.inter.net • www.mso.hu.

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Paulay Ede u. 41. I. em. 1.
Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hu
www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu
www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu
www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-seged.hu • www.symph-seged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Solnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszfimfonikusok.hu
www.szolnokiszfimfonikusok.hu

Zuglói Filharmónia Non profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
E mail: zuglofilharmonia@szenztisztvanzene.sulinet.hu
http://www.szenztisztvanzene.hu

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK
SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

A szerkesztőség címe:
MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
e-mail: info@zenekarujsag.hu
www.zene-kar.hu
Felelős kiadó és szerkesztő: **POPA PÉTER**

Nyomtatás: B32 Nyomda Kft.

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknél készséggel helyt adunk.

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Kellwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Palste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Selko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC